

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

БІЛА КНИГА 2006

ОБОРОННА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Щорічник “Біла книга 2006: оборонна політика України” підготовлений авторським колективом Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил України.

Щорічник “Біла книга” видається відповідно до Закону України “Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави” з метою систематичного інформування громадськості про діяльність Збройних Сил України, а також – про оборонну політику держави, проблеми, що виникають у цій сфері, та шляхи їх розв’язання.

Друге видання щорічника – “Біла книга-2006: оборонна політика України” – присвячене проблемам реформування та розвитку Збройних Сил України. У виданні висвітлюються поточний стан Збройних Сил та головні напрями подальшого військового будівництва, окреслені в Державній програмі розвитку Збройних Сил України на 2006-2011рр.

Для цивільних і військових фахівців у галузі військового будівництва, оборонної політики та політики безпеки, журналістів, викладачів і студентів профільних вузів та факультетів, а також для всіх, хто цікавиться станом і напрямками розвитку оборонної політики України.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ – ВЕРХОВНИЙ ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ПРО ЮВІЛЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ

15 років тому в Україні відбулася подія історичного значення – відродження національного війська.

За 15 років наше військо пройшло важливий і непростий шлях становлення. Сучасні реалії висувають до національної безпеки України конкретні вимоги. Наші громадяни хочуть мати таку армію, яка гарантує їм волю, державну незалежність і повагу сусідів – те, чим понад усе дорожить кожен народ.

Дуже важливо, що рівень довіри українців до власних Збройних Сил був і залишається високим. У цій довірі я відчуваю широке суспільне сподівання на відповідальність українських військовослужбовців, на їхню готовність у несприятливих умовах робити все належне, аби держава мала надійний збройний щит проти будь-яких загроз.

Чітко підкреслюю:

Я підтримую курс глибокого реформування національних Збройних Сил, який реалізовує сучасне керівництво Міністерства оборони і особисто Міністр Анатолій Гриценко.

Я наполягаю на додержанні законодавчою і виконавчою владою єдиної мети – сформувати сучасну армію, яка відповідатиме необхідним європейським стандартам – за рівнем бойової підготовки, за рівнем ефективності, оснащеності і захищеності.

Я недвозначно закликаю відповідальні політичні сили країни забезпечити спокійні умови для реформи армії і відмовитись від спроб політизувати її проблеми. Армія не може бути заручником політичних ігор. Бо армія – це одна з найважливіших опор держави.

За останні два роки нам вдалося досягти багатьох зрушень у справі військового розвитку. Як Верховний Головнокомандувач я схвально відзначаю показники зростання бойової готовності. Восени цього року я особисто спостерігав за вишколом солдат і офіцерів усіх видів і родів військ Збройних Сил України – мотострільків і десантників, водіїв бойових машин і танкістів, льотчиків і зенітників – на полігоні “Широкий лан” на Миколаївщині. Вважаю, що процес бойового удосконалення повинен бути активно продовжений.

Армія розвивається і армія реформується. Попри труднощі, українські воїни підтверджують свій високий фаховий рівень. Про це свідчить і широка та активна участь у міжнародній миротворчій діяльності, і масштабні навчання “Реакція-2005” та “Чисте небо-2006”, і тісна співпраця з багатьма іноземними партнерами.

Збройні Сили стали відкритими для громадськості. Суспільство знає проблеми війська і розуміє, що нас не задовольняють ані колишня радянська техніка, ані її технічний ресурс. І суспільство усвідомлює – Україна має адекватно ставитись до викликів і небезпек, які постали перед європейською і міжнародною спільнотою.

Наше завдання – створити оптимальні за чисельністю, багатофункціональні, мобільні, професійно підготовлені, добре озброєні та надійно забезпечені Збройні Сили. Із затвердженням Державної програми розвитку Збройних Сил України до 2011р. цей процес отримав чітко визначену перспективу.

Ми повинні орієнтуватися на кращі міжнародні стандарти і зразки. Це, у свою чергу, – один з головних мотивів курсу інтеграції України до Європейського Союзу і НАТО. Ми не зійдемо зі шляху, який веде нашу державу до членства в цих організаціях. Вірю, що оборонне відомство залишиться одним із лідерів у проведенні політики євроатлантичної інтеграції.

Досягнення конкретних результатів у цій справі матиме позитивне значення для армії в усіх сферах її розвитку і реформи. Це стосується всіх ключових державних вимог.

Підвищення рівня фахової майстерності, боєздатності і проведення суттєвого технічного переоснащення.

Підвищення рівня дисципліни і неухильного впровадження в армії культури поваги до людського життя і гідності.

Сьогодні я скажу про вимогу підвищення національного духу у військовому середовищі. Ми відроджуємо славу українського воїна, славу козацьку, полковничу, офіцерську, благородну і сповнену гідності. Настав час українській армії практично відчувати потребу у відродженні козацької пам'яті, у вшануванні козацьких могил, у збереженні святих для українського війська місць в Україні та за її межами. Берімо приклад з інших народів. Українське військо має історію і зобов'язане її шанувати.

І, нарешті, мова йде про суттєве підвищення добробуту військово-службовців. Я рішуче відкидаю підходи, за якими потреби військових сприймають обтяжливими для державного гаманця. Якщо не навчимося фінансувати власну армію – будемо фінансувати чужу армію. Це правило старе, як світ. Я хочу, щоб цю істину розуміли нація, Парламент і Уряд. Держава має реально дбати про своїх захисників.

У контексті формування Державного бюджету на 2007р. я роблю особливий акцент на запитах військових. Вони повинні бути належним чином забезпечені.

У день відродження Збройних Сил України я бажаю всім українським військовикам успіху, наснаги і віри у силу власної держави. З глибокою повагою я звертаюсь до ветеранів, чий досвід має виняткове значення для України. Слово підтримки я адресую тим, хто робить перші кроки на військовій службі. Від твердості цих кроків залежать ваше подальше службове зростання та військові успіхи.

Окремо вітаю батьків, чії сини і дочки служать під знаменами Збройних Сил України: ваші діти обрали складну, але гідну справу. Я зичу вам щастя, добра і стійкості.

Президент України – Верховний Головнокомандувач
Збройних Сил України Віктор Ющенко

ВСТУПНЕ СЛОВО МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Продовжуючи прями́й діалог з українським суспільством, Міністерство оборони представляє друге видання книги про життя і діяльність Збройних Сил України – *Білу книгу 2006*.

У ній висвітлюються головні підсумки, здобутки і проблеми першого року виконання Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006-2011рр., докладно окресленої в *Білій книзі 2005*.

Особлива увага надається документу, завдяки якому процес воєнної реформи набув у 2006р. нового якісного змісту – Стратегічному замислу застосування Збройних Сил України.

У цьому документі розроблені сценарії (ситуації) застосування Збройних Сил, що ґрунтуються на реальних загрозах національній безпеці у воєнній сфері.

Для кожної ситуації визначені склад і чисельність військ та необхідне ресурсне забезпечення. Це дало можливість не лише переглянути співвідношення між видами Збройних Сил, їх структуру, чисельність і бойовий склад, але й зменшити в разі мобілізаційне замовлення, заощадивши тим самим для країни мільярди гривень.

Документ дозволив також визначити конкретні завдання Збройних Сил у кожній ситуації їх застосування – що надало реального змісту бойовій підготовці, зробило її зрозумілою для військовослужбовців і тим самим – підвищило її ефективність.

Виконання завдань за призначенням потребує від сучасних збройних сил високого рівня підготовки, професіоналізму, накопичення навичок і досвіду злагоджених дій усіх видів і родів військ (сил), їх багатофункціональності, мобільності, сумісності.

На досягнення цих якостей були спрямовані у 2006р. основні зусилля Збройних Сил України.

Продовжувався їх перехід на комплектування військовослужбовцями-професіоналами. На цей час військовослужбовці за контрактом становлять понад 38% солдатського та сержантського складу Збройних Сил. Рівень підготовки, злагодженості, дисципліни у підрозділах, укомплектованих на контрактній основі, свідчить про правильність курсу на формування професійної армії.

2006-й рік був Роком Повітряних Сил. На їх підготовку та оснащення були спрямовані головні зусилля і ресурси. Підсумкове командно-штабне навчання “Чисте небо-2006” за участю Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил показало належний рівень готовності підрозділів Повітряних Сил та інших видів Збройних Сил до виконання бойових завдань.

Набуттю унікального досвіду, вкрай потрібного нашій армії, сприяє участь у міжнародних миротворчих місіях. Протягом 2006р. понад 1 400 військово-службовців Збройних Сил пройшли школу миротворчих операцій, набуваючи досвіду дій у складі багатонаціональних військових угруповань і гідно представляючи Україну в міжнародній системі забезпечення регіональної і глобальної безпеки.

Відбулися певні зрушення в оснащенні армії сучасною зброєю і військовою технікою. Бойовий склад кораблів Військово-Морських Сил поповнився новим корветом “Тернопіль”, до державного оборонного замовлення внесена розробка багатофункціонального оперативного-тактичного ракетного комплексу вітчизняного виробництва, що сприятиме відродженню ракетних військ Сухопутних військ та оснащенню ракетним озброєнням Військово-Морських Сил.

Започаткований процес вивільнення Збройних Сил від виконання невластивих їм функцій і завдань. Командири військових частин звільнені від функцій обслуговування житлово-казарменого фонду, активно впроваджувалося продовольче забезпечення Збройних Сил із залученням комерційних структур. Зроблено перший крок до звільнення Міністерства оборони від фактично господарських функцій з розпорядження і продажу надлишкового військового майна та земель.

Водночас, не всі заходи, заплановані на 2006р., вдалося виконати в повному обсязі. Не повною мірою виконані плани бойової підготовки, переоснащення армії новітніми системами озброєння та військової техніки, забезпечення військовослужбовців житлом. Головною перешкодою тут стало неповне та несвоєчасне фінансування потреб Збройних Сил.

Розв’язання проблем фінансування є одним з пріоритетних завдань Міністерства оборони. Але без допомоги держави, суспільства розв’язати їх неможливо. Значний резерв для вирішення складних питань ми бачимо у зміцненні демократичного цивільного контролю, відкритості армії, у плідному співробітництві зі структурами громадянського суспільства.

При Міністерстві оборони працює Громадська рада, до складу якої ввійшли представники 85 неурядових громадських організацій. На всі засідання колегії Міністерства оборони запрошуються народні депутати України. Веб-портал оперативно висвітлює інформацію про життя і діяльність Збройних Сил. Міністерство оборони не приховує ні своїх проблем, ні недоліків. Ці заходи спрямовані на те, щоб і громадяни України – платники податків, і військовослужбовці в кожній військовій частині, і наші зарубіжні партнери, знали чим займаються Збройні Сили, на що спрямовуються бюджетні кошти і якої допомоги потребує армія.

Я впевнений у тому, що позитивні зрушення в розвитку Збройних Сил України у 2006р. набули незворотного характеру. Об’єднання зусиль оборонного відомства, держави, суспільства у розв’язанні проблем армії сприятиме забезпеченню належного рівня обороноздатності України.

Міністр оборони України
Анатолій ГРИЦЕНКО

РОЗДІЛ 1

ПІДСУМКИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У 2006р.

СТРАТЕГІЧНИЙ ЗАМИСЕЛ ЗАСТОСУВАННЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ
РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ

ФІНАНСУВАННЯ ПОТРЕБ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

ПІДСУМКИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У 2006р.

У 2006р. діяльність Збройних Сил була спрямована на виконання завдань, визначених Державною програмою розвитку Збройних Сил України на 2006-2011рр. Особлива увага надавалася розвитку Повітряних Сил – оскільки цей рік був оголошений Роком Повітряних Сил, а також підвищенню боєздатності Об'єднаних сил швидкого реагування як основного компонента української армії зразка 2011р.

Діяльність Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил була зосереджена насамперед на заходах професіоналізації армії; забезпеченні міжвидової координації застосування військ (сил); вивільненні оборонного відомства та військових формувань від невластивих їм завдань і функцій.

Домогтися реальних зрушень на окремих із цих напрямів, насамперед, стратегічному плануванні та організації підготовки військ (сил), дозволило затвердження Президентом України – Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил Стратегічного замислу застосування Збройних Сил України, а також розробка та ухвалення документів, що впливають з нього.

Тому до головних здобутків року можна віднести насамперед розробку та затвердження згаданого Стратегічного замислу застосування Збройних Сил України, а також загалом успішне виконання завдань, визначених на 2006р. Державною програмою розвитку Збройних Сил.

СТРАТЕГІЧНИЙ ЗАМИСЕЛ ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У березні 2006р. Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил затвердив **Стратегічний замисел застосування Збройних Сил України** (далі – Стратегічний замисел).

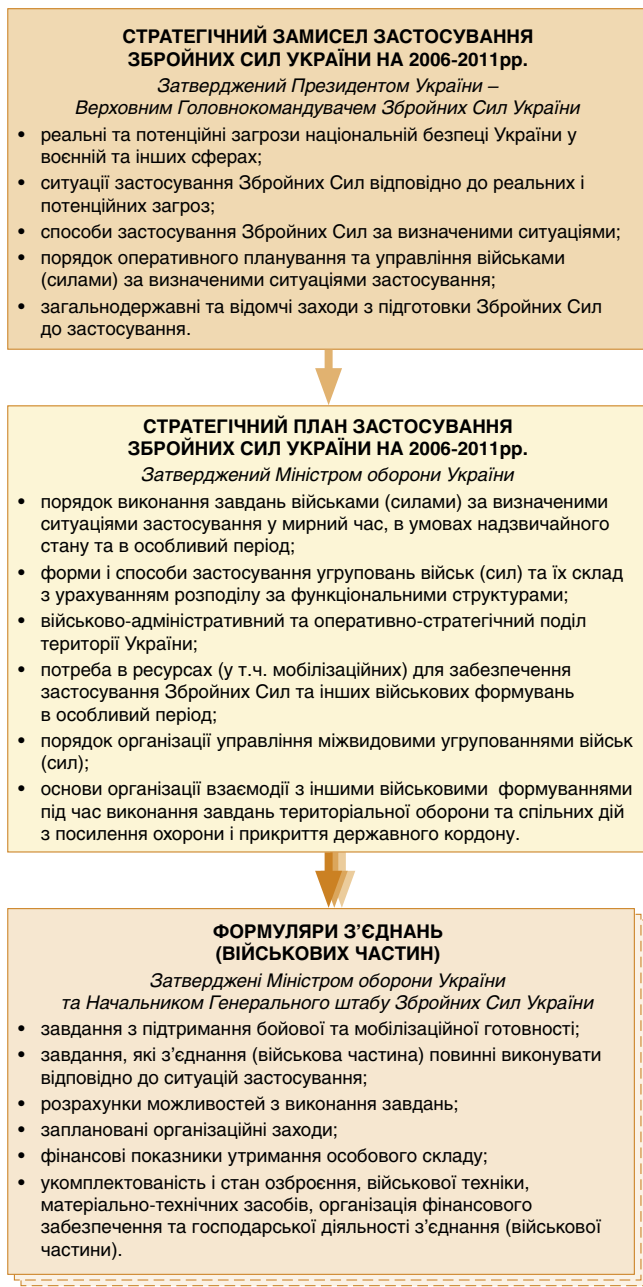
У цьому документі, на підставі аналізу всього спектру ймовірних воєнних загроз Україні, визначені сім сценаріїв розвитку подій і відповідно – сім типових ситуацій застосування Збройних Сил: від найбільш масштабного (блокування кордону на випадок конфлікту або оборонна операція) до значно менших за масштабом та інтенсивністю (участь в антитерористичній операції, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій тощо).

Для кожної ситуації визначений оптимальний комплект сил і засобів Збройних Сил, який забезпечує виконання завдань і складається з активного та резервного компонентів.

На підставі Стратегічного замислу Міністром оборони затверджений **Стратегічний план застосування Збройних Сил** (далі – Стратегічний план), який узгоджує визначені завдання з процесом розвитку Збройних Сил і враховує економічні та мобілізаційні можливості держави. В ньому, з урахуванням масштабів і динаміки воєнних загроз, розраховані кількісні параметри сил і засобів, необхідних для забезпечення воєнної безпеки країни в сучасних умовах.

Відповідно до Стратегічного плану, Міністр оборони та Начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил особисто затвердили **формуляри бойових з'єднань і військових частин**, які залишаються в бойовому складі після 2011р. (схема 1.1). Це було зроблено вперше в історії українського війська, для кожної окремої бригади (полку).

Схема 1.1 Стратегічний замисел застосування Збройних Сил України та документи, що з нього випливають

Із впровадженням зазначених формулярів команди бойових з'єднань і військових частин (до полку включно) отримали конкретні завдання як з бойового застосування, так і бойової підготовки. Відтепер кожен командир чітко знає, для виконання яких завдань він готує підпорядковане йому з'єднання (військову частину, підрозділ), як він має діяти в тій чи іншій ситуації.

З іншого боку, визначені у формулярах параметри завдань є тими критеріями, за якими не лише перевіряється підготовка з'єднання (військової частини), але й здійснюється оцінка професійної придатності командирів, їх відповідності посаді, а також – визначаються перспективи їх просування по службі.

Затвердження Стратегічного плану та формулярів частин дозволили змінити **підходи до бойової підготовки військ (сил), зокрема – до планування і проведення військових навчань.**

Якщо раніше вони планувалися і проводилися за шаблонними, вигаданими сценаріями, а тому були фактично позбавлені реального сенсу, то зараз в основу планування навчань покладаються реально можливі, виходячи зі Стратегічного плану, ситуації застосування Збройних Сил. Навчання відбуваються в умовах, максимально наближених до бойових, і мають міжвидовий характер, оскільки сучасні операції вимагають стрімкості бойових дій, оперативності реагування на зміни ситуації, комплексного застосування сил і засобів різних видів Збройних Сил, родів військ (сил) одночасно.

Своєю чергою, це зумовлює вимоги до можливостей бойових з'єднань, частин, підрозділів, що беруть участь у таких операціях: діяти цілеспрямовано та результативно у складних, нестандартних ситуаціях, в умовах високої динаміки і напруженості бойових дій, швидко та якісно виконувати різнопланові завдання у складі міжвидових (можливо, багатонаціональних) угруповань, вміти захищатися, бути невразливими до ударів противника та самим завдавати йому поразки.

Саме з урахуванням цих вимог відбувся найбільш масштабний захід року – командно-штабне навчання “Чисте небо-2006”. Хоча воно

проводилося в межах Року Повітряних Сил, до нього були залучені підрозділи всіх трьох видів Збройних Сил. Події навчання відбувалися одночасно на суходолі, в повітряному просторі та акваторії Чорного моря. Війська виконували завдання в умовах, які імітували реальну бойову ситуацію.

Проведення таких навчань, а також участь українських підрозділів у спільних діях (навчаннях, тренуваннях, миротворчих операціях) з військовими підрозділами держав-партнерів сприяє підвищенню боєготовності Збройних Сил та обороноздатності держави.

Таким чином, затвердження Стратегічного замислу, Стратегічного плану, формулярів бойових з'єднань і військових частин дозволили встановити нові якісні параметри підготовки військ (сил), надати бойовій підготовці реального змісту та перетворити її на дійсний пріоритет розвитку Збройних Сил, а також – створити дієві стимули для підвищення ефективності діяльності командирів і начальників різних рівнів.

ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Виконання завдань, визначених на 2006р. Державною програмою розвитку Збройних Сил, відбувалося з урахуванням положень і вимог названих вище документів, досвіду міжнародного військового співробітництва, участі українських військових підрозділів у міжнародних миротворчих операціях.

Постійну увагу виконанню Державної програми розвитку Збройних Сил надавали Верховна Рада, Кабінет Міністрів, Рада національної безпеки і оборони України на чолі з Президентом України.

Головні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу були спрямовані на професіоналізацію Збройних Сил, забезпечення міжвидової координації застосування військ (сил), вивільнення оборонного відомства та військових формувань від невластивих їм функцій і завдань.

Реалізація цих пріоритетів здійснювалася за наступними напрямками.

Професіоналізація Збройних Сил

- **підвищення якості підготовки військ (сил)**, що досягалося проведенням цілеспрямованих, комплексних, наближених до реальної обстановки заходів (тренувань, навчань, стрільб, польотів, виходів у море) та відбулося у високих оцінках готовності частин (підрозділів) до виконання завдань за призначенням, відповідності завданням, визначеним у формулярах бойових з'єднань і частин;

- **удосконалення функціональної структури Збройних Сил**, завдяки насамперед завершенню комплектування Об'єднаних сил швидкого реагування (ОСШР) – 78% військових частин їх складу за рівнем укомплектованості оцінені як готові до виконання завдань, а також створенню нормативних засад формування дієздатного резерву сил;

- **поступовий перехід Збройних Сил на контрактний принцип комплектування** з урахуванням результатів та уроків експерименту у трьох бригадах і великому десантному кораблі “Костянтин Ольшанський”; попри значні труднощі, запроваджуються стимули заохочення громадян до військової служби, а військовослужбовців –

до подовження контрактів; плани комплектування особового складу військовослужбовцями за контрактом виконані на 94%; запроваджене проходження служби у військовому резерві за контрактом;

- **підвищення особистого професійного рівня військовослужбовців** шляхом запровадження стимулів кар'єрного росту залежно від рівня власної підготовки та ступеню боєготовності підпорядкованих з'єднань (військових частин, підрозділів), покращення умов для підвищення рівня професійної підготовки (вдосконалення систем освіти, фахової і мовної підготовки; запровадження системи підвищення кваліфікації офіцерського складу);
- **закріплення на військовій службі у Збройних Силах підготовлених фахівців, військовослужбовців, які мають досвід участі у миротворчих місіях:** у 2006р. зі 180 військовослужбовців, які пройшли навчання за межами України, понад 90% – призначені на командні посади від тактичного до оперативно-стратегічного рівнів;
- **впровадження нової системи кадрового менеджменту**, принциповими елементами якої є паспорт посади військовослужбовця та оцінка результатів службової діяльності військовослужбовця з урахуванням рівня його особистої підготовки та рівня готовності підпорядкованої йому військової частини (підрозділу) до виконання завдань за призначенням;
- **зміцнення дисципліни і правопорядку:** кількість правопорушень під час виконання обов'язків військової служби зменшилася, порівняно з 2005р., на 12%;

- **оснащення Збройних Сил сучасними (модернізованими) зразками озброєнь і військової техніки:** за рахунок закупівель озброєнь і техніки вдалося підвищити темпи оновлення технічного парку ОСШР; широко використовуються модернізація та нові форми ремонту озброєнь і військової техніки.

Забезпечення міжвидової координації застосування військ (сил)

- **створення на рівні Генерального штабу умов для покращання взаємодії та координації діяльності видів Збройних Сил,** зокрема, запровадження посади першого заступника начальника Генерального штабу, а також призначення на посади у Генеральному штабі старших офіцерів і генералів з різних видів Збройних Сил;
- **функціональне і структурне удосконалення системи оперативного управління військами (силами):** створення органу управління міжвидовими угрупованнями – Об'єднаного оперативного командування;
- **забезпечення сумісності військ (сил) під час міжнародних навчань (тренувань) та виконання завдань у складі багатofункціональних формувань та багатонаціональних контингентів миротворчих сил** – за рахунок гармонізації документів і документообігу, переходу на відповідні спільні технічні стандарти, узгодження процедур діяльності військ, навчань і тренувань командного складу та військ (у т.ч. під час спільних навчань);
- **створення та розробка проектів створення на рівнях “корпус, бригада” багатofункціональних формувань** із залученням військ (сил) різних видів і родів військ.

Удосконалення системи управління

- **завершення розподілу повноважень між Міністерством оборони та Генеральним штабом;** здійснення структурних змін у центральному апараті Міністерства оборони та в Генеральному штабі;

- **оптимізація структури центрального апарату Міністерства оборони:** ліквідовані дублюючі структури; спрощена процедура прийняття рішень; більш чітко розподілені функції і повноваження; запроваджені жорсткий контроль над цільовим використанням бюджетних коштів;
- **у Генеральному штабі впроваджується розподіл функцій управління на оперативно-стратегічному рівні:** створюються територіальні управління, до завдань яких належать організація територіальної оборони, мобілізаційна підготовка та підготовка резерву;
- **у рамках переходу до триступеневої системи оперативного управління (Генеральний штаб – Об'єднане оперативне командування –**

міжвидове угруповання): армійські корпуси були безпосередньо підпорядковані командувачу Сухопутних військ, що ліквідувало одну ступінь (оперативні командування) в системі оперативного управління Збройних Сил; уточнені функції і завдання структурних підрозділів Генерального штабу, його основні управління структурно і функціонально сформовані за стандартами організації штабів збройних сил держав-членів НАТО.

Оптимізація структури та чисельності Збройних Сил

- **удосконалення структури Збройних Сил** здійснювалося з урахуванням потреб у силах і засобах для виконання завдань, визначених Стратегічним планом застосування Збройних Сил; скорочено одну бригаду, три полки, три полігони, 12 окремих батальйонів; забезпечений більш раціональний баланс бойових частин і частин забезпечення;

- **планове скорочення чисельності:** чисельність Збройних Сил скоротилася на 24 тис. штатних посад, у т.ч. 15 тис. – військовослужбовців; відбувається наближення до раціонального співвідношення чисельності старшого і молодшого офіцерського складу (1,0 : 1,5), на кінець року воно складає 1,0 : 1,13; стабілізована чисельність вищого офіцерського складу (за штатом – 143 особи); кількість генеральських посад у центральному апараті Міністерства оборони зменшена з 17 у 2005р. до семи.

Вивільнення оборонного відомства та військових формувань від невластивих їм завдань і функцій

У 2006р. Міністерство оборони вживало рішучих заходів, спрямованих на вивільнення органів військового управління, командирів бойових з'єднань (військових частин), військовослужбовців від виконання невластивих їм завдань і функцій. А саме:

- **вивільнення армійських корпусів від завдань, пов'язаних з розформуванням з'єднань (військових частин),** які не ввійшли до бойового складу Збройних Сил зразка 2011р. шляхом покладання цих завдань на оперативні командування, які після виведення з їх складу армійських корпусів не здійснюють управління бойовим компонентом військ.

У результаті, Командування Сухопутних військ та органи управління армійських корпусів отримали можливість зосередитися на підтриманні боєздатності та бойовій підготовці військових частин, які залишаються в бойовому складі.

Оперативні командування, після виконання завдань з розформування (передача майна, озброєння, військової техніки на бази зберігання, утилізація надлишкового майна тощо) будуть перетворені на територіальні управління та відповідатимуть за організацію територіальної оборони, підготовку резерву та мобілізаційні заходи;

- **вивільнення військ (сил) від функцій обліку та утримання надлишкового рухомого майна** шляхом створення **Центру обліку надлишкового та списаного військового майна Збройних Сил**, підпорядкованого безпосередньо Департаменту використання та утилізації надлишкового озброєння, військової техніки та майна Міністерства оборони. Відтепер у військах (силах) обліковується та утримується лише табельне майно основної номенклатури. Облік, зберігання та підготовку до відчуження рухомого надлишкового майна (крім стрілецької зброї і боеприпасів) здійснює названий Центр обліку;
- **вивільнення Міністерства оборони від невластивих йому господарських функцій** шляхом, зокрема, створення урядового органу – **Державного департаменту надлишкового майна та земель** з покладанням на нього завдань реалізації нерухомого майна, цілісних майнових комплексів, надлишкового озброєння та військової техніки, що придатні для подальшого використання, але не застосовуються в повсякденній діяльності військ, і списаним військовим майном;
- **передача певних функцій забезпечення військ** іншим структурам: так, з метою вивільнення командирів військових частин від функцій обслуговування казармено-житлового фонду (забезпечення поточного і капітального ремонту, поставки комунально-побутового обладнання тощо) ці функції передані **Головному квартирно-експлуатаційному управлінню Збройних Сил**; надалі планується їх делегування (аутсорсинг) на конкурсній основі цивільним комунальним підприємствам чи комерційним структурам, а у віддалених регіонах – створення державних підприємств Міністерства оборони. Здійснюється експеримент із залучення

комерційних структур до організації харчування військовослужбовців. Планується поширення практики делегування функцій забезпечення на інші сфери: охорона військових об'єктів (за винятком об'єктів зберігання артилерійського озброєння і боєприпасів); побутові і транспортні послуги; виконання господарських робіт тощо.

- **вивільненню органів військового управління від частини адміністративних і господарських функцій** сприятиме створення єдиної автоматизованої системи управління адміністративно-господарськими процесами у Збройних Силах, започатковане у 2006р. Запровадження цієї системи дозволить: здійснювати централізоване, відкрите і прозоре управління особовим складом, матеріальними потоками, інфраструктурою, технічним обслуговуванням тощо; зменшити документообіг; скоротити чисельність особового складу бойових з'єднань (військових частин), який на цей час залучається до реалізації функцій забезпечення; зменшити ризики зловживань, пов'язаних з відчуженням надлишкового майна та земель.

Названі заходи сприяють зосередженню органів військового управління, командирів бойових з'єднань (військових частин), військовослужбовців на виконанні винятково покладених на них завдань – підтримання боєздатності та посилення бойової підготовки Збройних Сил. Водночас, вони дозволяють максимально усунути з армії передумови для зловживань і порушення закону.

Так, взявши функції управління та контролю над процесами відчуження, реалізації та утилізації майна на себе, Міністерство оборони, з одного боку, звільнило від них органи військового управління Збройних Сил, а з іншого – суттєво обмежило передумови для корисливих злочинів і корупційних діянь.

Надалі Міністерство оборони буде продовжувати здійснення запланованих заходів у цьому напрямі, що дозволить забезпечити відкритість і прозорість діяльності Збройних Сил.

ФІНАНСУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Виконання завдань і заходів, визначених Державною програмою розвитку Збройних Сил, ускладнювалося недостатнім і неритмічним фінансуванням (Додаток 1). Державним бюджетом на 2006р. передбачалося виділення на потреби Збройних Сил 7,6 млрд. грн. Реально отримано – 6,4 млрд. грн., або 84,2% запланованих коштів (проти 102% у 2005р.).

У результаті, **не вдалося перейти від бюджету утримання до бюджету розвитку** Збройних Сил – коли на утримання особового складу спрямовується не більше 50% загального обсягу асигнувань. У 2006р. на утримання особового складу було спрямовано 67% отриманих коштів. Заходи бойової підготовки були профінансовані на 50% планованого обсягу.

Заходи, вжиті у 2006р. за зазначеними напрямками, охоплюють практично весь спектр завдань Державної програми розвитку Збройних Сил. За рахунок їх реалізації Збройні Сили набули нової професійної якості, а позитивні зрушення в їх розвитку – незворотного характеру.

Бойовий склад Збройних Сил охоплює: Сухопутні війська – три армійські корпуси, в т.ч. 15 повністю оснащених бойових бригад (механізованих, танкових, аеромобільних, артилерійських); Повітряні Сили – 208 бойових літаків та необхідну кількість зенітних ракетних комплексів великої і середньої дальності, а також підготовлених екіпажів (бойових розрахунків), підрозділів, частин; Військово-Морські Сили – 16 бойових кораблів, а також оснащені за штатом бригаду морської авіації та бригаду берегової оборони.

Такий склад військ (сил), а також позитивні оцінки їх боєготовності дають підставу для висновку, що сьогодні Збройні Сили України готові і здатні до адекватної реакції на можливі загрози, а за організаційною і функціональною структурою, бойовим складом – практично відповідають параметрам зразка 2011р.

Докладно про результати діяльності та перспективи розвитку Збройних Сил за зазначеними напрямками – в наступних розділах *Білої книги 2006*.

РОЗДІЛ 2

РІК ПОВІТРЯНИХ СИЛ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУМІСНОСТІ ВИДІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ

ВИКОНАННЯ ПОВІТРЯНИМИ СИЛАМИ
БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

ПІДГОТОВКА ПОВІТРЯНИХ СИЛ

КОМАНДНО-ШТАБНЕ НАВЧАННЯ
“ЧИСТЕ НЕБО-2006”

УПРАВЛІННЯ ПОВІТРЯНИМИ СИЛАМИ,
ЇХ СТРУКТУРА І ЧИСЕЛЬНІСТЬ

ОСНАЩЕННЯ ТА ОЗБРОЄННЯ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ

РІК ПОВІТРЯНИХ СИЛ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУМІСНОСТІ ВИДІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Повітряні Сили – новий вид Збройних Сил, створений у 2004-2005рр. шляхом об'єднання Військово-Повітряних Сил і Військ Протиповітряної оборони. З їх утворенням Збройні Сили України перейшли до тривидової структури, властивої сучасним арміям.

З огляду на зростання ролі авіації і протиповітряної оборони в сучасних воєнних конфліктах, а також нагальну потребу підвищення рівня підготовки льотного складу, забезпечення належного стану парку літальних апаратів, технічного оснащення систем протиповітряної оборони Збройних Сил, 2006-й рік був оголошений Роком Повітряних Сил.

На їх підготовці та оснащенні зосереджувалися основні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу. На початку року була затверджена Програма розвитку Повітряних Сил на 2006-2011рр., що стала головним документом, який визначає цілі, напрями та засоби їх удосконалення.

Практична перевірка спроможності Повітряних Сил, у взаємодії із Сухопутними військами та Військово-Морськими Силами, виконувати завдання за призначенням була здійснена на командно-штабному навчанні “Чисте небо-2006”.

ВИКОНАННЯ ПОВІТРЯНИМИ СИЛАМИ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Головним завданням Повітряних Сил є охорона повітряного простору України. У мирний час воно виконується несенням **бойового чергування** з контролю над використанням повітряного простору над територією України (603,7 тис. км²), а також попередженням спроб порушення її повітряних кордонів (загальна протяжність – майже 7 000 км, у т.ч. понад 5 600 км – сухопутного, 1 400 км – морського).

Щодоби до несення бойового чергування залучаються понад 2 200 військово-службовців і працівників Повітряних Сил та 400 одиниць озброєнь і військової техніки. У середньому за добу радіотехнічні війська виявляють і супроводжують понад 1 000 цілей.

За результатами бойових чергувань, у 2006р. попереджено два порушення державного кордону і припинено 28 порушень правил використання повітряного простору України. Завдяки посиленню контролю над використанням повітряного простору, порушень сталося на 35% менше, порівняно з минулим роком, за зростання інтенсивності авіаїруху на 30%.

Протягом року чергові сили неодноразово перевірялися Міністром оборони та Начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил. За результатами перевірок, вони оцінені як такі, що “справились із завданням”. Стан бойової готовності чергових сил, рівень підготовки командирів, штабів та офіцерів органів бойового управління свідчать, що вони здатні виконувати завдання за призначенням.

Іншим завданням Повітряних Сил є **транспортування повітрям особового складу, озброєнь і військової техніки** під час військових навчань, передислокації підрозділів Збройних Сил та їх участі у міжнародних миротворчих і гуманітарних операціях. Це завдання виконується військово-транспортними літаками Повітряних Сил та державного підприємства Міністерства оборони України “Українська авіаційна транспортна компанія”.

Сьогодні вони здійснюють **авіаційно-транспортне забезпечення миротворчих підрозділів** Збройних Сил України в дев'яти країнах світу, їх ротації та матеріально-технічне постачання. Військова транспортна авіація залучалася також до **транспортування миротворчого персоналу та перевезення вантажів країн-партнерів** (Великої Британії, Італії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Польщі, США, Франції, Чехії) та підрозділів і вантажів багатонаціональної бригади *SEEBRIG* (Албанія, Болгарія, Греція, Італія, Македонія, Румунія, Туреччина).

ПІДГОТОВКА ПОВІТРЯНИХ СИЛ

Із загального обсягу витрат, виділених на підготовку Об'єднаних сил швидкого реагування, на з'єднання та військові частини Повітряних Сил було спрямовано 80% коштів (проти 75% у 2005р.). Головна мета підготовки полягала в досягненні трьох основних критеріїв: **багатофункціональності, мобільності, сумісності** з іншими видами Збройних Сил.

Як і в інших видах Збройних Сил, підготовка органів управління з'єднань та військових частин Повітряних Сил здійснювалася відповідно до їх конкретних завдань, визначених у Стратегічному плані застосування Збройних Сил і формулярах бригад (полків).

Під час тренувань чергових сил протиповітряної оборони відпрацьовувалися ситуації, що відповідають нинішнім реальним загрозам: припинення порушень використання повітряного простору України і протиправних дій повітряних суден, якщо вони використовуються з метою здійснення терористичного акту; надання допомоги повітряним суднам за форс-мажорних обставин; примушення до посадки захоплених (викрадених) суден тощо.

Набули системності спільні тренування повітряних сил України та Російської Федерації з практичного управління черговими силами протиповітряної оборони під час виконання ними завдань за призначенням. Досягнута сумісність з органами управління протиповітряною обороною Російської Федерації під час виявлення, супроводження та нейтралізації повітряних цілей, які умовно використовувалися з терористичною метою.

Заходи з підготовки набули нової якості через їх комплексність, тобто одночасне застосування підрозділів усіх родів Повітряних Сил – авіації, зенітних ракетних і радіотехнічних військ – у тісній взаємодії з підрозділами інших видів Збройних Сил.

Загалом, у **рамках оперативної і бойової підготовки здійснені наступні заходи:**

- авіаційними частинами виконано **понад 6 000 завдань з бойового застосування** (у т.ч. понад 1 500 повітряних боїв і перехоплень, 629 стрільб по наземних цілях, 530 бомбометань, 21 пуск керованих авіаційних ракет, 454 завдання з повітряної розвідки, 495 десантувань повітряних десантів, 740 повітряних перевезень, виконано 575 льотних змін із загальним нальотом 10 553 год.);
- проведено п'ять льотно-тактичних навчань ескадрилій; підготовлено до бойових дій за призначенням 14 пар і п'ять ланок льотного складу тактичної авіації, а також 54 льотчики для виконання завдань у складних метеорологічних умовах;
- майже вдвічі, з 46 у 2005р. до 90 у 2006р., збільшене число льотних екіпажів, які посилено готуються до виконання завдань з охорони повітряного простору держави і протидії терористичним актам у повітрі;
- частини зенітних ракетних і радіотехнічних військ провели 50 маневрів (елементів маневру) зі зміною позицій; кількість супроводжень кожним оператором реальних та імітованих цілей складає 70 і 140, відповідно;

- з метою підготовки військовонавченого резерву протягом року проведені збори: два 15-денні – з підготовки фахівців дефіцитних спеціальностей (підготовлено 140 військовозобов'язаних); один 10-денний – навчальний (94) та вісім одноденних – перевірочних (370 військовозобов'язаних).

У цілому, плани бойової підготовки в Повітряних Силах виконані на 80%. Недостатнє та неритмічне фінансування не дозволило забезпечити повне виконання планів – тим більше, з урахуванням згаданого вище збільшення числа льотних екіпажів, які посилено готуються до виконання завдань з охорони повітряного простору в мирний час. Виконання планів льотної і бойової підготовки підрозділів Повітряних Сил, що належать до Об'єднаних сил швидкого реагування, становить 83%; середній наліт екіпажів – 68 год. 12 хв. (76% річного плану).

За підсумками року прийняте рішення про впровадження уточненої системи підготовки льотного складу, яка полягає в чіткому розподілі видів та обсягів підготовки між Харківським університетом Повітряних Сил, Центром бойової підготовки та бойовими авіаційними частинами (схема 2.1).

Схема 2.1. Підготовка льотного складу Повітряних Сил

За означеною системою започаткована, зокрема, підготовка молодого льотного складу: в кожній авіаційній бригаді відібрані 3-4 молоді льотчики, здійснюється їх індивідуальна підготовка на бойових літаках.

Завдяки вжитим заходам з покращення льотної підготовки, налагодження військової служби та забезпечення соціально-побутових умов для особового складу **вдалося призупинити негативну тенденцію звільнення підготовленого льотного складу**. Число досвідчених льотчиків, які з різних причин звільнилися з лав Збройних Сил, зменшилося, порівняно з 2005р., майже вчетверо.

КОМАНДНО-ШТАБНЕ НАВЧАННЯ "ЧИСТЕ НЕБО-2006"

Підсумковим заходом Року Повітряних Сил стало командно-штабне навчання "Чисте небо-2006", в якому взяв участь Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України.

За кількістю залучених сил і засобів та обсягом виконаних військами практичних завдань це навчання стало наймасштабнішим з підготовки Повітряних Сил за останні роки.

Навчання відбувалося на шести військових полігонах по всій території України та на російському полігоні "Телемба", де були виконані бойові стрільби із зенітних ракетних комплексів великої і середньої дальності С-200 та С-300.

Більшість завдань навчання виконувалися Повітряними Силами та підрозділами інших видів Збройних Сил вперше або після тривалої перерви (схема 2.2).

Схема 2.2. Командно-штабне навчання "Чисте небо-2006"

СИЛИ ТА ЗАСОБИ ВІД ПОВІТРЯНИХ СИЛ, СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК І ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ, ЗАЛУЧЕНІ ДО НАВЧАНЬ

	військовослужбовців – понад 4 000		бойових броньованих машин – 32
	літаків – 61		гармат і мінометів – 81
	вертольотів – 19		кораблів і катерів – 22

УПЕРШЕ ВИКОНАНО (ВІДПРАЦЬОВАНО):

<p>Перебазування на оперативні аеродроми 26 літаків, у т.ч.: винищувальної авіації – 14, бомбардувальної – шість, штурмової – два, розвідувальної – чотири</p>			<p>Пуски ракет "повітря-повітря" літаками винищувальної авіації в нічних умовах</p>
<p>Взаємодія в акваторії Чорного моря розвідувальної і штурмової авіації Повітряних Сил з кораблями та підрозділами берегової оборони Військово-Морських Сил</p>			<p>Оперативний маневр зенітних ракетних дивізіонів і радіотехнічних підрозділів до невідготовлених позиційних районів</p>
<p>Десантування парашутно-десантного підрозділу Сухопутних військ зі штатними технікою та озброєнням з військово-транспортного літака Повітряних Сил і парашутні стрибки аеромобільних підрозділів з вертольотів у нічних умовах</p>			<p>Бойові стрільби зенітних ракетних комплексів великої і середньої дальності С-200 та С-300 двома зведеними полками на полігоні "Телемба" Російської Федерації</p> <p>Стрільби виконані з оцінкою ВІДМІННО</p> <p>Стрільби велися в умовах реальних перешкод по цілях на висотах 17-24 км. Як цілі вперше були застосовані швидкісні мішені з малою відбиваючою поверхнею, які імітували повітряний напад на важливі об'єкти держави. Знищені всі цілі.</p>

Усього під час навчання виконано 129 літако-вильотів авіації Збройних Сил, здійснено 46 практичних і 96 тактичних бомбометань. Вперше в навчаннях брали участь курсанти випускного курсу Харківського університету Повітряних Сил, які провели бойові стрільби із зенітних ракетних комплексів “Оса-АКМ”.

Навчання “Чисте небо-2006” засвідчило, що рівень підготовки української армії є відчутно вищим, ніж у минулому році чи раніше. Навчання отримали високу оцінку Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України.

УПРАВЛІННЯ ПОВІТРЯНИМИ СИЛАМИ, ЇХ СТРУКТУРА І ЧИСЕЛЬНІСТЬ

Структурна перебудова Повітряних Сил була спрямована насамперед на зменшення кількості ланок управління (з усуненням дублювання на всіх рівнях) та підвищення оперативності управлінських процесів.

Готується **реорганізація органів управління Повітряних Сил**, першим кроком якої буде перехід від існуючих повітряних командувань до створення центрів управління та оповіщення (ЦУО). Це не лише позбавить систему управління зайвої ланки, але й сприятиме підвищенню її централізації, багатофункціональності органів управління, оперативності реагування на зміни повітряної обстановки. Протягом року були визначені функції і завдання, принципи організації і роботи ЦУО, механізми взаємодії із створюваними Центром повітряних операцій та Об'єднаним оперативним командуванням. Під час командно-штабного навчання з одним із повітряних командувань практично відпрацьовані питання управління в ланці “ЦУО – з'єднання (військова частина)”.

Продовжується **впровадження сучасної автоматизованої системи управління** авіацією та засобами протиповітряної оборони, що стане складовою Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами.

Удосконалюється структура Повітряних Сил. Дві авіаційні бригади перетворені у бригади тактичної і транспортної авіації. Протягом 2006р. розформовані 30 військових частин (підрозділів), чисельність особового складу зменшена на 7 500 осіб.

У Військово-медичному центрі Повітряних Сил сформований перший у Збройних Силах **військовий мобільний госпіталь**, у складі якого присутній авіаційний компонент – літак Ан-26 “Віта”. Літак сертифікований відповідно до вимог ICAO та може використовуватися для транспортування пацієнтів до інших країн.

7 авіаційна бомбардувально-розвідувальна бригада Повітряних Сил, що брала участь в експерименті з комплектування військовослужбовцями за контрактом, успішно виконала завдання і повністю укомплектована контрактниками. **Робота керівного складу бригади з питань добору та розстановки військовослужбовців-контрактників, забезпечення для них належних соціально-побутових умов, організації підготовки визнана кращою у Збройних Силах.**

ОСНАЩЕННЯ
ТА ОЗБРОЄННЯ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ

Протягом 2006р. з бойового складу Повітряних Сил вилучені значна кількість застарілих озброєнь і військової техніки, що дало змогу спрямувати вивільнені кошти на модернізацію перспективних зразків авіаційної, зенітної ракетної техніки, радіотехнічних засобів, озброєнь і засобів забезпечення польотів, покращення підготовки військ.

Прийняті на озброєння комплекси автоматизованого збору, обробки та передачі радіолокаційної інформації як складової частини автоматизованої системи управління авіацією і протиповітряною обороною. Завершене випробування радіолокаційної станції кругового спостереження. Підготовлені до державних випробувань зразки високоточних засобів ураження, радіоелектронної боротьби, навігації.

Здійснювалися модернізація та подовження ресурсу літаків Ан-24, Ан-26, зенітних ракетних комплексів С-300, “Бук М1”.

Створена необхідна організаційна та технологічна база для модернізації літаків МіГ-29, Су-24, Су-25, Су-27, Л-39. За умов достатнього фінансування, оборонно-промисловий комплекс України, в кооперації за окремими напрямками з компаніями інших держав, спроможний до 2011р. повністю оновити парк літальних апаратів Збройних Сил.

Загалом, підсумки діяльності Повітряних Сил за 2006р. свідчать, що рівень підготовки їх органів управління, частин і підрозділів дозволяє виконувати завдання охорони повітряного простору України.

Водночас, окремі заходи з підготовки, озброєння та матеріально-технічного забезпечення Повітряних Сил не могли бути виконані, насамперед, через неповноту та несвоєчасність фінансування.

Для досягнення сучасних стандартів бойової підготовки та забезпечення життєдіяльності Повітряних Сил необхідне жорстке дотримання визначених Державною програмою розвитку Збройних Сил фінансування – в частині як обсягів, так і своєчасності надходження коштів.

РОЗДІЛ 3

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ЗАСАД
ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

НАВЧАННЯ ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО
УПРАВЛІННЯ ТА ВІЙСЬК (СИЛ)

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ПЛАНІВ І ШЛЯХИ
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ
ВІЙСЬК (СИЛ) В УМОВАХ РЕСУРСНИХ ОБМЕЖЕНЬ

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Підготовка Збройних Сил у 2006р. була спрямована на забезпечення готовності військ (сил) до виконання конкретних завдань за визначеними ситуаціями застосування та здійснювалася з урахуванням реального складу військ (сил), організаційно-штатної структури, рівня укомплектованості особовим складом, озброєнням і військовою технікою, запасами матеріально-технічних засобів.

Саме рівень боеготовності Збройних Сил є показником ефективності військового управління, критерієм раціональності використання оборонного бюджету, визначальним чинником авторитету України у сфері міжнародної безпеки.

Тому увага Міністерства оборони та Генерального штабу була зосереджена на визначенні цілей і змісту бойової підготовки особового складу, практичних заходах з її інтенсифікації та досягненні кінцевих результатів, відповідно до Стратегічного замислу застосування Збройних Сил.

Основні зусилля та ресурси були спрямовані на підготовку Об'єднаних сил швидкого реагування (ОСШР), здійснювалися також заходи з підтримання рівня боєздатності підрозділів Основних сил оборони, виконання завдань військовими частинами забезпечення та відпрацювання спільних дій з іншими військовими формуваннями. Для підвищення рівня боєздатності Збройних Сил використовувалися можливості, що їх надає участь українських військовослужбовців у багатонаціональних навчаннях (Додаток 2).

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ЗАСАД ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

У 2006р. запроваджені нові засади підготовки військ (сил), що стосуються як їх організації, так і змісту, а також – критеріїв оцінки готовності з'єднань (військових частин) до виконання завдань за призначенням.

З точки зору **організації**, підготовка військ (сил) здійснювалася за одним 11-місячним циклом навчання, замість двох п'ятимісячних періодів, як це було раніше. Перевірки готовності підрозділів до виконання завдань за призначенням проводилися не лише наприкінці навчального року, а й протягом усього навчального циклу, – що дало змогу реально оцінювати рівень підготовленості особового складу і своєчасно вносити відповідні корективи до планів підготовки військових частин (підрозділів).

Зміст і характер підготовки приводилися у відповідність із завданнями, визначеними Стратегічним планом застосування Збройних Сил і формулярами бойових з'єднань (військових частин). Завдяки цьому заходи з підготовки набули реального змісту, стали зрозумілими для військовослужбовців – що підвищило їх особисту зацікавленість у виконанні завдань, удосконалени власних професійних знань і навичок.

Заходи підготовки, насамперед, військові навчання, мали **міжвидовий характер**, здійснювалися з використанням усіх просторів – моря, суші, повітря – та залученням не лише бойових з'єднань (військових частин), але й підрозділів сил забезпе-

чення: госпіталів, баз, складів, арсеналів зберігання ракет і боеприпасів.

Оцінка готовності з'єднань (військових частин, підрозділів) до виконання завдань здійснювалася за трьома критеріями: **багатофункціональність, мобільність, сумісність**.

Командири військових частин отримали широкі права в частині планування підготовки, вибору тематики та форм проведення занять, оцінки підготовки підрозділів протягом року, коригування планів підготовки – з метою приведення їх у відповідність до завдань, визначених у формулярі військової частини.

Водночас підвищена **відповідальність командирів за кінцевий результат**: головними показниками професійності командирів стали результати бойової підготовки підпорядкованих їм військових частин (підрозділів), оскільки просування офіцерів по службі було поставлене у пряму залежність від рівня їх підготовки.

Такі підходи дали позитивні результати, що виявилися, зокрема, під час військових навчань і тренувань.

НАВЧАННЯ ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ ТА ВІЙСЬК (СИЛ)

Протягом 2006р. у підготовці органів військового управління оперативно-стратегічної ланки переважали командно-штабні навчання, тренування (15) та оперативні збори (14); органів управління видів Збройних Сил – командно-штабні навчання на місцевості (22) та на картах (19) з мінімальним залученням військ. Внаслідок цього відпрацювання питань управління реальними діями військ проводилися в обмеженій кількості.

Найбільш масштабним заходом підготовки військ (сил) та органів управління всіх рівнів стало **командно-штабне навчання “Чисте небо-2006”**, окреслене в попередньому розділі.

У підготовці військових частин переважали навчання тактичного рівня з частинами та підрозділами ОСШР: батальйонне – одне, ротних – 15. З підрозділами Основних сил оборони проведено шість ротних навчань. Бригадні навчання протягом року не проводилися.

У рамках **спеціальних навчань сил забезпечення**, вперше в історії Збройних Сил на арсеналах, базах, складах Збройних Сил проведені комплексні **тактико-спеціальні навчання з боротьби з пожежами** із залученням сил цивільної оборони та місцевих органів влади. Відпрацьовані питання забезпечення вибухопожежобезпеки, перевірена готовність до дій з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Також уперше проведено масштабне тактико-спеціальне навчання з практичним розгортанням військового **мобільного госпіталю** Військово-медичного центру Повітряних Сил із залученням санітарної авіаційної і броньованої техніки. Під час практичної фази відпрацьовувалися можливості використання санітарного літака Ан-26 “Віта”, санітарних вертольотів та автомобілів. У рамках навчання відбулася міжнародна науково-практична конференція “Методологічні основи організації медичного забезпечення Збройних Сил”, у якій взяли участь представники збройних сил України, держав-членів і партнерів НАТО.

Готовність госпіталю до виконання завдань у районах виникнення надзвичайних ситуацій була практично перевірена через розгортання його на значній (860 км) відстані від місця постійного базування та надання реальної медичної допомоги цивільному населенню (схема 3.1).

За результатами навчань, які показали автономність дій госпіталю та широкий спектр його можливостей з надання медичної допомоги, було прийняте рішення про його передачу в підпорядкування Департаменту охорони здоров'я Міністерства оборони – для централізованого використання в інтересах усіх видів Збройних Сил та участі в міжнародних миротворчих операціях.

Схема 3.1. Тренування з використання військового мобільного госпіталю при ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (грудень 2006р.)

ЗАЛУЧАЛИСЯ:

- 144 військовослужбовці і працівники Збройних Сил;
- санітарний літак Ан-26 "Віта"
- два санітарні вертольоти Мі-8
- два реанімаційні автомобілі
- 25 вантажних автомобілів, 11 причепів

ЗДІЙСНЕНО:

Марш у складі автомобільної колони (25 автомобілів та 11 причепів) за маршрутом: **Вінниця – Первомайськ – Мелітополь – Новобогданівка** (860 км).

Розгортання функціональних підрозділів у типових модулях і наметах:

- першочергова готовність – 90 хвилин,
- повна готовність – 5 годин

Успішно виконані всі завдання з наданням медичної допомоги військовослужбовцям та їх евакуація

РЕЗУЛЬТАТИ:

- проведені обстеження та надана медична допомога жителям сіл **Новобогданівка** і **Троїцьке**, які постраждали внаслідок пожежі у 2004р.;
- оглянуто лікарями-спеціалістами – 3250 жителів;
- надана медична допомога – 712 жителям;
- надана невідкладна допомога з виїздом лікарів-спеціалістів до місця проживання пацієнтів – 43 випадках;
- виявлено хворих, які потребують спеціалізованого стаціонарного лікування у хірургічних клініках Головного військового клінічного госпіталю та Військово-медичного центру Повітряних Сил – 15 осіб.

Одна хвора, 1987р. народження, яка потребувала невідкладного хірургічного втручання,

28 грудня прооперована в Головному військово-медичному клінічному госпіталі (м.Київ). Решта 14 хворих отримали медичну допомогу в січні 2007р.

Відбулися зустрічі жителів сіл і голови Новобогданівської селищної ради з Начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил, директором Департаменту охорони здоров'я Міністерства оборони. Жителі сіл висловили щиру вдячність військовим медикам, керівництву Міністерства оборони за надану допомогу і прохання планувати тренування надалі.

ГОЛОВНІ ДОСЯГНЕННЯ ТА ВИСНОВКИ:

- **вперше особовий склад військового мобільного госпіталю отримав практичний досвід організації і здійснення маршу на велику відстань, розгортання та роботи госпіталю з прийому, надання медичної допомоги та лікування хворих;**

- **забезпечений науково-дослідний супровід** практичного заходу з використання військового мобільного госпіталю при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного характеру;
- **дістала практичне підтвердження необхідність створення військових мобільних госпіталів у складі Військово-медичних центрів.** У 2007р. будуть створені п'ять мобільних госпіталів. При кожному евакуаційно-транспортному відділенні планується створення змішаного авіаційно-транспортного підрозділу санітарної авіації, до складу якого належатимуть 10 санітарних автомобілів, два літаки (Ан-26, Ан-32 (Ан-70)), шість санітарних вертольотів.

Мобільні військові госпіталі стануть надбанням усієї країни.

Започатковане проведення спільних з іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами заходів бойової підготовки, спрямованих на відпрацювання питань протидії терористичним актам і диверсіям, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру.

У цілому, результати навчань 2006р. показали підвищення рівня готовності з'єднань і частин Об'єднаних сил швидкого реагування до виконання завдань за призначенням. Водночас, за підсумками навчань були зроблені висновки про необхідність підвищення узгодженості, координованості, керованості підготовки та більш широкого застосування аеромобільних військ та армійської авіації.

ПІДСУМКИ
ВИКОНАННЯ ПЛАНІВ І
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ
ПІДГОТОВКИ
ВІЙСЬК (СИЛ) В
УМОВАХ РЕСУРСНИХ
ОБМЕЖЕНЬ

Незважаючи на позитивні зрушення в підготовці військ (сил), насамперед ОСШР, повного виконання програм і планів у 2006р. досягти не вдалося (Додаток 3). Головною причиною цього є недостатнє фінансування. За підсумками року, фінансування заходів бойової підготовки склало близько 54% запланованого обсягу (таблиця 3.1). Заходи з підготовки ОСШР були профінансовані винятково за рахунок загального фонду Державного бюджету в обсязі 137,8 млн. грн. Із спеціального фонду, з якого планувалося виділити на підготовку військ (сил) 119,5 млн. грн., коштів не отримано.

Таблиця 3.1 Фінансування підготовки Збройних Сил, млн. грн.

2005			2006		
план	факт	%	план	факт	%
ОСШР					
225,4	125,4	55,6	257,3	137,8	53,6
Основних сил оборони					
2,9	2,7	93,1	115,3	8,8	7,6

Внаслідок цього показники виконання планів бойової підготовки ОСШР за окремими позиціями є нижчими, порівняно з минулим роком, а підготовка Основних сил оборони обмежилася переважно одиночною підготовкою солдат та командирською підготовкою офіцерів у навчальних класах.

Необхідність заощадження коштів і водночас недопущення зниження рівня бойової підготовки (як і виконання інших завдань) є головною проблемою, з якою доводиться постійно стикатися Міністерству оборони та Генеральному штабу. Тому у 2006р. одним з головних їх завдань був пошук засобів компенсації ресурсних обмежень виконання планів підготовки військ (сил) і забезпечення їх боєздатності.

У цьому напрямі здійснювалися наступні кроки.

Виходячи з уточнених завдань у Стратегічному плані застосування Збройних Сил і формулярах бригад (полків), а також враховуючи досвід попередніх років і перехід на 11-місячний цикл навчання, були **переглянуті норми планування найбільш витратних заходів бойової підготовки** – масштабних тактичних навчань з бойовою стрільбою (таблиця 3.2). Суттєве зменшення їх кількості дозволяє зберегти значні державні кошти, а підвищення якості підготовки і проведення, – покращити польовий вишкіл з'єднань і військових частин.

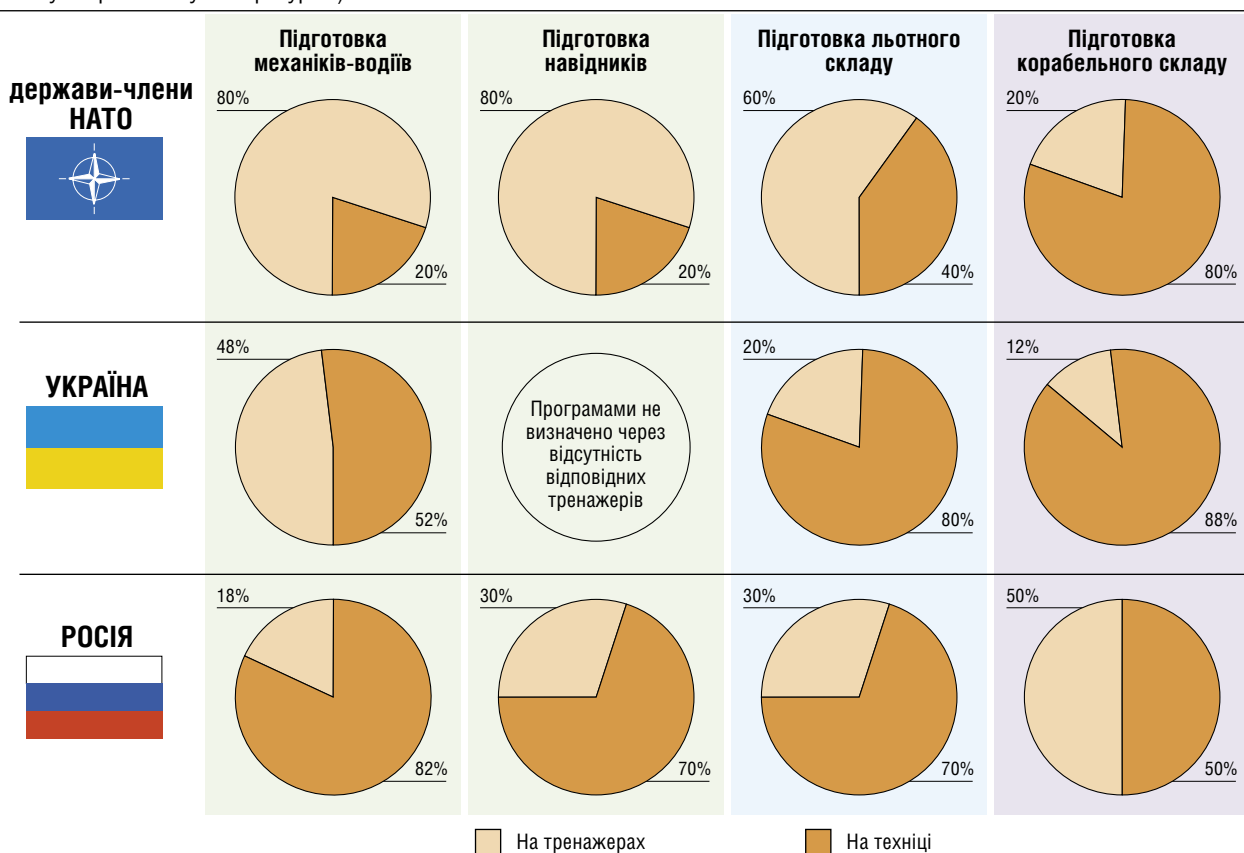
Таблиця 3.2. Періодичність тактичних навчань

Навчання	Кількість	За чийм рішенням проводиться
Бригадне тактичне навчання з бойовою стрільбою	1 раз на 3-5 років	Начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України
Батальйонне тактичне навчання з бойовою стрільбою	1 раз на 3 роки	Командувачі видів Збройних Сил (визначають кількість батальйонів, рот)
Ротне тактичне навчання з бойовою стрільбою на штатній техніці	1 раз на рік	

Започатковане **впровадження сучасних навчально-тренувальних засобів**, що дозволяє зменшити інтенсивність використання бойової техніки у процесі навчань і водночас – підвищити їх ефективність. Зокрема, Сухопутні війська отримали три модульні тренажери для екіпажів танка Т-64Б.

Однак, забезпеченість військ (сил) сучасними тренажерами залишається вкрай низькою, за показником їх використання Збройні Сили поки що відстають від армій інших держав (схема 3.2).

Схема 3.2. Використання тренажерів у підготовці окремих категорій фахівців у збройних силах України, держав-членів НАТО, Росії* (частка у витратах часу/моторесурсів)

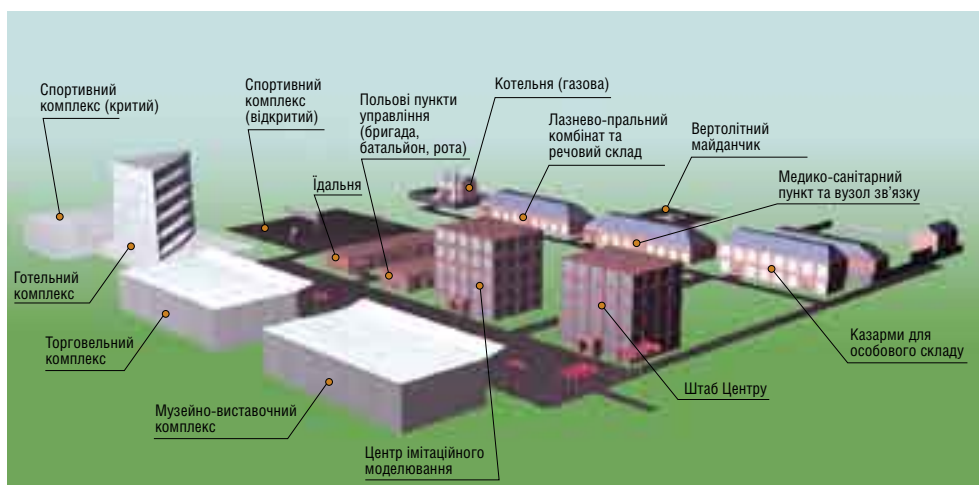

* За результатами аналізу програм підготовки.

Існуюча в Україні наукова, конструкторська та виробнича база дозволяє за наявності достатніх фінансових ресурсів оснастити війська тренажерами, що за технічними характеристиками не поступаються кращим іноземним зразкам. Так, сьогодні розроблені або перебувають на прикінцевих стадіях розробки тренажери для екіпажів бронетранспортерів БТР-3У, для вогневої і тактичної підготовки екіпажів БМП-1 і БМП-2, зенітних ракетних комплексів “Тунгуска”, “Стріла”, літаків МіГ-29, Л-39, Су-24, Су-25, Су-27. Оснащення військ (сил) тренажерами дозволило б забезпечити більш високий рівень бойової підготовки та водночас – заощадити фінансові та матеріальні ресурси, які зараз витрачаються через знос бойової техніки у процесі її інтенсивного використання під час навчань.

Прийняте рішення про **оптимізацію мережі полігонів**, яких зараз у підпорядкуванні командувань видів Збройних Сил нараховується 83. Планується поступове скорочення їх кількості та перехід до спеціалізованих навчальних центрів, де буде впроваджений замкнутий цикл навчання підрозділів (до роти включно). На базі Яворівського загальновійськового полігону сплановане створення Міжнародного центру миротворчості та безпеки (схема 3.3).

Схема 3.3. Міжнародний центр миротворчості та безпеки на базі Яворівського полігону

Поряд із зусиллями військ (сил) з економії коштів на найбільш витратних формах підготовки необхідні відповідні заходи з боку держави із забезпечення Збройних Сил необхідним фінансуванням, відповідності його рівня тим завданням, які держава ставить перед Збройними Силами.

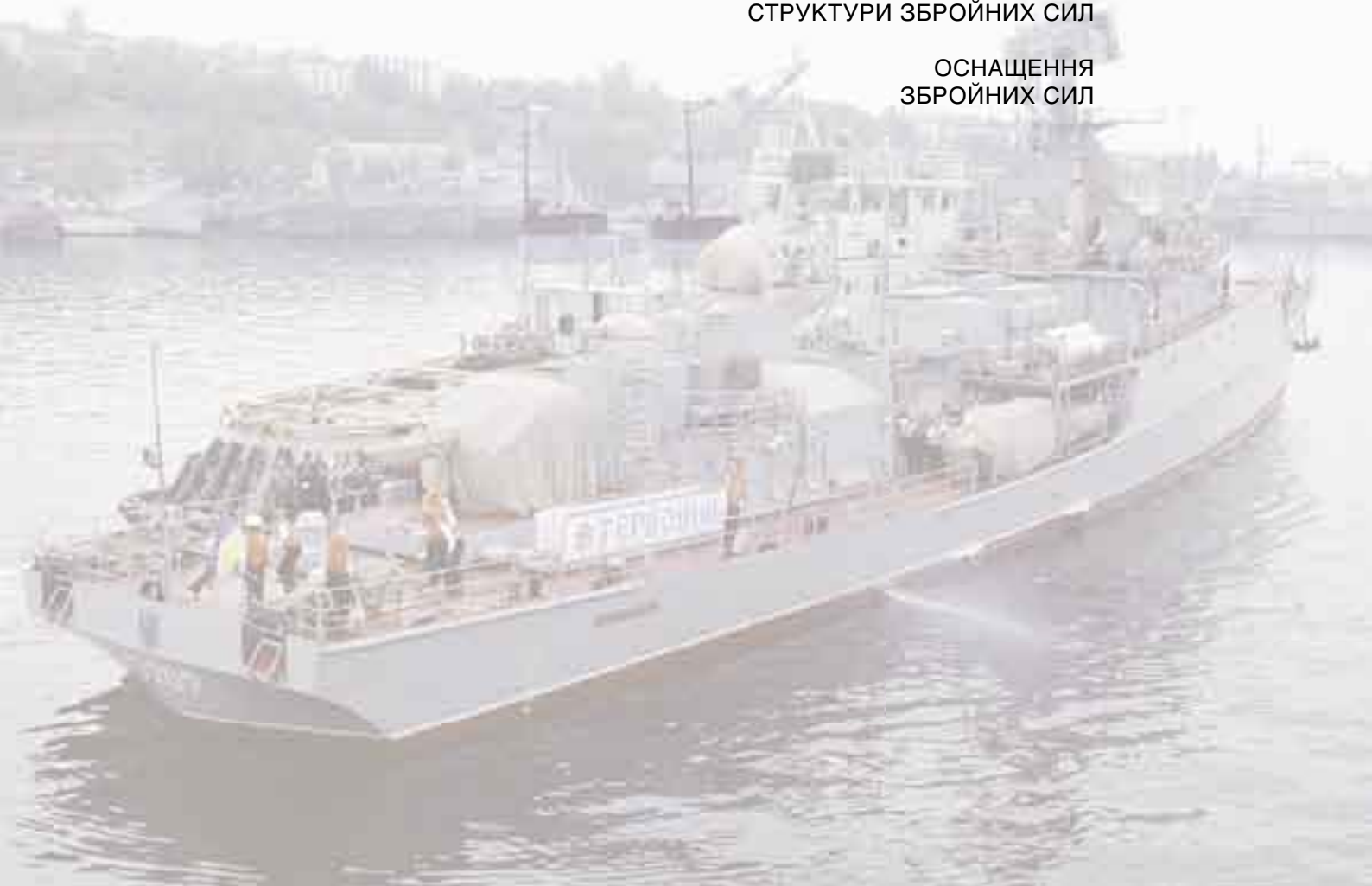
РОЗДІЛ 4

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ, ЇХ СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ, ОСНАЩЕННЯ

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ

ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ
СТРУКТУРИ ЗБРОЙНИХ СИЛ

ОСНАЩЕННЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ, ЇХ СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ, ОСНАЩЕННЯ

У 2006р. продовжувався плановий процес формування сучасної моделі української армії, параметри якої окреслені Державною програмою розвитку Збройних Сил.

Він був спрямований на наближення структури та функцій органів військового управління, з'єднань, військових частин, організацій та установ, їх складу та оснащення до параметрів, що відповідають визначеним для них завданням, стандартам НАТО, та забезпечують постійну бойову готовність військ (сил) і безперервність процесу їх бойової підготовки.

Структурне удосконалення Збройних Сил, видів і функціональних складових було спрямоване на збалансування структур, підвищення централізації управління та бойових можливостей військ (сил). Особлива увага надавалася розвитку функціональних структур Збройних Сил, насамперед – частин і підрозділів зі складу Об'єднаних сил швидкого реагування (ОСШР).

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ

У 2006р. **практично завершено розподіл повноважень між Міністерством оборони та Генеральним штабом**, запроваджені структурні зміни в центральному апараті Міністерства оборони та в Генеральному штабі, продовжувалася оптимізація системи оперативного управління військами (силами).

У результаті розподілу повноважень, **Міністерство оборони**: реалізує державну політику у сфері оборони; здійснює воєнно-політичне та адміністративне управління Збройними Силами; визначає засади їх будівництва та напрями розвитку. **Генеральний штаб**: здійснює стратегічне планування застосування Збройних Сил та інших військових формувань; розробляє і здійснює заходи оборонного планування; здійснює оперативне управління Збройними Силами.

Одночасно з розподілом повноважень здійснювалося функціональне обстеження структурних підрозділів центрального апарату Міністерства оборони. Обстеження виявило ряд недоліків, серед яких: достатньо неефективна система

контролю, ускладнені процедури погодження рішень між окремими підрозділами, дублювання функцій, зайві проміжні управлінські ланки тощо.

Відповідно до визначених повноважень Міністерства оборони та для усунення виявлених недоліків у структурі його центрального апарату зроблені наступні зміни:

- з метою посилення контролю над цільовим використанням бюджетних коштів та оперативного реагування на зміни у процесі фінансування найбільш важливих програм (скорочення обсягів, порушення термінів, зміни в ціноутворенні тощо) **Департамент фінансів підпорядкований безпосередньо Міністру оборони**;

- з метою спрощення процедур погодження рішень, скорочення числа працівників Департамент утилізації озброєння та військової техніки і Департамент використання надлишкового озброєння, військової техніки та майна реформовані в **Департамент використання та утилізації надлишкового озброєння, військової техніки та майна**;

- з метою уникнення дублювання в організації ремонту озброєнь і військової техніки, а також ліквідації проміжних ланок управління розформовано Департамент експлуатації і ремонту озброєння та військової техніки. Функції ремонту на державних підприємствах, підпорядкованих Міністерству оборони, покладені на **Департамент економічної та**

господарської діяльності, функції організації ремонту на підприємствах національної економіки – на **Департамент розробок і закупівлі озброєння та військової техніки**, функції експлуатації – на **Командування сил підтримки Збройних Сил України**, у структурі якого є підрозділи, відповідальні за організацію експлуатації озброєнь і військової техніки;

- з метою вивільнення апарату Міністерства оборони від невластивих функцій, підвищення якості управління військовим майном Збройних Сил, на базі Департаменту надлишкових фондів та земель утворюється урядовий орган державного управління – **Державний департамент надлишкового майна та земель**¹.

Оновлена структура центрального апарату Міністерства оборони наведена на схемі 1 Додатку 4.

У структурі **Генерального штабу**, з метою посилення міжвидової координації, концентрації управління проходженням військової служби, удосконалення управління миротворчою діяльністю Збройних Сил, запроваджені наступні зміни:

- **впроваджена додаткова посада першого заступника начальника Генерального штабу**, що дало змогу зосередитися одному із перших заступників на координації діяльності видів Збройних Сил, іншому – на організації взаємодії структурних підрозділів Генерального штабу з питань стратегічного планування застосування Збройних Сил та оборонного планування;
- забезпечене **пропорційне представництво** видів Збройних Сил у керівному складі Генерального штабу, що дало змогу покращити міжвидову координацію; у рамках ротації керівного складу на посади заступників начальника Генерального штабу (які раніше обіймали представники Сухопутних військ) призначені вищі офіцери Повітряних Сил і Військово-Морських Сил;
- в Головному управлінні особового складу **зосереджене вирішення всіх питань, пов'язаних з проходженням служби військовим персоналом**; до структури цього органу окремим підрозділом (управлінням) інтегроване Головне управління з гуманітарних питань та соціального захисту.

Головним завданням нового управління разом з органами військової служби правопорядку, командирами та начальниками всіх рівнів є забезпечення дотримання особовим складом вимог безпеки військової служби, попередження професійного травматизму, насамперед – ситуацій, що можуть призвести до загибелі. Завдяки вжитим заходам з підвищення безпеки військової служби, вдалося знизити кількість випадків загибелі військовослужбовців, порівняно з 2005р., майже на 19% (схема 4.1). Це поки що невелика цифра, але за нею – збережені життя людей.

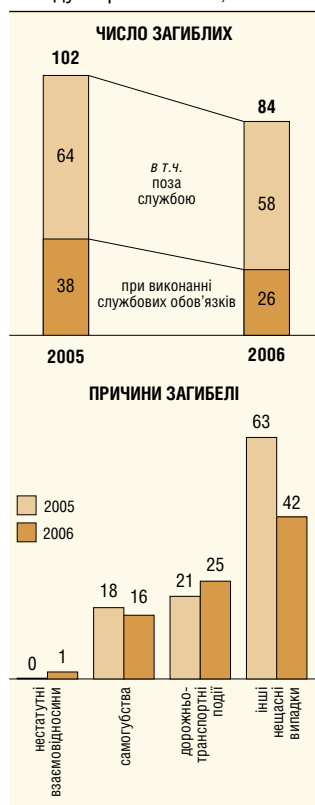
Оновлена структура Генерального штабу наведена на схемі 2 Додатку 4.

Оптимізація системи управління військами (силами) здійснювалася в напрямках зосередження функцій оперативного управління військами (силами), відокремлення функцій підготовки територіальної оборони та резерву, керівництво якими має здійснюватися спеціально створеними органами, а також уточнення військово-адміністративного поділу території України.

По-перше, започатковане та нормативно врегульоване створення **Об'єднаного оперативного командування (ООК)**, яке з 2007р. здійснює керівництво миротворчими підрозділами, а з 2009р. повністю перебере на себе керівництво будь-яким застосуванням міжвидових угруповань Збройних Сил як на території країни, так і за її межами.

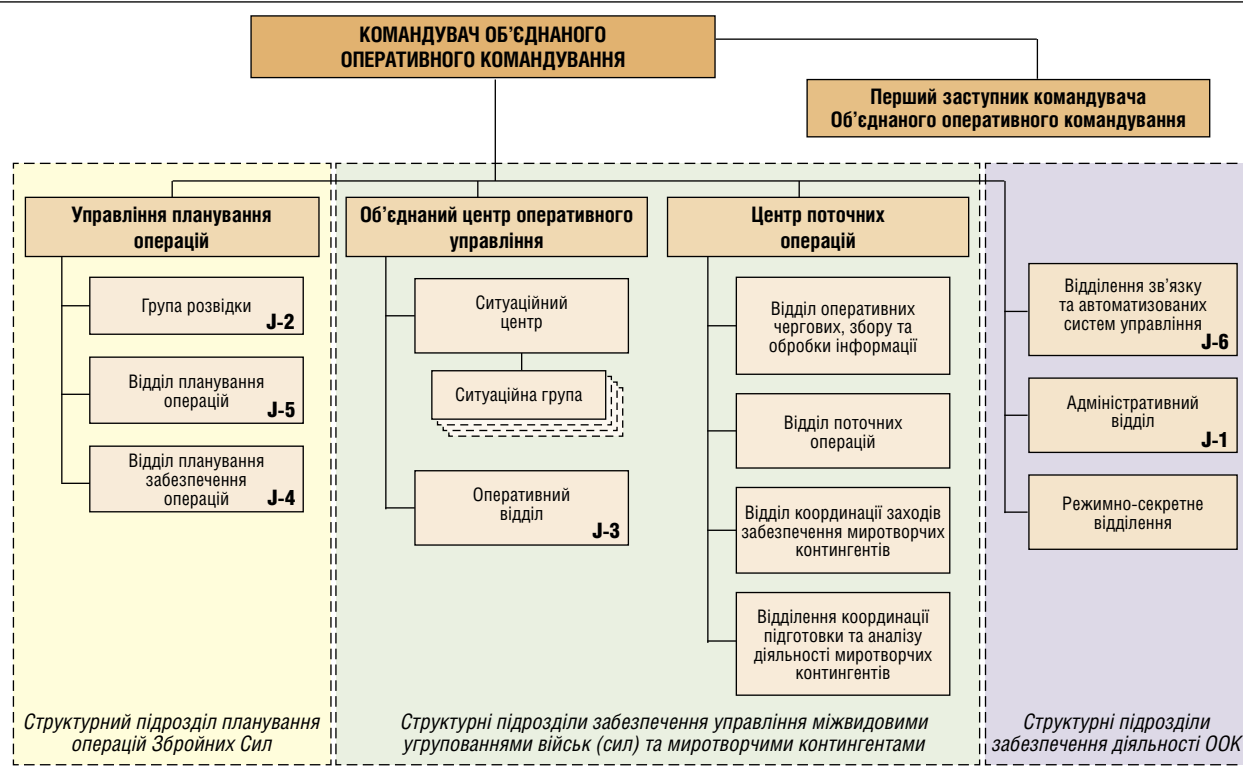
Визначені статус і структура ООК (схема 4.2), підібраний персонал для формування його організаційного ядра – Центру поточних операцій. Частково розгорнута система зв'язку, інформаційного забезпечення, здійснюються заходи з передачі ООК управління миротворчими контингентами.

Схема 4.1. Втрати особового складу Збройних Сил, осіб

¹ Постанова Кабінету Міністрів України "Деякі питання управління майном, яке вивільняється в ході реформування Збройних Сил" №560 від 26 квітня 2006р.

Схема 4.2. Організаційна структура Об'єднаного оперативного командування, на кінець року

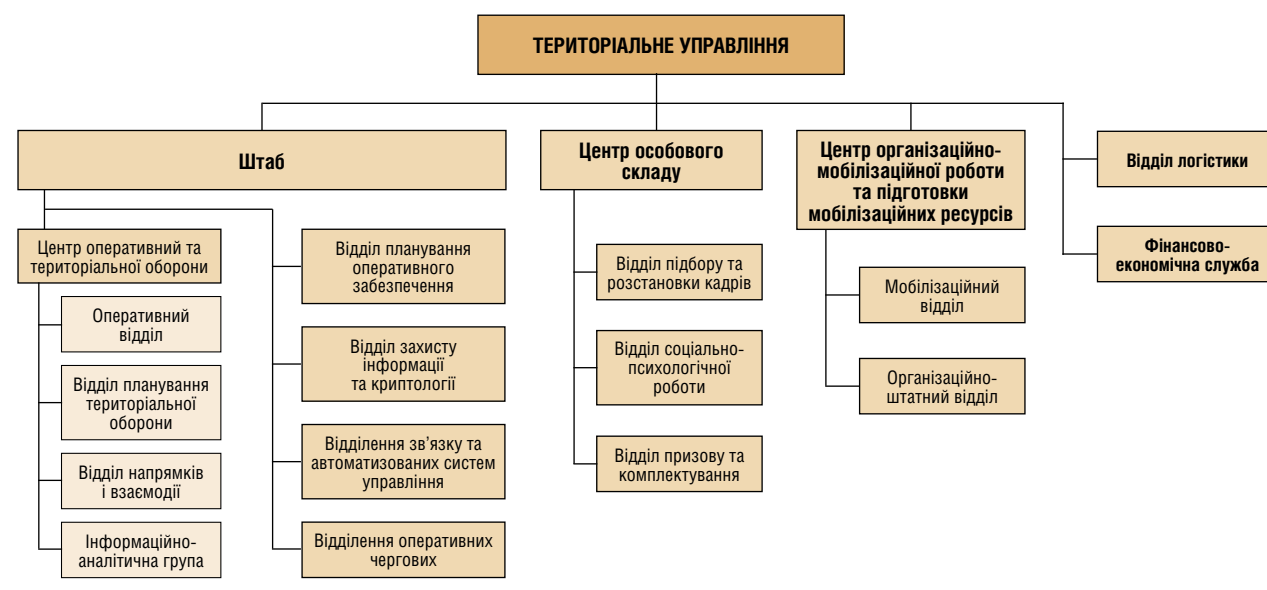

З урахуванням консультацій фахівців армій провідних країн світу, в т.ч. представників Стратегічного командування НАТО, уточнені функції і механізми взаємодії ООК та командувань видів Збройних Сил під час планування застосування військ (сил) та управління ними при виконанні завдань.

У 2007р. формування ООК буде продовжене. Зокрема, передбачається проведення інтенсивного фахового навчання персоналу, в т.ч. його мовної підготовки.

По-друге, на базі територіального управління “Північ” здійснений експеримент зі створення **Територіального управління** – нового органу військового управління. Цей орган управління буде виконувати завдання з **організації територіальної оборони, здійснюватиме функції мобілізаційної підготовки та підготовки резерву** (схема 4.3).

Схема 4.3. Структура Територіального управління, на кінець року

Передбачене створення ще двох територіальних управлінь – на базі Західного та Південного оперативних командувань, які з 2006р. остаточно передали Командуванню Сухопутних військ функції оперативного управління, а чисельність кожного з них зменшена на 260 осіб.

По-третє, з метою розподілу відповідальності та повноважень як органів військового управління, так і органів державної влади за виконання завдань оборони держави на суші, в морі та повітряному просторі в рамках стратегічного планування **уточнено військово-адміністративний поділ території України²** (схема 4.4).

Схема 4.4. Військово-адміністративний поділ території України

Зазначені заходи дозволили підвищити якість та оперативність управління Збройними Силами з боку як Міністра оборони, так і Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил.

Вивільнення органів військового управління від невластивих функцій дозволяє їм зосередитися на виконанні пріоритетних завдань.

Надалі розвиток системи управління відбуватиметься за рахунок упровадження більш ефективної технології управління міжвидовими угрупованнями, автоматизації процесу підготовки рішень, підвищення рівня кваліфікації управлінського персоналу та забезпечення сумісності з органами управління збройних сил держав-партнерів України у військовому співробітництві.

ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ СТРУКТУРИ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Загальна структура Збройних Сил складається з Генерального штабу, трьох видів Збройних Сил (Сухопутні війська, Повітряні Сили, Військово-Морські Сили) та об'єднань, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій, що не належать до видів Збройних Сил (схема 1 Додатку 5).

Протягом 2006р. досягнуте **раціональне співвідношення між видами Збройних Сил**. Їх структура, чисельність, бойовий склад приведені у відповідність до обсягів поставлених завдань. Станом на кінець 2006р., загальна чисельність Збройних Сил становила 221 тис. осіб, у т.ч. – 165 тис. військово-службовців (схема 2 Додатку 5). Покращене також **співвідношення бойових**

² Указ Президента України "Про затвердження військово-адміністративного поділу території України" №469 від 2 червня 2006р.

частин і частин забезпечення: частка бойових частин досягла 56% – проти 40% у 2005р. (схема 3 Додатку 5).

Скорочення структурних підрозділів і чисельності Збройних Сил було здійснене в межах показників, визначених Державною програмою розвитку Збройних Сил: у цілому, скорочено 24 тис. осіб, зокрема: у Сухопутних військах – 8 500 (одна бригада, три полки, 12 окремих батальйонів), у Повітряних Силах – 7 500 (близько 30 підрозділів); у Військово-Морських Силах скорочено 2 500 осіб.

Зміни у структурах видів Збройних Сил були спрямовані на централізацію управління бойовими з'єднаннями, частинами та підвищення їх ефективності:

у Сухопутних військах

- армійські корпуси виведені зі складу оперативних командувань і безпосередньо підпорядковані Командуванню Сухопутних військ;
- склад аеромобільних бригад переглянутий у напрямі підвищення їх бойової потужності, багатофункціональності, мобільності та сумісності з відповідними військовими формуваннями збройних сил держав-партнерів;

у Повітряних Силах

- створений єдиний Центр повітряних операцій (ЦПО);
- розпочався перехід від структур повітряних командувань до центрів управління та оповіщення (ЦУО);
- удосконалювалися інші елементи системи управління, у т.ч. автоматизованих систем управління;

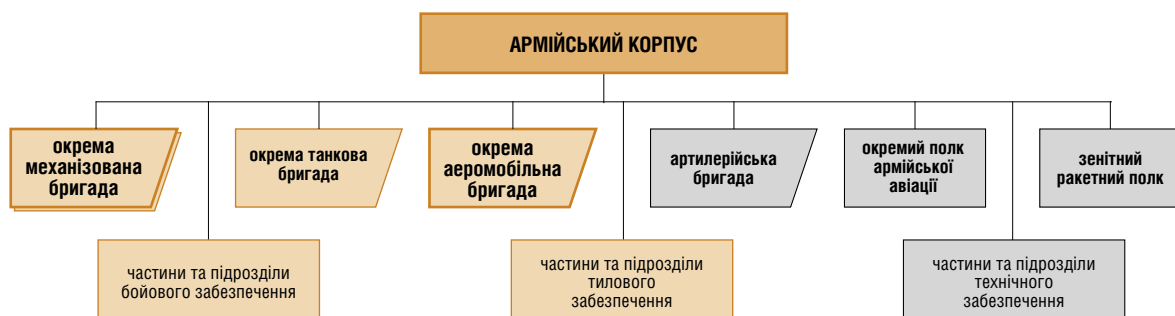
у Військово-Морських Силах

- створений Центр військ берегової оборони;
- на базі Ескадри різнорідних сил започатковане створення Центру морських операцій;
- удосконалені структури військово-морських баз, морської авіаційної бригади та бригади берегової оборони;
- на базі штабу Військово-Морських Сил створений первинний національний контактний пункт для підтримання взаємодії з учасниками операції НАТО в Середземному морі “Активні зусилля”.

Усі види Збройних Сил укомплектовані практично всіма основними видами озброєнь і військової техніки (зокрема, Сухопутні війська – на 100%). Структура, чисельність і бойовий склад видів Збройних Сил наведені на схемах 4-6 Додатку 5.

Протягом 2006р. Міністерство оборони та Генеральний штаб продовжували розвиток **функціональних структур** Збройних Сил. Головні зусилля спрямовувалися на підвищення боєздатності ОСШР. Зокрема, завершене створення їх сухопутного компонента – армійського корпусу, основу якого склали багатофункціональні аеромобільна та механізована бригади з легким озброєнням (схема 4.5). Крім виконання завдань оборони, такі бригади складатимуть основу

Схема 4.5. Організаційна структура та бойовий склад армійського корпусу

миротворчих підрозділів, а також залучатимуться до антитерористичних дій, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру.

З метою підвищення мобільності та ударної потужності ОСШР, у 2007р. до складу однієї з аеромобільних бригад будуть передані підрозділи армійської авіації.

ОСНАЦЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Необхідною умовою боєздатності збройних сил є їх оснащення сучасними озброєннями та військовою технікою (ОВТ). Водночас, брак фінансування не дозволяє здійснювати переозброєння Збройних Сил темпами, що компенсують масштабне старіння їх технічного парку.

За цих умов Міністерство оборони та Генеральний штаб вдалися до комплексних заходів, що охоплюють усі етапи життєвого циклу ОВТ: розробку та прийняття на озброєння, закупівлю, модернізацію, ремонт і подовження ресурсу, виведення з експлуатації та утилізацію (Додаток 6).

Пріоритетним напрямом визначене переозброєння ОСШР, насамперед визначених частин і підрозділів. Серед решти військ (сил) пріоритетом користувалися військові частини, підрозділи, що мають залишитися в бойовому складі Збройних Сил після 2011р.

Загалом у 2006р. **на озброєння прийнято** 14 нових зразків ОВТ – майже в півтора рази більше, ніж у 2005р. У межах **розробки нових видів ОВТ** у 2006р. на етап державних випробувань вийшли близько 30 дослідних зразків ОВТ. Розробка нових видів ОВТ здійснюється з урахуванням міжнародних, європейських стандартів і стандартів НАТО – що забезпечить їх сумісність з ОВТ збройних сил держав-партнерів України по забезпеченню міжнародної безпеки.

Закупівлі ОВТ здійснювалися в межах виділених бюджетних коштів невеликими партіями. За рахунок концентрації ресурсів на пріоритетних напрямках вдалося **підвищити темпи переозброєння ОСШР на 4-5%**, порівняно з 2005р.

В умовах обмеженого фінансування широко використовуються **модернізація, ремонт і подовження ресурсу** наявних у військах (силах) ОВТ, що коштує у 3-5 разів менше, ніж закупівля нових. Протягом року здійснена модернізація 14 найменувань ОВТ, відремонтовано для Збройних Сил: 15 одиниць авіаційної техніки, 59 – броньованої, 250 – автомобільної, а також – проведено поточний ремонт трьох суден для Військово-Морських Сил.

За рахунок планомірного виведення з експлуатації застарілих ОВТ вдалося підвищити рівень готовності ракетних комплексів на 11%, артилерійських систем – на 28%.

Протягом року утилізовано понад 6 900 одиниць ОВТ, в т.ч. – 2 600 одиниць озброєння основних номенклатур (літаків, вертольотів, танків, бойових броньованих машин, гармат польової і зенітної артилерії, автомобільної техніки).

Загалом, параметри трансформації бойового складу, організаційної і функціональної структур Збройних Сил та їх оснащення відповідають показникам, цілям і завданням, визначеним у Державній програмі розвитку Збройних Сил.

Надалі їх удосконалення відбуватиметься шляхом оптимізації чисельності, покращення якості людських ресурсів, опанування новими формами і способами бойових дій, оснащення новими та модернізованими зразками озброєнь і військової техніки, підвищення рівня підготовки військ (сил).

РОЗДІЛ 5

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ: КАДРОВИЙ АСПЕКТ

КОМПЛЕКТУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ
ЗА КОНТРАКТОМ

СЛУЖБА В РЕЗЕРВІ

ФОРМУВАННЯ ОФІЦЕРСЬКОГО
КОРПУСУ

ПІДГОТОВКА ЦИВІЛЬНИХ
ФАХІВЦІВ

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ: КАДРОВИЙ АСПЕКТ

З точки зору кадрової політики, перехід Збройних Сил на професійну основу передбачає: комплектування особового складу за контрактним принципом; формування професійного сержантського корпусу, здатного взяти на себе основне навантаження з виховання та навчання підпорядкованого особового складу; запровадження нових засад управління службовою кар'єрою офіцерів; закріплення на військовій службі військовослужбовців, які отримали досвід участі в миротворчих операціях, освіту у вищих військових навчальних закладах, у т.ч. – за кордоном; запровадження військової служби в резерві.

Протягом 2006р. у Збройних Силах здійснювалися заходи на цих напрямках, зокрема – з використанням можливостей, що їх надає міжнародне військове співробітництво.

КОМПЛЕКТУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ВІЙСЬКОВО- СЛУЖБОВЦЯМИ ЗА КОНТРАКТОМ

З 2010р. українська армія має повністю комплектуватися військовослужбовцями за контрактом. З метою вивчення проблем і ризиків, що можуть виникнути під час повного переходу Збройних Сил на професійну основу, протягом 2005-2006рр. здійснювався експеримент з комплектування контрактниками військових частин Збройних Сил. До участі в експерименті були залучені 30 окрема механізована бригада Сухопутних військ, 7 авіаційна бомбардувально-розвідувальна бригада Повітряних Сил, 36 окрема бригада берегової оборони та великий десантний корабель “Костянтин Ольшанський” Військово-Морських Сил (далі – визначені військові частини)¹.

Результати та уроки експерименту з комплектування визначених військових частин за контрактом

Експеримент мав на меті не “механічну” заміну військовослужбовців строкової служби контрактниками, а практичне випробування моделі військової частини зразка 2010р. для кожного виду Збройних Сил, виявлення ймовірних ризиків і проблем – з тим, щоб на підставі набутого досвіду уникнути їх у майбутньому.

Експеримент дав можливість визначити основні проблемні питання переходу на повністю професійну армію та шляхи їх вирішення, а відтак був успішним.

По-перше, експеримент наочно продемонстрував переваги професійної контрактної армії: визначені військові частини, порівняно з іншими, мають вищий рівень боєздатності та майже вдвічі кращі показники технічного стану озброєнь, в них майже на 90% ліквідовані прояви нестатутних відносин (“дідівщини”).

По-друге, експеримент засвідчив, що нормативно-правова база, яка регламентує порядок проходження військової служби, потребує докорінних змін.

На підставі досвіду, накопиченого під час експерименту, до Закону України “Про військовий обов’язок та військову службу” протягом 2006р. внесені, зокрема, такі зміни²:

¹ Розпорядження Президента України “Про заходи щодо переходу підрозділів Збройних Сил України до комплектування військовослужбовцями за контрактом” від 16 травня 2005р.

² Нова редакція Закону України “Про військовий обов’язок та військову службу” від 4 квітня 2006р.

- зменшений з 12 до шести місяців мінімальний термін вислуги для військовослужбовців строкової служби як необхідної умови для переходу на військову службу за контрактом;
- громадянам призовного віку, які мають вищу або професійно-технічну освіту, надано право вибору: призов на строкову військову службу або проходження в добровільному порядку військової служби за контрактом;
- підвищена верхня межа вікового цензу прийняття на військову службу за контрактом з 30 до 40 років.

Схема 5.1. Стан забезпечення службовим житлом військовослужбовців за контрактом у визначених військових частинах Збройних Сил, ліжка-місць, на кінець року

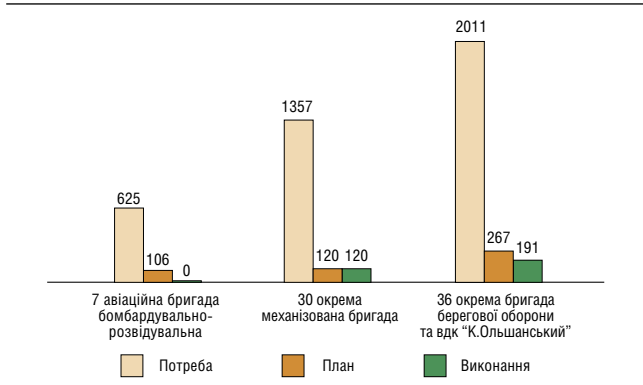
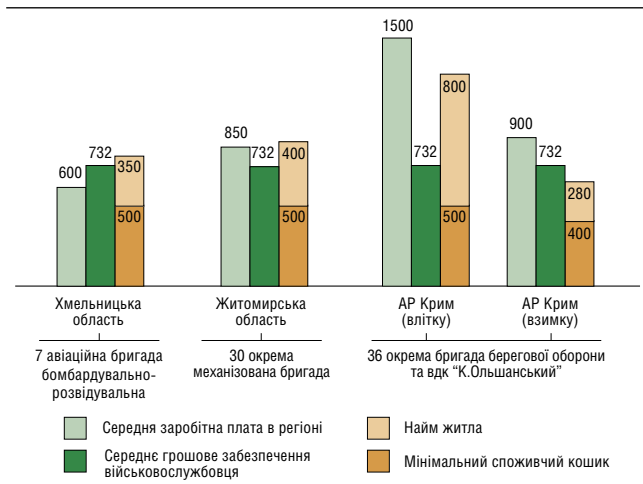

Схема 5.2. Показники доходів і витрат військовослужбовців визначених військових частин Збройних Сил, грн.

По-третє, за підсумками експерименту, три з чотирьох визначених військових частин (крім 36 окремої бригади берегової оборони) укомплектовані винятково військовослужбовцями за контрактом.

Причому, якщо на початку експерименту їх комплектування здійснювалося за рахунок кандидатів, які проживають поблизу місць дислокації, то сьогодні 52% контрактників – громадяни, які прибули до цих військових частин з інших регіонів України. Цьому сприяли заходи з покращення умов служби, зокрема, забезпечення службовим житлом. Проте, повною мірою вирішити проблему службового житла не вдалося (схема 5.1). Це створює ризик плинності кадрів, оскільки відчутно зросло число одружених контрактників (з 20% на початку експерименту до 50% на момент його завершення).

Брак службового житла став однією з головних причин, що унеможливили повне укомплектування контрактниками 36 окремої бригади берегової оборони, в якій на кінець 2006р. частка військовослужбовців за контрактом склала лише 52%³.

По-четверте, експеримент засвідчив наявність проблем, що становлять реальні ризики для успішного переходу Збройних Сил на професійну основу. Крім зазначеного вище браку службового житла, до таких ризиків можна віднести низький рівень грошового забезпечення.

Як видно зі схеми 5.2, середнє грошове забезпечення військовослужбовця визначених військових частин становило у 2006р. 732 грн., що за невеликим винятком є нижчим від середньої заробітної плати в регіонах їх дислокації і позбавляє військово-

службовця можливості наймати житло за власний кошт та утримувати хоча б одного члена сім'ї на рівні мінімального споживчого кошика.

Загальні заходи з підвищення мотивації до військової служби за контрактом

Одночасно з проведенням експерименту, протягом 2006р. вживалися також заходи, спрямовані на підвищення мотивації громадян до військової служби за контрактом та мінімізацію (усунення) зазначених вище ризиків.

- З метою заохочення до військової служби, починаючи з 2006р., військово-службовцям - контрактникам (солдатам, сержантам і старшинам), які

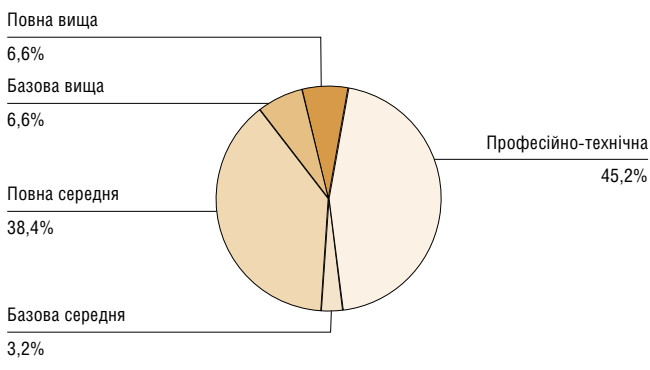
³ Бригада базується в Криму, де значна частина молоді залучена до курортного бізнесу або сезонних робіт, а недостатність службового житла не дозволила комплектувати підрозділи бригади жителями інших регіонів України.

підписали контракт вдруге й більше, надана можливість навчатися у вищих навчальних закладах Міністерства оборони.

- Продовжувалося формування фонду службового житла. Так, у 2006р. для цього переобладнано п'ять казарм на 311 ліжко-місце.
- Упорядкована система обов'язкового державного страхування життя військовослужбовців⁴.

Результатом цієї роботи стало **збільшення, порівняно з двома попередніми роками, числа бажаючих укласти контракт з Міністерством оборони**. Це дозволяє більш ретельно здійснювати відбір кандидатів на військову службу: до армії потрапляє менше випадкових людей, які не мають чіткої життєвої позиції.

Схема 5.3. Освітній рівень військовослужбовців за контрактом, на кінець року

На кінець 2006р. чисельність військовослужбовців-контрактників на посадах солдатів, сержантів і старшин (з урахуванням прапорщиків і мічманів, призначених на посади сержантів і старшин) склала 37 820 осіб (у т.ч. 15 430 військовослужбовців-жінок), що становить 38% загальної штатної чисельності зазначених посад.

При цьому, порівняно з 2005р., серед військовослужбовців-контрактників на 26% зросла частка осіб з базовою і повною вищою освітою (у т.ч. на 21% – з повною вищою освітою), завдяки чому їх частка в загальній чисельності складає зараз 13,2%, натомість осіб з базовою середньою освітою – лише 3,2% (схема 5.3).

Рівень підготовки, злагодженості, дисципліни в підрозділах, укомплектованих на контрактній основі, дозволив відрядити до Косово під час ротації 2006р. не “збірну команду” з різних частин, як це робилося раніше, а штатний батальйон однієї з бригад Сухопутних військ. Такий підхід наочно довів свої переваги: стислі терміни адаптації до умов служби, досконале знання командирами підлеглих, зниження рівня корумпованості при відборі кандидатів до складу миротворчих підрозділів.

Підвищення професійного рівня військовослужбовців за контрактом

Для забезпечення відповідного рівня професійної підготовки військовослужбовців контрактної служби протягом року в навчальних військових частинах (центрах) проведена підготовка 3 245 контрактників, у т.ч. – 618 осіб сержантського складу.

У визначених військових частинах продовжується виконання пілотного проекту з вивчення англійської мови всіма військовослужбовцями.

Започатковані заходи із формування у Збройних Силах професійного сержантського корпусу, зокрема – впровадження багаторівневої підготовки (перепідготовки) сержантського і старшинського складу та нової системи критеріїв оцінки рівня професійної підготовки, ділових, моральних і психологічних якостей особового складу, відповідності посадам.

Для підвищення ролі молодших командирів, стимулювання їх активної позиції у вирішенні

⁴ Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань соціального захисту військовослужбовців, військовозобов’язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, і деяких інших осіб” від 3 листопада 2006р.

питань, пов'язаних з діяльністю військової частини, створені Ради сержантів. Вони залучаються і до прийняття рішень з питань добору кадрів та розстановки на посади молодших командирів.

Результати експерименту та загальних заходів із залучення громадян до військової служби за контрактом засвідчили, що головною проблемою комплектування військ якісним особовим складом залишається неконкурентоспроможність військової служби на ринку праці, насамперед, через низький рівень грошового забезпечення та відсутність належних умов служби, зокрема – брак службового житла.

Отже, на шляху професіоналізації Збройних Сил існують проблеми, вирішення яких залежить не лише від оборонного відомства. У 2007р. експеримент буде продовжено на базі визначених військових частин та поширено на інші з'єднання та військові частини.

СЛУЖБА В РЕЗЕРВІ

На виконання Державної програми розвитку Збройних Сил з 2006р. впроваджується принципово новий вид виконання військового обов'язку – добровільна служба у військовому резерві.

Протягом року створена основна нормативно-правова база служби в резерві, зокрема:

- у новій редакції Закону України “Про військовий обов'язок і військову службу” (від 4 квітня 2006р.) визначені основні положення про проходження військової служби в резерві;
- Постановою Кабінету Міністрів України “Про структуру військового резерву людських ресурсів” №1426 від 18 жовтня 2006р. визначено склад військового резерву людських ресурсів та його поділ за призначенням. Постановою “Про порядок і розміри грошового забезпечення та заохочення військовозобов'язаних” №1644 від 23 листопада 2006р. встановлені розміри та порядок виплати грошового забезпечення резервістів (таблиця 5.1);

Таблиця 5.1. Грошове заохочення резервістів за контрактом, грн./рік

Категорії військовослужбовців	Розмір заохочення
Вищий офіцерський склад	2 000
Старший офіцерський склад	1 800
Молодший офіцерський склад	1 600
Прапорщики, старші прапорщики, мічмани, старші мічмани	1 400
Молодші сержанти, сержанти, старші сержанти, старшини, старшини 2 статті, старшини 1 статті, головні старшини, головні корабельні старшини	1 200
Солдати	1 000

- підготовлений проект Указу Президента України “Про затвердження Положення про проходження громадянами України служби у військовому резерві Збройних Сил України”, який встановить порядок проходження служби в резерві.

Запровадженню широкомасштабної служби в резерві передують експериментальний етап, започаткований у липні 2006р. У результаті експерименту буде накопичений **практичний досвід** з планування, організації і проведення навчальних зборів і щомісячних занять, будуть також **апробовані** програми підготовки резервістів, найбільш ефективні форми та методи їх навчання.

Міністром оборони визначений перелік органів військового управління, з'єднань, військових частин і підрозділів, які залучаються до експерименту. У цих військових частинах і військових комісаріатах започатковані

рекламування служби в резерві та попередній відбір кандидатів на конкурсній основі.

На 2007р. заплановано часткове реформування навчальних військових частин (центрів), шкіл прапорщиків і техніків, військових коледжів для підготовки і перепідготовки резервістів. Передбачається, що термін щорічної підготовки резервіста у військовій частині складатиме приблизно 35 діб (по два дні щомісячно та два збори по 5-6 діб).

У межах експерименту планується підготувати для 11 військових частин 1 200 резервістів, у т.ч. – 180 офіцерів.

Підготовка резервістів має стати невід’ємною складовою бойової підготовки з’єднань і військових частин та забезпечити формування військово-навчених ресурсів для потреб Збройних Сил.

ФОРМУВАННЯ ОФІЦЕРСЬКОГО КОРПУСУ

Завдання з формування та оновлення офіцерського корпусу Збройних Сил у 2006р. вирішувалися шляхом підвищення рівня його професійної підготовки, вдосконалення механізмів управління кадровими ресурсами та кар’єрою офіцера, впровадження відкритості і прозорості у процес просування по службі, створення кадрового резерву.

Результати заходів, вжитих за названими напрямками, створюють умови для закріплення позитивних зрушень у професіоналізації армії і воєнній реформі загалом.

Система професійної підготовки

Професіоналізм і майстерність офіцерського корпусу безпосередньо залежать від існуючої системи військової освіти, підвищення кваліфікації у процесі служби та можливостей отримання додаткових знань (у т.ч. мовної підготовки) і навичок, зокрема – через раціональну систему ротації кадрів.

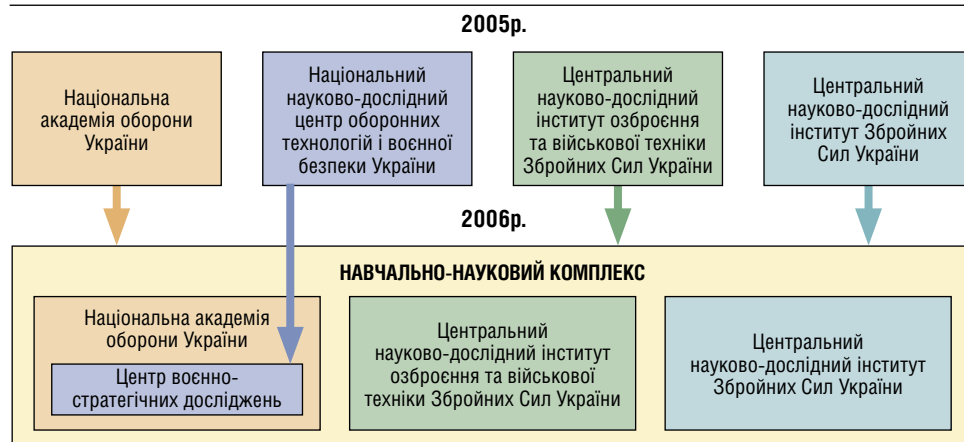
Військова освіта надається в мережі військових навчальних закладів, до якої належать дві академії – Національна академія оборони України та Українська військово-медична академія, військовий університет, чотири військові інститути, шість військових інститутів у складі цивільних університетів. Працюють також два військові коледжі, три факультети та 21 кафедра військової підготовки, 18 кафедр медицини катастроф та військової медицини, а також Київський військовий ліцей імені І.Богуна.

Удосконалення мережі військових навчальних закладів та системи військової освіти відбувалося за рахунок:

- створення **видового навчального закладу Сухопутних військ** – Львівського військового інституту Національного університету “Львівська політехніка”, який у 2006р. здійснив перший набір курсантів і студентів (за схемою “чотири роки – студент, один рік – курсант”);
- приведення змісту програм військової освіти у відповідність до державних стандартів вищої освіти та потреб військ (сил);
- концентрації наукового потенціалу та підвищення впливу на рівень підготовки військовослужбовців результатів наукової роботи і впровадження їх у діяльність військ. Так, на базі Національної академії

оборони України з використанням можливостей військових науково-дослідних структур створюється єдиний **Навчально-науковий комплекс** (схема 5.4);

Схема 5.4. Створення Навчально-наукового комплексу

- приведення обсягів підготовки кадрів до реальних потреб військ (сил): **скорочене державне замовлення на підготовку офіцерів** за всіма освітньо-кваліфікаційними рівнями – зокрема, на навчання за програмою підготовки офіцерів тактичного рівня до військових навчальних закладів прийнято 868 курсантів – на 332 менше, ніж у 2005р.

Запроваджена система **підвищення кваліфікації** (допідготовки, перепідготовки) кадрів. Для цього:

- **у вищих військових навчальних закладах створена мережа курсової підготовки офіцерів** перед призначенням їх на вищі посади. Водночас змінені правила набуття освіти оперативно-стратегічного рівня. Тепер на неї мають право офіцери з посад заступників командирів бригад (зі штатною категорією “підполковник”) – на відміну від попередньої практики, коли таке право надавалося лише офіцерам зі штатною категорією “полковник”. Отже, освіту вищого рівня можуть отримати молодші за віком офіцери.

Підвищення кваліфікації здійснюється за цільовим принципом: для кожного офіцера, відрядженого на навчання, заздалегідь визначається посада, на яку він буде призначений, – що дозволяє більш цілеспрямовано готуватися до виконання майбутніх обов’язків під час навчання, а після нього – у стислі терміни адаптуватися до їх виконання на посаді;

- **при Національній академії оборони України створений Центр підготовки офіцерів для багатонаціональних штабів**, що здійснює підготовку офіцерів, які відряджаються для роботи в цих штабах. Підготовка українських офіцерів до роботи в багатонаціональних штабах здійснюється також у військових навчальних закладах країн-членів НАТО. У 2006р. курси Центру підготовки пройшли 294 офіцери, навчання за кордоном – 15 (у т.ч. чотири офіцери оперативно-стратегічного рівня та 11 – оперативно-тактичного);
- **цілеспрямовано впроваджується поглиблена мовна підготовка.** У військових навчальних закладах діє 31 група інтенсивного вивчення іноземних мов з відривом від виконання службових обов’язків, протягом року навчання в них пройшли 815 офіцерів, у т.ч. 135 – зі складу визначених військових частин, що комплектуються за контрактом. За кордоном навчалися 180 військовослужбовців (97 – на мовних курсах, 83 – на фахових).

Управління кар'єрою

Підвищення ефективності управління кадровими ресурсами здійснювалося через: уніфікацію посад і кваліфікаційних вимог; запровадження персоналізації і чіткого обліку офіцерського складу та його інформаційно-аналітичного супроводу під час військової служби. Це дало змогу зменшити загальну чисельність менеджерів персоналу (кадрових працівників) і знизити вплив суб'єктивного чинника на кадрові рішення.

Проект *Положення про проходження військової служби громадянами України у Збройних Силах* передбачає єдиний порядок прийняття на військову службу за контрактом, визначає граничні терміни перебування на посаді та перебування у військових званнях (схема 1 Додатку 7).

Започатковано роботу з уніфікації переліку посад офіцерського складу Збройних Сил; за її попередніми підсумками виявлено та вилучено 780 (40%) посад, не передбачених нормативно-правовими актами та тих, що дублюють одна одну. Створення **Класифікатора штатних посад офіцерського складу**, адаптованого до стандартів країн-членів НАТО, дозволило впровадити більш досконалу систему комп'ютерного обліку.

В автоматизованій базі даних міститься повна інформація про кожного офіцера, на пошук даних при вирішенні питань просування по службі, звільнення, оцінки кадрових ресурсів потрібні лічені хвилини.

Запроваджується **паспорт посади військовослужбовця**, який містить характеристику посади та відповідні кваліфікаційні вимоги до кандидатів на посаду (приклад кваліфікаційних вимог наведений у таблиці 1 Додатку 7).

У результаті, **командири (начальники), кадрові органи** тепер мають можливість: планувати розподіл кадрових ресурсів; оцінювати обсяги, зміст і тривалість процесу допідготовки (перепідготовки) військовослужбовців; підвищити рівень об'єктивності та оперативності кадрових рішень. А **кожен військовослужбовець** з метою підвищення ефективності своєї діяльності за посадою та просування по службі може самостійно цілеспрямовано підвищувати професійний рівень, порівнюючи свої знання з вимогами, визначеними в паспорті посади.

Розгляд кандидатур для призначення на вакантні посади здійснюється винятково **на альтернативній основі**. Для цього **вдосконалений механізм оцінки** результатів службової діяльності (атестаційний механізм) військовослужбовців:

- переглянуті та деталізовані критерії роботи військовослужбовців з урахуванням специфіки їх службової діяльності за посадами;
- визначені нові критерії добору кадрів, що передбачають порівняння вимог за посадою та оцінку можливостей військовослужбовця;
- удосконалений механізм використання та реалізації атестаційних висновків; додатково до зазначених вище критеріїв враховуються рекомендації Ради офіцерів.

Отже, якщо раніше критеріями добору військовослужбовців на посаду були переважно вимоги стосовно освіти і стажу служби, а просування по службі здебільшого залежало від рішень відповідних командирів, то зараз можливість просування по службі більшою мірою залежить від особистої підготовки військовослужбовця, його відповідності вимогам паспорта посади та від оцінки ефективності його роботи на попередньому місці служби і рівня готовності підпорядкованої йому військової частини (підрозділу) до виконання завдань за призначенням.

Обов'язковою умовою перед призначенням на вищу посаду або відрядженням на навчання з виключенням зі списків військової частини (чи за кордон) або для виконання обов'язків у складі миротворчих місій і контингентів є укладення офіцерами додаткового контракту на термін до п'яти років.

У поєднанні із запровадженою процедурою відбору кандидатів це сприяє тому, що найбільш підготовлені та досвідчені офіцери з високими морально-діловими якостями по завершенню навчання (відрядження) продовжують службу у Збройних Силах.

Саме ці офіцери становитимуть ядро офіцерського складу і якісний кадровий потенціал. Набуті ними знання та досвід будуть передані більш молодим офіцерам, впроваджуватимуться в діяльність з'єднань і військових частин, сприятимуть зростанню боєздатності Збройних Сил.

Сприяє закріпленню офіцерів і те, що протягом п'яти років після закінчення військових навчальних закладів (у т.ч. закордонних) звільнення з військової служби відтепер здійснюється винятково Міністром оборони.

Змінилися підходи до роботи з молодшими офіцерами. Протягом перших років служби їм приділяється особлива увага. Конкретні заходи визначені в затверджених Міністром оборони Методичних

рекомендаціях щодо адаптації молодих офіцерів до службової діяльності у військах (силах) протягом перших трьох років.

Вжиті заходи не лише впорядковують проходження військової служби, але й сприяють якісному і структурному удосконаленню офіцерського корпусу.

До загальних результатів удосконалення структури офіцерського складу Збройних Сил у 2006р. належать:

- стабілізація чисельності вищого офіцерського складу (**за штатом – 143 генерали**) на рівні, визначеному Державною програмою розвитку Збройних Сил;
- доведення співвідношення чисельності старшого та молодшого офіцерського складу до **47%** та **53%**, відповідно, що створює можливості планово, без соціальної напруженості досягти визначених на 2011р. показників (40% та 60%, відповідно);
- практичне завершення переходу офіцерського складу на військову службу за контрактом.

Ротація кадрів

Організація військової служби та досвід армій розвинутих держав переконливо свідчать про необхідність чіткої системи ротації офіцерських кадрів для набуття ними широкого військового кругозору: служба у військах, штабах, викладацька та наукова робота тощо. Тобто ротація має відбуватися не лише по вертикалі, а й по горизонталі.

Такі підходи до ротації офіцерських кадрів впроваджуються у Збройних Силах. Наприклад, якщо раніше на посади офіцерів Генерального штабу або командира механізованої бригади призначалися, як правило, загальновійськові офіцери відповідної командної ланки, то зараз на них може бути призначений будь-який офіцер, який відповідає вимогам посади. Значення мають досвід та результати службової діяльності офіцера на різних посадах.

Приклади **ротації офіцерів вищої ланки** за згаданими принципами наступні:

- командувач Військово-Морських Сил віце-адмірал І.Князь і заступник командувача Повітряних Сил генерал-лейтенант І.Романенко з метою набуття досвіду керівництва у стратегічній ланці управління призначені на посади заступників начальника Генерального штабу Збройних Сил, а заступник начальника Генерального штабу віце-адмірал І.Тенюх призначений на посаду командувача Військово-Морських Сил;
- заступник начальника Генерального штабу генерал-лейтенант Г.Саковський, який займався оборонними та бюджетними програмами, для практичної реалізації отриманого досвіду призначений на посаду першого заступника командувача Сухопутних військ;
- заступник начальника Генерального штабу генерал-лейтенант Ю.Шаповал, який раніше обіймав посаду командира армійського корпусу та отримав досвід керівництва у стратегічній ланці, призначений на посаду командувача Об'єднаного оперативного командування;
- командувач сил підтримки генерал-лейтенант А.Собора призначений на посаду начальника Логістики Сухопутних військ – заступника командувача Сухопутних військ.

Приклади ротації офіцерів у середній ланці:

- начальник відділу Головного оперативного управління Генерального штабу полковник О.Волков призначений на посаду начальника штабу – першого заступника командувача Повітряного командування;
- командир бригади полковник Ю.Міколенко призначений на посаду начальника відділу Головного оперативного управління Генерального штабу;
- старший офіцер відділу Головного оперативного управління Генерального штабу полковник І.Красота призначений на посаду командира окремої механізованої бригади;
- начальник протиповітряної оборони корпусу полковник В.Чучула призначений на посаду начальника Центру забезпечення Головного командного центру Збройних Сил.

Отже, зазначені підходи дають можливість створити в армії не лише в перспективі кадровий корпус професіоналів та ефективно використовувати його потенціал, але вже зараз – зберігаючи для армії висококваліфікованих фахівців, спираючись на них, підвищувати професійний рівень тих військових колективів, у яких вони працюють або які їм підпорядковуються.

ПІДГОТОВКА ЦИВІЛЬНИХ ФАХІВЦІВ

Комплектування посад центрального апарату Міністерства оборони в основному цивільними особами (цивільні працівники – 79%, військовослужбовці – 21%) зумовлює збільшення обсягів та інтенсифікацію їх підготовки як для виконання обов'язків за посадою, так і для формування кадрового резерву просування по державній службі.

У 2006р. посилена цілеспрямована підготовка цивільного персоналу центрального апарату Міністерства оборони за професійними програмами, на постійно діючих та тематичних курсах і семінарах.

Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації цивільного персоналу здійснюється в Національній академії державного управління при Президентові України, її чотирьох регіональних інститутах (Дніпропетровськ, Львів, Одеса, Харків), Національній академії оборони України та в інших вищих навчальних

закладах України (Київський національний економічний університет, Одеська національна юридична академія, Тернопільська академія народного господарства тощо).

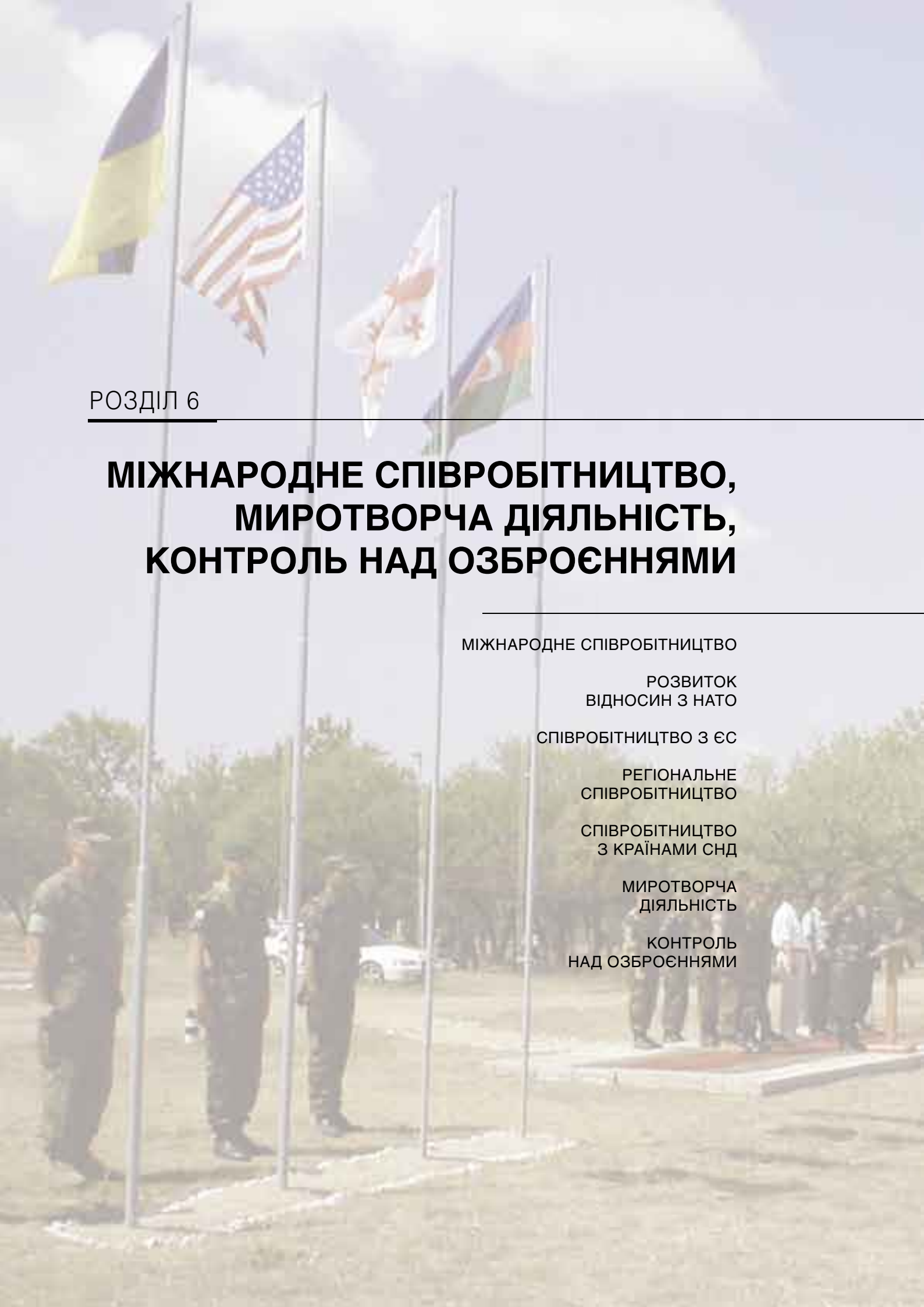
Для підготовки цивільних фахівців використовується міжнародна допомога. У 2006р. започатковане виконання Міжнародного проекту з професійної підготовки цивільного персоналу Міністерства оборони. Навчання за кордоном пройшли 19 осіб, на мовних курсах на базі Національної академії оборони України за підтримки Британської ради в Україні – 32 особи.

Цілеспрямована, системна підготовка цивільного персоналу Міністерства оборони сприяє ефективному та компетентному формуванню рішень для реалізації функцій з керівництва Збройними Силами, формуванню резерву для просування по державній службі.

Загальним результатом заходів кадрової політики, що здійснювалися у 2006р. у Збройних Силах з метою їх професіоналізації, є започаткування тенденції до покращення якісного складу офіцерського корпусу, військово-службовців за контрактом, закріплення на військовій службі високо кваліфікованих фахівців, утвердження підготовки військ (сил) як основного чинника кар'єрного росту командирів.

Підвищується привабливість військової служби за контрактом для молоді, якій надається реальний шанс отримати вищу освіту, оволодіти іноземною мовою, набути унікального життєвого досвіду, в т.ч. через участь у міжнародних миротворчих і гуманітарних місіях.

Практика відрядження для участі в миротворчих контингентах штатних підрозділів, а не збірних формувань з різних військових частин отримала позитивні оцінки та буде збережена й надалі.

РОЗДІЛ 6

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМИ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

РОЗВИТОК
ВІДНОСИН З НАТО

СПІВРОБІТНИЦТВО З ЄС

РЕГІОНАЛЬНЕ
СПІВРОБІТНИЦТВО

СПІВРОБІТНИЦТВО
З КРАЇНАМИ СНД

МИРОТВОРЧА
ДІЯЛЬНІСТЬ

КОНТРОЛЬ
НАД ОЗБРОЄННЯМИ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМИ

Міжнародна діяльність Міністерства оборони здійснюється в рамках зовнішньополітичного курсу держави, визначеного національним законодавством і спрямованого на реалізацію стратегічного курсу України на вступ до ЄС і НАТО, зміцнення національної безпеки та гарантування інтересів України у сфері оборони.

Участь у міжнародному військовому співробітництві сприяє зміцненню оборонного потенціалу держави, підвищенню боєздатності української армії, утвердженню України у статусі повноправної учасниці колективного забезпечення міжнародної безпеки.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У 2006р. Міністерство оборони України співпрацювало з оборонними відомствами понад 60 країн світу, 90 урядовими та неурядовими міжнародними організаціями та регіональними об'єднаннями. Протягом року відбулися близько 100 зустрічей Міністра оборони, Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил, командувачів видів військ (сил) з колегами із зарубіжних держав. За результатами цих зустрічей підписано шість міжурядових і вісім міжвідомчих угод з 11 країнами (зокрема, по дві угоди із США, Білоруссю, Кореєю, а також – з Алжиром, Данією, Латвією, Пакистаном, Польщею, Туреччиною, Угорщиною, Францією), близько 80 проектів угод знаходяться на стадії підготовки.

Підвищенню ефективності відносин із зарубіжними партнерами сприяло запровадження прозорого механізму розподілу та використання у Збройних Силах міжнародної технічної допомоги, а також – Положення про організацію та проведення міжнародного співробітництва в Міністерстві оборони та Збройних Силах¹.

Важливе місце в міжнародній діяльності Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил відводилося виконанню заходів, визначених на 2006р. Планом дій Україна-ЄС і Цільовим планом Україна-НАТО.

РОЗВИТОК ВІДНОСИН З НАТО

Міністерство оборони послідовно реалізує стратегію відносин України з Альянсом, визначену Законом України “Про основи національної безпеки України” та деталізовану у Плані дій Україна-НАТО. У квітні 2006р. у складі Місії України при НАТО створена оборонна секція – що розширює можливості Міністерства оборони в реалізації завдань державної політики євроатлантичної інтеграції².

Співробітництво України з Альянсом будується в рамках згаданого Плану дій, на підставі якого розробляються щорічні Цільові плани, що містять конкретні завдання, в т.ч. – для Міністерства оборони, а також у рамках програми НАТО “Партнерство заради миру” (ПЗМ), складовими якої є Процес планування та оцінки сил, а також – Індивідуальна програма партнерства між Україною і НАТО.

¹ Наказ Міністра оборони України “Про створення єдиної системи залучення, використання, обліку та моніторингу міжнародної технічної допомоги у Міністерстві оборони України” №169 від 3 квітня 2006р.; Стратегічна програма залучення міжнародної технічної допомоги у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України у 2006-2007рр. (червень 2006р.); Наказ Міністра оборони України “Про затвердження Положення про організацію та проведення міжнародного співробітництва у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України” №502 від 23 серпня 2006р.

² Указ Президента України “Питання Місії України при НАТО” №319 від 19 квітня 2006р.

Схема 6.1. Перелік сил і засобів Збройних Сил, визначених для участі у Процесі планування та оцінки сил

ВІД СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК:

- аеромобільна бригада;
- два механізовані батальйони;
- ескадрилья армійської авіації;
- інженерно-саперний та інженерно-дорожній батальйони;
- рота РХБ захисту та рота підвозу боєприпасів

ВІД ПОВІТРЯНИХ СИЛ:

- чотири військово-транспортні літаки Іл-76;
- санітарний літак Ан-26 "Віта"

ВІД ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ:

- фрегат "Гетьман Сагайдачний" з двома вертольотами;
- великий десантний корабель "Костянтин Ольшанський";
- корвет "Луцьк";
- корвет "Тернопіль";
- окремий батальйон морської піхоти;
- окремий загін боротьби з підводними диверсійними силами і засобами;
- рятувальна парашутно-десантна група;
- рятувальне буксирне судно "Кременець" з командою водолазів;
- первинний національний Контактний пункт у рамках операції НАТО "Активні зусилля" (*Active Endeavour*).

Переважна більшість заходів, визначених цими планами і програмами, ініційовані Україною і всі вони збігаються з її власними цілями та інтересами.

За підсумками року, виконаний 121 захід **Цільового плану**, в яких Міністерство оборони було відповідальним виконавцем. Зокрема, в частині **забезпечення участі у виконанні спільних миротворчих операцій і сумісності** з відповідними структурами збройних сил держав-членів НАТО Україна:

- приєдналася до антитерористичної операції Альянсу в Середземному морі "Активні зусилля" (*Active Endeavour*), учасницями якої є Велика Британія, Іспанія, Італія, Німеччина, Росія, США, Туреччина, Франція. Введений в дію первинний національний Контактний пункт Збройних Сил, завершена підготовка кораблів Військово-Морських Сил (фрегат "Гетьман Сагайдачний", корвети "Луцьк", "Тернопіль"). У грудні 2006р. Президент України підписав Указ про відрядження кораблів для участі в операції;
- домоглася участі військово-транспортної авіації в операціях НАТО: в жовтні 2006р. відповідний Меморандум між Урядом України та Верховним головнокомандуванням Об'єднаних збройних сил НАТО в Європі ратифікований Верховною Радою України.

Успішне виконання річних Цільових планів наблизило Україну до можливості приєднання до Плану дій щодо набуття членства в НАТО (ПДЧ), вихідною метою якого є досягнення країною-кандидатом демократичних стандартів провідних країн Альянсу (верховенство права, належне врядування, правова і соціальна захищеність громадян тощо).

У січні-березні 2006р. в частині, що стосується Міністерства оборони, документ був розроблений і визначив конкретні цілі та завдання, виконання яких забезпечить досягнення Збройними Силами відповідності критеріям членства в Альянсі. Ці напрацювання враховані при складанні проекту Цільового плану Україна-НАТО на 2007р.

У 2006р. завершився третій етап **Процесу планування та оцінки сил (ППОС)**. Для Збройних Сил його головною метою була підготовка визначених сил і засобів до взаємодії зі збройними силами держав-членів НАТО в миротворчих, пошуково-рятувальних і гуманітарних операціях³. Ця мета досягнута. Понад 20 частин Сухопутних військ, Повітряних Сил і Військово-Морських Сил Збройних Сил внесені до Переліку спільного фонду оперативних сил і можливостей (схема 6.1).

³ Ініціатива стосовно визначення цілей належить самій країні-учасниці програми, цілі затверджуються на засіданні Політико-військового керівного комітету НАТО і становлять надалі практичну основу розвитку партнерських відносин між країною-учасницею і НАТО під назвою "Цілі партнерства". Крім України, в ППОС беруть участь 19 держав - не членів НАТО, зокрема – Австрія, Білорусь, Росія, Туркменістан, Фінляндія, Швейцарія, Швеція та ін.

Враховуючи запити України до НАТО про надання допомоги в реформуванні Збройних Сил, до Цілей партнерства були внесені завдання з удосконалення процедур оборонного планування та бюджетного процесу за стандартами НАТО. Сьогодні такі процедури впроваджуються в діяльність Міністерства оборони і Збройних Сил, зокрема – в частині бюджетного процесу, розробки та коригування оборонних і бюджетних програм.

Удосконалюється організація виконання заходів ППОС структурами виконавчої влади України. В рамках Міжвідомчої робочої групи з оборонних і військових питань у складі Міжвідомчої комісії з питань підготовки України до вступу в НАТО створюється система взаємодії між центральними органами виконавчої влади, причетними до ППОС.

Відповідними директивами впорядковані дії і відповідальність за виконання заходів ППОС Міністерства оборони, Генерального штабу та командувань видів Збройних Сил⁴. У складі управлінь бойової підготовки видів Збройних Сил створені структурні підрозділи, на які покладаються завдання з планування, організації участі та контролю досягнення Цілей партнерства у військових частинах і підрозділах, залучених до ППОС. Загалом, у 2006р. Україною прийняті до виконання 94 Цілі партнерства, з яких 76 стосуються Міністерства оборони⁵. За підсумками року, завдання Цілей партнерства виконані частково, відзначений прогрес у виконанні 52 Цілей, що полягають переважно в досягненні сумісності Збройних Сил України зі збройними силами країн-членів НАТО.

За підсумками досягнення Цілей партнерства, Міністерство оборони та Генеральний штаб подали до Міжнародного секретаріату НАТО *Огляд взаємосумісності в рамках Процесу планування та оцінки сил*. Документ також визначає завдання на 2007р.

На виконання **Індивідуальної програми партнерства між Україною і НАТО** проведено понад 230 заходів: у т.ч. 48 – у сфері військової освіти та підготовки; 27 – стандартизації; 24 – мовної підготовки. За рахунок Альянсу проведено п'ять військових навчань, до підготовки та участі в яких були залучені майже 2 500 українських військовослужбовців.

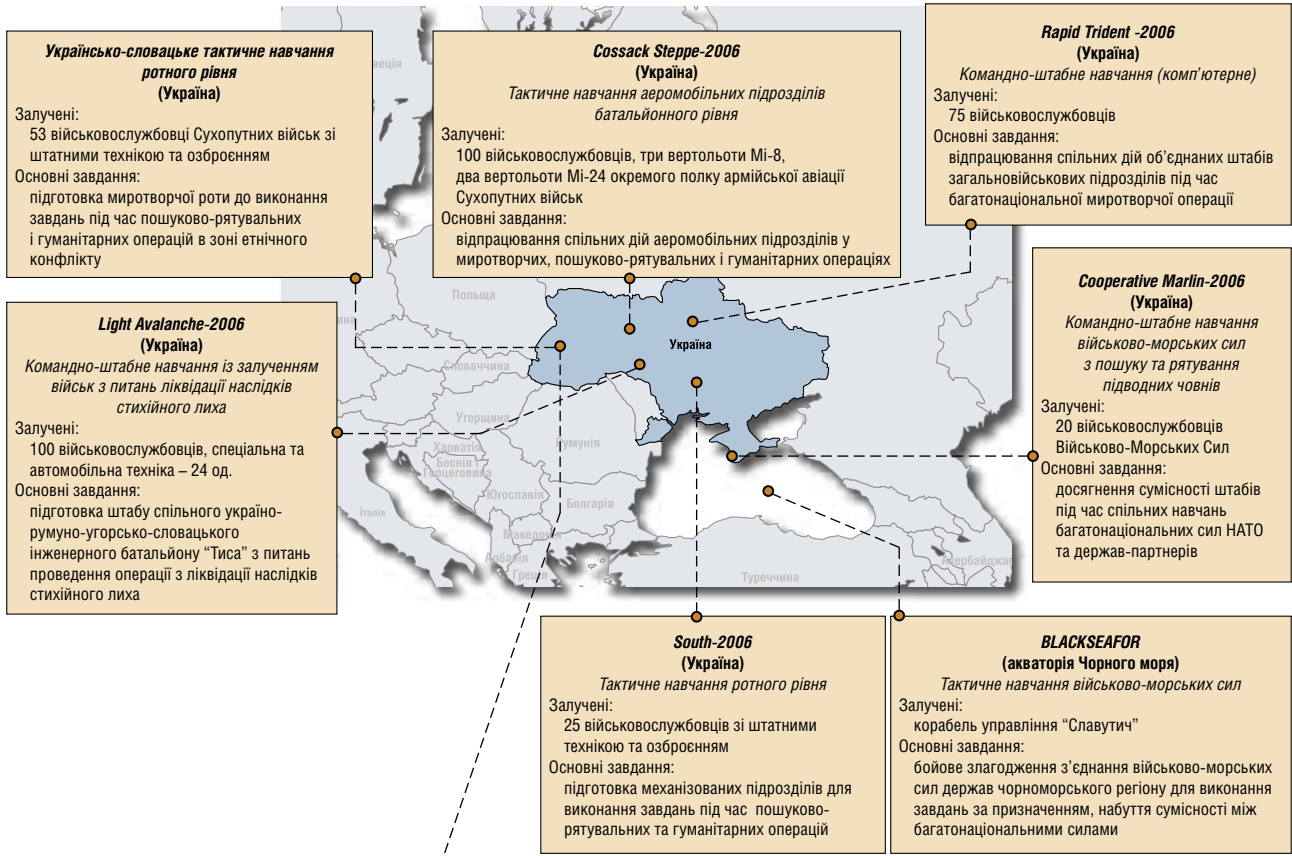
Загалом, за підтримки НАТО у 2006р. проведено 16 багатонаціональних навчань, у яких взяли участь близько 7 500 українських військовослужбовців – кожен третій з тих, хто брав участь у навчаннях Збройних Сил у 2006р. (крупні навчання наведені на схемі 6.2).

⁴ Директива Міністра оборони України №Д-23 від 18 квітня 2006р., директива Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України №Д-10 від 16 серпня 2006р.

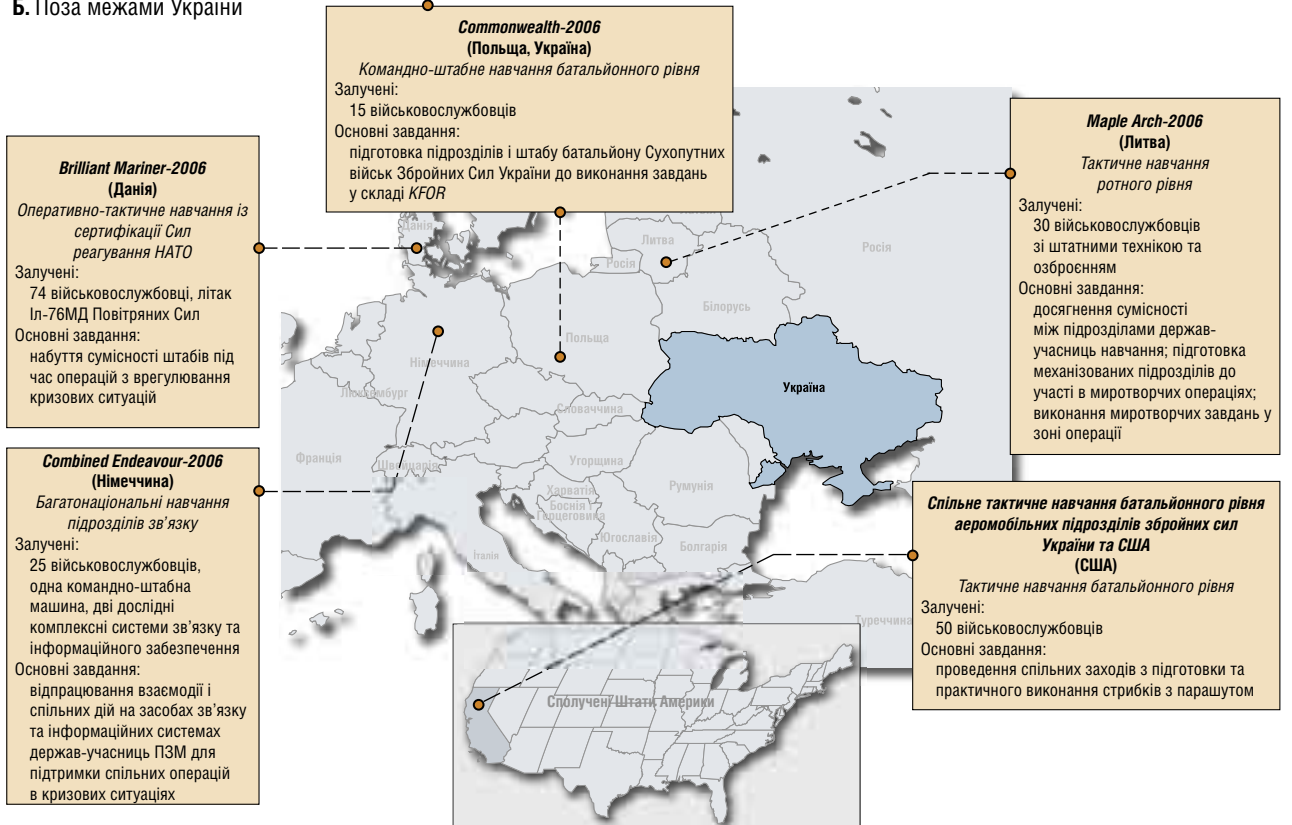
⁵ З яких 36 – загальних Цілей партнерства; 18 – для Сухопутних військ; 13 – для Військово-Морських Сил; дев'ять – для Повітряних Сил.

Схема 6.2. Крупні багатонаціональні військові навчання за участю Збройних Сил України у 2006р.

А. На території України або поблизу її кордонів

Б. Поза межами України

Перспективні напрями співробітництва України з Альянсом обговорювалися на рівні міністрів оборони за участю Генерального секретаря НАТО (червень, Брюссель; жовтень, Сінтра, Португалія). За результатами Консультацій у Сінтрі, започатковані заходи з підвищення поінформованості українського суспільства про діяльність Альянсу.

Активізувалися **двосторонні відносини України з державами-членами НАТО**: у 2006р. на них припадало 72% загальної кількості заходів двостороннього співробітництва Міністерства оборони та Генерального штабу.

Зокрема, динамічно розвивалося важливе для Збройних Сил співробітництво із **Сполученими Штатами Америки**. Американська сторона збільшила кількість місць у своїх військових навчальних закладах для українських військово-службовців на безоплатній основі – домовленість про це була досягнута під час зустрічі міністрів оборони США та України на засіданні Ради міністрів оборони держав Південно-Східної Європи у вересні 2006р.

У рамках технічної допомоги протягом 2006р. укладено сім контрактів, за рахунок яких у наступному році планується отримати багатofункціональну систему зв'язку та засоби зв'язку для підрозділів, внесених до Переліку спільного фонду оперативних сил і можливостей, обладнання для Центру імітаційного моделювання Національної академії оборони України, систему імітаційного моделювання для автоматизації процесу тактичних навчань підрозділів Збройних Сил.

Виконання завдань Цільового плану Україна-НАТО на 2006р., досягнення Цілей партнерства в рамках Процесу планування та оцінки сил є визначальними напрямками реалізації воєнної політики в контексті євроатлантичної інтеграції України.

СПІВРОБІТНИЦТВО З ЄС

Пріоритетними напрямками співробітництва з військовими структурами ЄС у сфері Європейської політики безпеки і оборони (ЄПБО) є розширення участі України в миротворчих операціях під проводом ЄС, надання Україною послуг у сфері авіаційно-транспортних перевезень, залучення особового складу Збройних Сил до освітніх програм і військових навчань.

Вирішуються питання залучення підрозділу Військової служби правопорядку Збройних Сил до складу багатонаціонального батальйону військової поліції *MNMPBAT*, до якого належать підрозділи військової поліції Болгарії, Польщі, Словаччини, Угорщини та Чехії.

У рамках Плану дій Україна-ЄС опрацьовується питання стосовно використання Швецією транспортної авіації України для потреб Скандинавської тактичної групи (батальйону) у складі підрозділів збройних сил Естонії, Норвегії, Фінляндії, Швеції, що створюється під проводом Швеції в рамках Сил швидкого реагування ЄС.

У військово-технічній сфері державним підприємством Міністерства оборони України “Українська авіаційна транспортна компанія” та делегацією

Військового штабу ЄС підписаний Протокол про наміри з використання авіа-транспортних послуг (квітень 2006р.).

У форматі двостороннього співробітництва з державами-членами ЄС завершено міжнародний проект Плану управління охороною довкілля на військовому полігоні “Дівички” (за участю представників Данії), підготовлена до видання книга “Напрями вдосконалення природоохоронної діяльності у Збройних Силах України” (за фінансової підтримки Уряду Швеції).

Співробітництво з військовими структурами ЄС і реалізація Плану дій Україна-ЄС спрямовані на забезпечення державної політики у сфері європейської інтеграції і залучення України до участі в Європейській політиці безпеки та оборони – що відповідає її національним інтересам.

РЕГІОНАЛЬНЕ
СПІВРОБІТНИЦТВО

Діяльність Міністерства оборони в рамках регіональних утворень спрямована на забезпечення регіональної безпеки, підвищення взаємної довіри між державами-учасницями та поглиблення їх співробітництва у військовій сфері.

У 2006р. Україна набула повноправного членства в **Раді міністрів оборони Південно-Східної Європи (РМО ПСЄ)**. Досягнуто домовленості про виділення посад для офіцерів Збройних Сил України у штабі Багатонаціональної миротворчої бригади країн Південно-Східної Європи *SEEBRIG*.

Протягом лютого-серпня 2006р. літаками державного підприємства Міністерства оборони України “Українська авіаційна транспортна компанія” здійснені перевезення майже 400 військовослужбовців та 450 т вантажу цієї бригади, яка належить до складу очолюваних НАТО Міжнародних сил сприяння безпеці в Афганістані.

Україна також висловила намір приєднання до інших ініціатив РМО ПСЄ, зокрема, співробітництва в галузях озброєння, оборонної промисловості, науково-дослідної роботи та технологій; військової освіти; військової підтримки нерозповсюдження зброї масового ураження, безпеки кордонів і боротьби з тероризмом; створення системи супутникового зв'язку між військовими госпіталами збройних сил держав-учасниць.

Активізувалося співробітництво з державами Чорноморсько-Каспійського регіону в рамках “**Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ**”. Зокрема, створюється спільний миротворчий підрозділ ГУАМ, здатний до участі в миротворчих операціях під егідою ООН та ОБСЄ. В жовтні 2006р., під час зустрічі заступників начальників генеральних штабів держав-членів ГУАМ, погоджені Положення про Консультативну групу ГУАМ, Положення про миротворчий підрозділ ГУАМ. Визначені структура та завдання підрозділу. Його формування планується завершити у 2007р.

Розвиваються відносини з підтримання регіональної безпеки в акваторії Чорного моря в рамках **Спільної Чорноморської групи військово-морського співробітництва BLEAKSEAFOR** (крім України – Болгарія, Грузія, Росія, Румунія, Туреччина). Держави-учасниці підтримали ініціативу Туреччини щодо спільної операції “Чорноморська гармонія”, мета якої полягає у зміцненні безпеки в Чорноморському регіоні та визначенні єдиних методів боротьби з нелегальною діяльністю і загрозою тероризму на морі. У травні погоджений протокол між Міністерством оборони України та Генеральним штабом Збройних сил Туреччини у сфері обміну інформацією в рамках названої операції.

Триває співробітництво з країнами **Вишеградської четвірки** (Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія). У січні 2006р., під час політичних консультацій міністрів оборони держав Четвірки та України, вироблені спільні підходи до надання Україні допомоги в реформуванні її оборонного сектору та розвитку Збройних Сил.

Представники Міністерства оборони та Збройних Сил у 2005-2006рр. пройшли стажування в аналогічних структурах Польщі та Чехії. Це сприяло вивченню українськими військовими фахівцями досвіду європейської та євроатлантичної інтеграції цих східноєвропейських держав.

Активізація участі Збройних Сил України в регіональних системах безпеки сприяє формуванню довкола неї зони стабільності і взаємної довіри, збільшенню внеску України у зміцнення регіональної безпеки.

СПІВРОБІТНИЦТВО
З КРАЇНАМИ СНД

Співробітництво з країнами СНД здійснюється переважно у двосторонньому форматі і стосується насамперед військово-технічної сфери. Водночас, Міністерство оборони у статусі спостерігача бере участь у засіданнях **Ради міністрів оборони держав-учасниць СНД**. У 2006р. в рамках цих засідань відбувалися зустрічі Міністра оборони України з главами оборонних відомств Російської Федерації, Білорусі, Азербайджану⁶.

Важливим для України є співробітництво з **Російською Федерацією**. Між оборонними відомствами двох країн укладені та діють близько 50 двосторонніх актів.

Однією з головних подій року у двосторонньому співробітництві стало перше засідання Підкомітету з питань безпеки Українсько-Російської міждержавної комісії, що відбулось у грудні, під час офіційного візиту до Києва Віцепрем'єр-міністра – Міністра оборони Російської Федерації С.Іванова.

Результатом засідання стало, зокрема, визначення основних напрямів роботи Підкомітету, серед яких: поглиблення співробітництва між видами збройних сил і родами військ; подовження ресурсу озброєнь і військової техніки; взаємодія з питань утилізації боєприпасів і компонентів ракетного палива.

Підписаний План співробітництва між оборонними відомствами двох країн на 2007р. Підготовлена і парафована міждержавна *Угода про взаємну охорону прав на результати інтелектуальної діяльності, що використовуються і отримані у ході двостороннього військово-технічного співробітництва*.

На спільній прес-конференції після завершення роботи Підкомітету С.Іванов, зокрема, повідомив, що Росія готова надати Військово-Морським Силам Збройних Сил України допомогу у приєднанні до операції НАТО "Активні зусилля". Зі свого боку, Україна здійснюватиме мовну підготовку офіцерів Чорноморського Флоту, які братимуть участь у цій операції, на курсах Севастопольського військово-морського інституту імені П.С.Нахімова.

Загалом, протягом 2006р. в межах двостороннього співробітництва здійснені понад 40 спільних заходів. У 2007р. будуть проведені навчання зенітних ракетних військ Повітряних Сил Збройних Сил України з бойовою стрільбою на полігоні "Ашулук" Російської Федерації.

Співробітництво оборонних відомств України і **Білорусі** здійснюється на підставі 18 двосторонніх актів. Зокрема, підписаний додаток до Протоколу про співробітництво щодо обміну нетаємними електронними картами. У 2006р. виконано близько 20 заходів, зокрема, у сфері спільної підготовки військово-службовців для участі в миротворчих операціях, а також у сфері військово-технічного співробітництва. Українська сторона успішно завершила виконання контракту з ремонту та модернізації 10 літаків Л-39, які поставлені Збройним силам Білорусі разом з комплектом наземного обладнання. Планується укладення наступного контракту на модернізацію 20 аналогічних літаків.

На 2007р. у рамках двостороннього співробітництва заплановано близько 30 спільних заходів.

У співробітництві з **Азербайджаном** продовжується створення Міжнародного центру з підготовки авіаційного персоналу і фахівців із застосування авіації для боротьби з тероризмом. Центр розташований на території Азербайджану (аеродром Сіталчай) і створюється згідно з міждержавною угодою про співробітництво в підготовці льотного та інженерно-технічного складу авіації обох країн.

⁶ 31 травня (Баку, Азербайджан) та 28 листопада 2006р. (Брест, Білорусь).

Свідченням належного рівня виконання українськими військовослужбовцями зазначених завдань є поширення з вересня дії 56 окремого вертолітного загону, який бере участь у місії ООН в Ліберії, на територію Сьєрра-Леоне (на прохання ООН)⁷.

З огляду на важливість участі Збройних Сил України у миротворчій діяльності, зокрема, для накопичення та передачі воєнного досвіду, підвищення рівня боєздатності, професійності підрозділів, Міністерством оборони були ініційовані розробка і впровадження нормативно-правових документів, що регламентують питання участі Збройних Сил у міжнародних миротворчих операціях, зокрема, Постанови Кабінету Міністрів України “Деякі питання забезпечення діяльності миротворчих контингентів і миротворчого персоналу, що утримуються за рахунок Державного бюджету” (від 30 березня 2006р.) та Інструкції з організації участі миротворчих контингентів і персоналу Збройних Сил у міжнародних миротворчих операціях, затвердженої наказом Міністра оборони у травні 2006р.

Участь у миротворчих місіях є вагомим чинником підвищення авторитету України на світовій арені, ефективного розвитку її Збройних Сил і підвищення їх боєздатності, дозволяє отримати практичний досвід органам військового управління, особовому складу, досягти сумісності з аналогічними структурами інших держав, забезпечити підтримання миру і стабільності.

КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМИ

Україна є учасницею всіх основних міжнародних угод у сфері контролю над озброєннями. У 2006р. у рамках виконання **Договору про звичайні збройні сили в Європі** проведені планові контрольні заходи у військових частинах (на об'єктах контролю) в Болгарії, Великій Британії, Греції, Німеччині, Польщі, США (на території Німеччини), Туреччині, Угорщині⁸. Водночас військові частини Збройних Сил відвідали п'ять іноземних інспекційних груп (Великої Британії, Румунії, Словаччини, Угорщини і Франції). Загалом, від початку дії Договору Україною проведені 382 контрольні заходи на території держав-учасниць і забезпечене проведення 573 заходів на власній території.

За власною ініціативою, в односторонньому порядку Україна з жовтня 2006р. скоротила максимальний рівень чисельності особового складу Збройних Сил (з 450 тис. до 250 тис. осіб) та максимально допустиму кількість озброєнь за наступними позиціями:

- танки – з 4 080 до 3 200 одиниць;
- артилерійські системи калібру більше 100 мм – з 4 040 до 3 600 одиниць;
- ударні вертольоти – з 330 до 250 одиниць.

У рамках виконання **Віденського документа 1999р.**, двосторонніх міжурядових угод з сусідніми державами та відповідно до Плану верифікаційної діяльності України, протягом 2006р. проведено 16 контрольних заходів на території Греції, Італії, Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини та одне

⁷ Закон України “Про схвалення рішення Президента України щодо участі миротворчого контингенту України в забезпеченні безпеки Спеціального суду у справах Республіки Сьєрра-Леоне” від 14 вересня 2006р.

⁸ Договір 1990р. про звичайні збройні сили в Європі (ЗЗСЄ) та документи, укладені в його рамках (Документ про флангові обмеження 1996р. та Угода з адаптації Договору про ЗЗСЄ 1999р.) встановлюють граничну кількість озброєнь (за категоріями) для країн у зоні від Атлантики до Уралу, а також механізми дотримання визначених обмежень і забезпечення прозорості, зокрема, через контрольні заходи (перевірки, інспекції). Під час інспекцій перевіряється, зокрема, правдивість офіційно наданої інформації про реальну кількість озброєнь і військової техніки на об'єктах контролю.

навчальне відвідування з оцінки інформації – у Великій Британії⁹. Представники Міністерства оборони взяли участь у показі авіаційних баз і сухопутних об'єктів у Білорусі, Німеччині та Швейцарії. Представниками Словаччини проведений контрольний захід на території України.

На виконання положень **Договору з відкритого неба** протягом 2006р. проведено 13 заходів на території України та 13 – поза її межами. Виконано п'ять спостережних польотів над територією держав-учасниць Договору: Греції, Італії, Польщі, Румунії, Угорщини¹⁰.

Відповідно до **Договору про скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь**, у 2006р. ліквідовано: один літак Ту-22М3; два літаки Ту-134УБЛ; 12 авіаційних крилатих ракет Х-22; п'ять авіаційних двигунів, два комплексні тренажери. Всього в межах Договору ліквідовано 52 літаки Ту-22; 423 авіаційні крилаті ракети Х-22; шість літаків Ту-142; два літаки Ту-134УБЛ; 505 авіаційних двигунів; два комплексні тренажери.

Делегація України у складі групи спостерігачів Російської Федерації взяла участь у показі США нової стратегічної крилатої ракети повітряного базування великої дальності *AGM-158B* (авіаційна база Дайсс, штат Техас)¹¹.

Дотримання та виконання міжнародних угод у сфері контролю над озброєннями зміцнює авторитет України на міжнародній арені.

Протягом 2006р. Міністерство оборони здійснювало цілеспрямовану роботу з розширення міжнародної діяльності і спрямування її на досягнення головної мети – підвищення боєздатності Збройних Сил. Великою мірою цьому сприяла участь Збройних Сил у міжнародних миротворчих місіях.

⁹ Віденський документ 1999р. стосується заходів зміцнення довіри та безпеки та запроваджує заходи з підвищення прозорості процесів озброєння збройних сил держав-учасниць.

¹⁰ Договір зобов'язує сторони надавати можливість для проведення спостережних польотів, метою яких є перевірка дотримання сторонами зобов'язань із скорочення звичайних озброєнь. Дія Договору поширюється на територію від Ванкувера (Канада) до Владивостока (Росія).

¹¹ Ідеться про Договір 1991р. про скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь (СНО-1), підписаний СРСР і США. У 1992р. Україна підтвердила прихильність до зобов'язань, визначених Договором СНО-1, зобов'язалася в семирічний період позбавитися успадкованої від СРСР стратегічної ядерної зброї і в статусі без'ядерної держави приєднатися до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Приєднання України до Договору дає їй можливість брати участь у процесі скорочення США та Російською Федерацією їх ядерних арсеналів.

РОЗДІЛ 7

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ – ПЕРЕДУМОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ЗБРОЙНИХ СИЛ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ

ГРОШОВЕ ТА ПЕНСІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

РЕЧОВЕ І ПРОДОВОЛЬЧЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ – ПЕРЕДУМОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Однією з умов успішного переходу Збройних Сил на професійну основу є забезпечення конкурентоспроможності військової професії на ринку праці, в т.ч. – в частині матеріальної винагороди: оплати праці, соціальних пільг або гарантій, пов'язаних з військовою професією.

Законодавство України передбачає ряд соціальних гарантій військовослужбовцям і членам їх сімей, зокрема: забезпечення житлом, грошове (пенсійне), медичне, речове і продовольче забезпечення.

Проте норми законодавства виконуються не повною мірою, існує практика призупинення чи обмеження дії норм, які гарантують певні види матеріальної винагороди військовослужбовцям. Загалом, порівняно з іншими військовими формуваннями держави, військовослужбовці Збройних Сил є сьогодні найменш соціально захищеними.

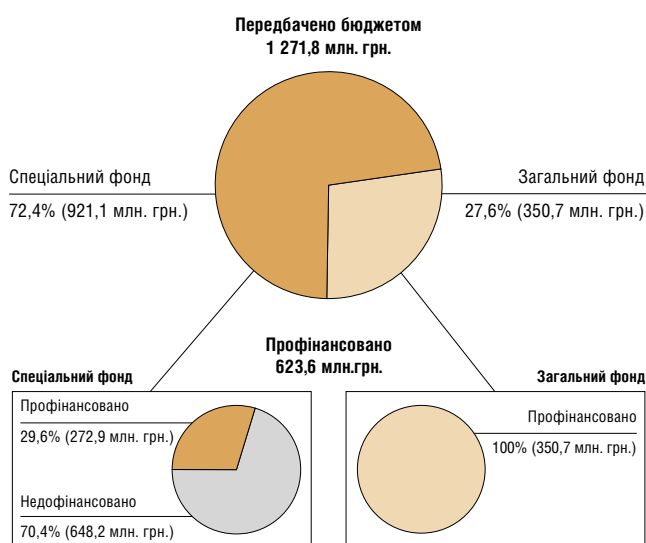
Міністерство оборони та Генеральний штаб роблять усе, від них залежне, для забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців і підвищення привабливості військової професії. Проте зусиль лише оборонного відомства явно недостатньо. Для розв'язання проблем, що накопичилися протягом років, потрібні цілеспрямовані зусилля законодавчої і виконавчої влади, розуміння того, що економія на людях військової професії – не на користь державі.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ

Незважаючи на значні обсяги будівництва, житлова проблема у Збройних Силах протягом багатьох років залишається гострою. У Міністерстві оборони та місцевих органах виконавчої влади у черзі на отримання житла перебувають близько 65 тис. військовослужбовців та осіб, які мають право на отримання житла від Міністерства оборони. З них 32 тис. – очікують на житло понад 10 років.

Таке становище зумовлене, *по-перше*, вкрай обмеженим фінансуванням житлової програми Міністерства оборони, *по-друге*, тією обставиною, що лівова

Схема 7.1. Фінансування житлової програми Міністерства оборони України у 2006р.

частка фінансування передбачається зі спеціального фонду (власних надходжень Міністерства оборони, зокрема – від реалізації надлишкового майна), *по-третє*, несвочасністю надходження коштів із загального фонду бюджету, що унеможливує ефективне використання асигнувань, отриманих наприкінці року.

З іншого боку, Міністерство оборони не може використати такі джерела фінансування, як пільгове та іпотечне кредитування, житлові сертифікати, цінні папери тощо, оскільки цього не дозволяють чинні нормативні акти¹. Плани будівництва коригує також постійне зростання нормативної вартості будівельних робіт (протягом 2006р. – на 10%).

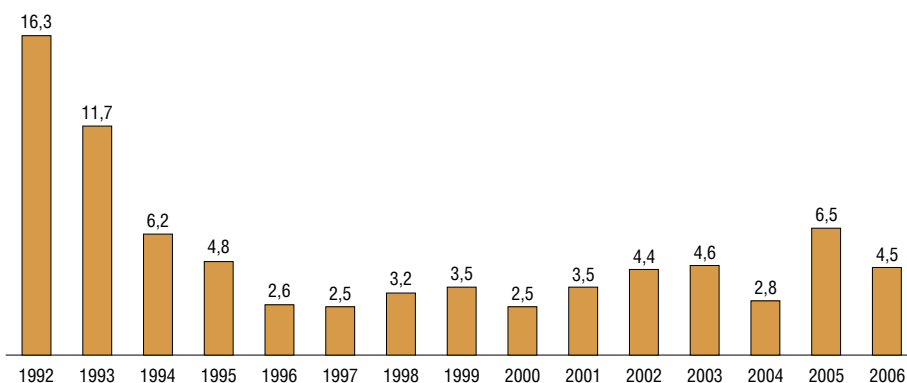
У 2006р. на будівництво та придбання житла для військовослужбовців були передбачені видатки в розмірі 1 271,8 млн. грн., з яких 72,4% (921,1 млн. грн.) – кошти спеціального фонду. Отримано – менше половини планованого обсягу (623,6 млн. грн.), причому 107,4 млн. грн., або 17,2% – у грудні місяці (схема 7.1).

¹ Дозволені джерела фінансування визначені Постановою Кабінету Міністрів України "Про Комплексну програму забезпечення житлом військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, Державної кримінально-виконавчої служби, службових осіб митних органів та членів їх сімей" №2166 від 29 листопада 1999р.

Такий стан фінансування у 2006р. перешкодив завершенню будівництва 16 житлових будинків на 475 квартир за власним планом Міністерства оборони.

Водночас, за рахунок концентрації ресурсів і завдяки додатковому отриманню квартир від спільної забудови, Міністерству оборони вдалося перевиконати планові показники 2006р. та отримати 4 545 квартир за планового завдання 4 515 (схема 7.2).

Схема 7.2. Забезпечення житлом військовослужбовців і членів їх сімей, тис. квартир

З метою забезпечення відкритості і прозорості процесу розподілу житла, до засідань житлових комісій залучені голови Рад офіцерів, які представляють інтереси офіцерських колективів при вирішенні відповідних питань.

На 2007р. порядок фінансування будівництва житла змінений. Основна частина коштів зосереджується в Міністерстві будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства – 368,8 млн. грн. із загального фонду Державного бюджету. Міністерство оборони має отримати лише кошти зі спеціального фонду в розмірі 240,4 млн. грн. на будівництво 1 370 службових квартир.

Проте, за результатами парламентських слухань “Про стан забезпечення житлом та іншими гарантіями соціального захисту військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб” (12 грудня 2006р.) Верховна Рада України ухвалила Постанову, яка передбачає збереження попереднього порядку фінансування будівництва житла та розширення спектру залучення інших джерел фінансування.

Міністерство оборони докладает значних зусиль для збільшення обсягів будівництва та придбання житла, у т.ч. через конкурси інвестиційних проєктів з будівництва житла для військовослужбовців на земельних ділянках, що вивільняються під час реформування Збройних Сил. На опрацюванні фахівців Міністерства оборони знаходяться вигідні проєкти за участю таких відомих іноземних компаній, як інвестиційний фонд *Venture Capital Fund* (США), корпорація “*Трансстрой*” (Росія), компанії *Pacific New Technologies Co* (Канада) та *MidWest New Technologies Incorporated* (США). Ведуться активні переговори про виділення грантів на будівництво житла для військовослужбовців з іноземними трастовими фондами.

Незважаючи на неповне та нерегулярне бюджетне фінансування, несприятливу кон’юнктуру на ринку житла, Міністерство оборони другий рік поспіль виконує план забезпечення житлом військовослужбовців і членів їх сімей. Але, враховуючи житлову чергу, можна стверджувати, що розв’язання житлової проблеми в Збройних Силах відбувається надто повільними темпами.

ГРОШОВЕ
ТА ПЕНСІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Грошове забезпечення військовослужбовців Збройних Сил здійснюється відповідно до нормативно-правової бази та передбачає щомісячні виплати певного розміру грошового забезпечення, а при звільненні з військової служби – грошової допомоги в розмірі 25% або 50% місячного грошового забезпечення за кожен повний календарний рік служби, залежно від підстав звільнення (крім військовослужбовців строкової служби).

Рівень грошового забезпечення безпосередньо впливає також на пенсійні виплати, оскільки закон встановлює принцип їх прямої пропорційної залежності. Таким чином, місячне грошове забезпечення виконує функцію не лише задоволення поточних життєвих потреб військовослужбовця, але й базового нормативу його “інвестицій у майбутнє” – грошової допомоги при звільненні зі Збройних Сил та пенсії. Тут виникають дві проблеми.

Перша – недостатній рівень грошового забезпечення, що є найнижчим серед військових формувань держави, а також **диспропорції** між різними категоріями працівників, співвідносних за професійною належністю з військовослужбовцями.

Так, грошове забезпечення старшого офіцера (підполковника з вислугою 20 років) Генерального штабу Збройних Сил становить 2 087 грн., а офіцера Державної прикордонної служби (ДПС) за рівних умов – 2 836 грн. Військовий льотчик (капітан) Збройних Сил отримує в середньому 1 338 грн., а начальник застави ДПС – 1 508 грн. Нарешті, грошове забезпечення військовослужбовця на посаді начальника відділу центрального апарату Міністерства оборони складає 2 279 грн., а цивільного державного службовця на цій самій посаді – 3 023 грн. Так само дисонують розміри окладів: оклад командира бойового з’єднання рівня бригади становить 200 грн., міліціонера-водія податкової міліції – 380 грн.

Другою проблемою є викривлена структура грошового забезпечення, що виникла через поступове впровадження додаткових щомісячних видів грошового стимулювання військовослужбовців – замість збільшення окладів за посадою та військовим званням. У результаті такої практики, 65% щомісячного грошового забезпечення військовослужбовця становлять різноманітні доплати і премії. Натомість посадові оклади не переглядалися з 2000р., а оклади за військові звання – з 1999р.

Не всі доплати до окладу враховуються під час перерахунків раніше призначених пенсій. На 1 січня 2005р. диспропорція в розмірах пенсійного забезпечення військовослужбовців, звільнених у запас у різні роки за однакових умов, досягла відчутних розмірів.

Проблема була розв’язана внесенням змін до Закону України про пенсійне забезпечення військовослужбовців, згідно з якими з 1 січня 2005р. всі раніше призначені пенсії були відповідним чином перераховані. З 1 січня 2006р. диспропорції в пенсійному забезпеченні військовослужбовців практично ліквідовані, протягом року проблем з виплатами пенсій не було.

Проте, поки на державному рівні не буде переглянута система грошового забезпечення, зберігатимуться джерела проблем. Головні вади існуючої системи наступні: різюча диспропорція в розмірах посадових окладів та різного роду надбавок; різні підходи до формування структури грошового забезпечення військовослужбовців та заробітної плати державних службовців; відсутність єдиних стандартів грошового забезпечення військовослужбовців різних військових формувань.

У 2005р., на виконання доручення Президента України, спільна робоча група Міністерства праці та соціальної політики, Міністерства оборони та органів управління інших військових формувань підготувала проекти нормативно-правових актів, якими передбачалося підвищення окладів за посадою та військовим званням, скасування неефективної системи надбавок і доплат та усунення диспропорцій в розмірах грошового забезпечення військовослужбовців силових структур. Проте, ці проекти дотепер залишаються на стадії обговорення.

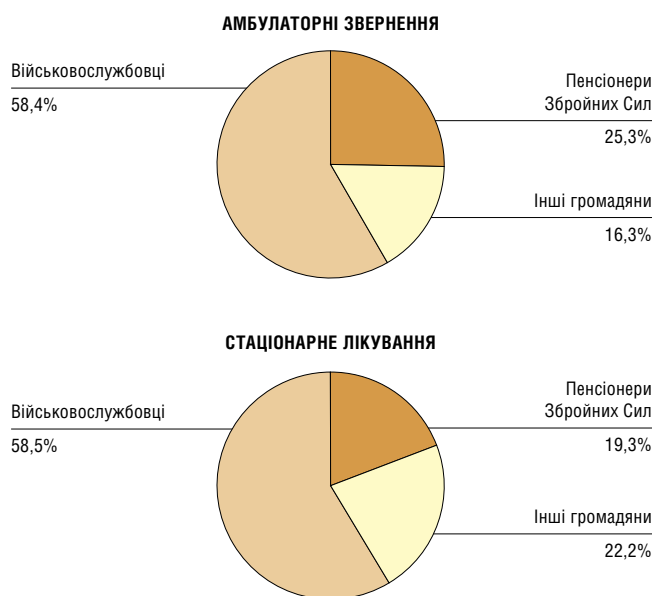
Грошове забезпечення військовослужбовців не відповідає ступеню соціальної значимості військової служби, не дозволяє самостійно, без допомоги держави, забезпечити гідні житлові умови сім'ї, є найнижчим серед інших військових формувань. Усе це знижує мотивацію до військової служби, негативно позначається на рівні боєздатності Збройних Сил, спричиняє низьку конкурентоспроможність військової професії на сучасному ринку праці.

МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Головною метою заходів з реформування системи медичного забезпечення Збройних Сил є забезпечення високої якості медичних послуг та повне охоплення ними особового складу Збройних Сил, ветеранів військової служби та інших громадян, які мають на них право.

На медичному забезпеченні Збройних Сил перебуває близько 1,1 млн. осіб. Щоденно у військових госпіталах та медичних підрозділах військових частин стаціонарно лікуються близько 7 000-8 000 хворих, у т.ч. близько 4 000-5 000 військовослужбовців. Соціальна належність пацієнтів, які протягом 2006р. амбулаторно зверталися до військових лікарів, або проходили стаціонарне лікування, наведена на схемі 7.3.

Схема 7.3. Соціальна структура пацієнтів військово-медичної служби Збройних Сил у 2006р.

У 2006р. розроблена Програми розвитку системи медичного забезпечення Збройних Сил України на 2006-2011рр., спрямована на створення мережі військових медичних закладів, об'єднаних централізованим управлінням і здатних забезпечувати збереження і зміцнення професійного здоров'я особового складу Збройних Сил як у мирний час, так і в особливий період. Централізація управління досягається підпорядкуванням медичних закладів та установ єдиному органу – Департаменту охорони здоров'я Міністерства оборони, який здійснює єдину політику охорони здоров'я у Збройних Силах. Структура, чисельність і динаміка розвитку системи медичного забезпечення узгоджена з перебігом воєнної реформи та завданнями Збройних Сил на кожному її етапі.

Зараз у складі Міністерства оборони працюють 23 військові госпіталі, один Військово-медичний центр Повітряних Сил (м.Вінниця), дві філії військових госпіталів, одна клінічна база Української військово-медичної академії, чотири військові лазарети, вісім санаторіїв та одне санаторне відділення, сім поліклінік.

З метою вдосконалення лікувально-реабілітаційної та оздоровчої діяльності військові санаторії будуть перетворені на центри медичної реабілітації. Наприклад, Центр санаторного лікування Повітряних Сил (м.Судак) – на Центр медичної реабілітації та спеціальної підготовки особового складу Повітряних Сил і Військово-Морських Сил, де, крім медичних послуг, буде здійснюватися специфічна підготовка льотного складу авіації Збройних Сил та особового складу спеціальних підрозділів Військово-Морських Сил.

Програмою медичної реабілітації військовослужбовців миротворчих контингентів Збройних Сил на період 2004-2008рр. передбачене створення Навчально-тренувального центру медичної служби Збройних Сил, що здійснюватиме практичну підготовку медичного персоналу, який залучається до участі в миротворчих місіях, за стандартами ООН.

Такі заходи дозволять, з одного боку, підвищити контроль над професійним здоров'ям військовослужбовців, відповідно до специфіки їх діяльності, з іншого – забезпечити умови постійного вдосконалення кваліфікації військових медиків.

З метою забезпечення лікувально-евакуаційних можливостей системи медичної служби, створюється мережа мобільних госпіталів, забезпечених відповідною технікою (включаючи реанімаційні автомобілі, санітарні вертольоти, літаки), оснащенням і готових до оперативного надання медичної допомоги, в т.ч. – постраждалим внаслідок терористичного акту або надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру. Такі госпіталі зможуть також надавати відчутну допомогу цивільному населенню.

Виконання заходів Програми розвитку системи медичного забезпечення Збройних Сил дозволить вийти на якісно новий рівень військово-медичної служби, досягти її постійної готовності до надання оперативної медичної допомоги, здійснення медичного супроводу українських миротворчих контингентів, більш повного забезпечення конституційного права військовослужбовців на охорону здоров'я.

РЕЧОВЕ І ПРОДОВОЛЬЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Забезпечення особового складу речовим майном здійснюється за нормами, передбаченими чинними нормативно-правовими актами. Водночас, протягом минулих років речове забезпечення фінансувалося на рівні 25-30% мінімальної потреби. Відповідно, забезпечення повсякденною формою одягу становило 17-22%, польовою – більше 80%, літньою польовою – 88%.

Через недостатнє фінансування офіцери, прапорщики та військовослужбовці, які проходять службу за контрактом (до з'єднання включно), забезпечуються лише польовою формою одягу. Забезпеченість основними предметами обмундирування складає 65% мінімальної потреби. Військовослужбовці-жінки забезпечені повсякденною формою одягу лише на 5-8%, польовою – на 63%.

На додаток, у 2000р. була призупинена дія частини 2 статті 9 Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей", яка передбачала грошову компенсацію замість речового майна². В результаті,

² Отримання військовослужбовцями (за їх бажанням) грошової компенсації замість речового майна призупинено Законом України "Про деякі заходи щодо економії бюджетних коштів" від 17 лютого 2000р.

борг держави перед військовослужбовцями за недоотримане речове забезпечення сьогодні досяг 367,5 млн. грн., у т.ч. перед звільненими в запас – 85,5 млн. грн.

Так само призупинене надання військовослужбовцям продовольчих пайків або відповідної грошової компенсації. Ця проблема розв'язана лише частково: в липні 2006р. Постановою Кабінету Міністрів України передбачене забезпечення харчуванням осіб офіцерського складу, прапорщиків, мічманів і військовослужбовців, які проходять службу за контрактом, під час несення бойового чергування, вартової служби, добового наряду. Військовослужбовці, які проходять службу за контрактом, отримали можливість харчуватися за рахунок держави під час польових виходів для відпрацювання завдань бойової підготовки, перебування в таборах і навчальних центрах.

Заходи з удосконалення речового та продовольчого забезпечення військовослужбовців спрямовуються на створення нормальних умов проходження військової служби. Вжиті та заплановані нормативні зміни, за умов достатнього ресурсного забезпечення, сприятимуть покращенню клімату у військовому середовищі та підвищенню соціальної престижності військової професії.

Загалом, у сфері забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців Міністерство оборони та Генеральний штаб докладають значних зусиль, спрямованих, на створення належних умов військової служби та підвищення соціального статусу військовослужбовця в суспільстві – що позитивно вплине на кількісні та якісні показники потенціалу кадрового поповнення Збройних Сил.

Водночас, цих зусиль на фоні недосконалої державної бюджетної політики недостатньо для того, щоб зробити привабливою професію військовослужбовця. За результатами соціологічних досліджень, лише 7% опитаних дорослих громадян України визнають військову освіту перспективною на ринку праці – при тому, що Збройним Силам і військовослужбовцям як представникам професії довіряють близько 70% опитаних³.

³ За результатами опитування, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 16 по 22 вересня 2006р. Опитано 2 000 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

2006р. був першим роком виконання Державної програми розвитку Збройних Сил і ключовим для забезпечення передумов якісних перетворень у Збройних Силах.

За підсумками року, Збройні Сили готові до виконання завдань за призначенням. Створені необхідні умови для їх наступного якісного вдосконалення, покращення бойової підготовки, оснащення сучасними озброєннями, забезпечення належних і безпечних умов військової служби.

Надалі зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу будуть спрямовані на: подальше планове реформування військ (сил) із забезпеченням їх боєздатності на кожному етапі реформ; зміцнення військової дисципліни і правопорядку; вдосконалення механізмів демократичного цивільного контролю; підвищення рівня безпеки військової діяльності як для самих Збройних Сил, так і для цивільного населення та довкілля.

2007-й рік оголошений Роком удосконалення оперативного (бойового) і матеріально-технічного забезпечення, підвищення безпеки військ та вибухопожежобезпеки баз і складів.

Пріоритетами розвитку Збройних Сил на 2007р. визначені також наступні:

- **практичне впровадження принципів** реформування Збройних Сил, закладених у Державній програмі розвитку Збройних Сил: **багатофункціональність, мобільність, сумісність**. Підготовка кожного військового формування до виконання різних функцій за ситуаціями, визначеними Стратегічним замислом застосування Збройних Сил України;
- **підвищення інтенсивності та якості бойової підготовки:** забезпечення міжвидового характеру військових навчань; широке впровадження у практику підготовки військ (сил) досвіду міжнародних навчань, участі в миротворчих місіях;
- **підвищення мобільності Об'єднаних сил швидкого реагування:** впровадження більш ефективних способів взаємодії між аеромобільними частинами та частинами армійської авіації Сухопутних військ;
- **перехід до нового етапу комплектування Збройних Сил військовослужбовцями за контрактом:** зосередження зусиль на якісному відборі кандидатів; формування професійного сержантського складу та корпусу резервістів;
- **удосконалення системи управління** Збройних Сил: завершення чергового етапу формування Об'єднаного оперативного командування з покладанням на нього функцій з управління міжвидовими угрупованнями та миротворчими контингентами;
- **забезпечення готовності підрозділів Збройних Сил до участі в міжнародних миротворчих місіях:** формування миротворчих підрозділів на основі багатофункціональних аеромобільних бригад; активізація участі Збройних Сил України в багатонаціональних військових навчаннях;
- **жорстке дотримання законності** фінансово-господарської діяльності, забезпечення цільового, ефективного та ощадливого витрачання коштів, оптимальне використання ресурсів, усунення проявів корупції;
- **удосконалення системи медичного забезпечення:** формування мережі мобільних військових госпіталів з використанням автомобільного, авіаційного та морського транспорту;
- **вивільнення Збройних Сил від виконання невластивих функцій і завдань:** передача частини надлишкової інфраструктури до сфери управління інших державних органів або органів місцевого самоврядування; повний перехід до організації харчування особового складу підприємницькими структурами.

Залежно від того, якою мірою вдасться досягти визначених пріоритетів, наприкінці 2007р. буде розглядатися питання або про наступне планове виконання Державної програми розвитку Збройних Сил, або про її коригування (уточнення).

Міністерство оборони буде послідовно відстоювати позицію, згідно з якою Збройні Сили повинні фінансуватися із загального фонду Державного бюджету. Оборона держави не може залежати від результатів економічної і господарської діяльності оборонного відомства.

У розв'язанні цього питання Міністерство оборони сподівається на розуміння і підтримку Президента України, Верховної Ради, Уряду, Ради національної безпеки і оборони України.

ВІДОМОСТІ ПРО КЕРІВНИЙ СКЛАД МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ, ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ТА ВИДІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

МІНІСТР ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ГРИЦЕНКО
Анатолій Степанович

Народився в 1957р.

Освіта: 1979р. – Київське вище військово-авіаційне інженерне училище; 1993р. – Інститут іноземних мов Міністерства оборони США; 1994р. – оперативно-стратегічний факультет Університету Військово-повітряних сил США; 1995р. – Академія Збройних Сил України.

Офіцерську службу проходив у військах; працював викладачем у вищому військовому навчальному закладі, а також на штабних посадах у Міністерстві оборони України. 1994-1997рр. – начальник Управління проблем воєнної безпеки та військового будівництва Науково-дослідного центру Генерального штабу Збройних Сил України. 1997-1999рр. – керівник Аналітичної служби Апарату Ради національної безпеки і оборони України. 1999-2005рр. після звільнення в запас – президент Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова.

З лютого 2000р. до лютого 2005р. – позаштатний консультант Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони. З листопада 2000р. до лютого 2005р. – член Громадської Ради експертів із внутрішньо-політичних питань при Президентові України.

Полковник запасу. Кандидат технічних наук, старший науковий співробітник.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №154 від 4 лютого 2005р. Гриценко Анатолій Степанович призначений на посаду Міністра оборони України.

ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ПОЛЯКОВ
Леонід Ігоревич

Народився в 1960р.

Освіта: 1979р. – Київський технікум радіоелектроніки; 1983р. – Київське вище загальновійськове командне училище; 1993р. – загальновійськовий факультет Військової академії імені М.В.Фрунзе; 1994р. – Інститут іноземних мов Міністерства оборони США; 1995р. – Воєнний коледж Сухопутних військ США.

Офіцерську службу проходив на командних, штабних посадах і посадах, пов'язаних з науковою діяльністю. 1985-1987рр. – брав участь у бойових діях в Афганістані. 1993-1997рр. – проходив службу в Генеральному штабі Збройних Сил України. 1997-1999рр. – державний експерт Аналітичної служби Апарату Ради національної безпеки і оборони України. 1999-2005рр. після звільнення в запас – директор воєнних програм Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова.

З лютого 2000р. до лютого 2005р. – позаштатний консультант Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони.

Полковник запасу.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №288 від 19 лютого 2005р. Поляков Леонід Ігоревич призначений на посаду першого заступника Міністра оборони України.

**ЗАСТУПНИК
МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ¹**

**БОЙКО
Володимир
Олександрович**

Народився в 1948р.

Освіта: 1967р. – Сумський машинобудівний технікум; 1973р. Харківський політехнічний інститут; 1990р. – Академія народного господарства СРСР.

Трудову діяльність розпочав у 1968р. механіком заводу залізобетонних виробів. 1969-1973рр. інженер, старший інженер Науково-дослідного інституту компресорного машинобудування. 1973-1974рр. – служба у Збройних Силах. 1976р. – пройшов перепідготовку на базі Донецького вищого військово-політичного училища інженерних військ і військ зв'язку та отримав військове звання офіцера запасу. 1974-1977рр. – завідувач відділу Всесоюзного науково-дослідного інституту “Компресормаш”. 1977-1983рр. – головний інженер, директор авторемонтного заводу. 1983-1994рр. – керівник оборонних підприємств Міністерства машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України. 1994-1997рр. – начальник управління економіки Сумського міського виконавчого комітету. 1997-2000рр. – директор з економіки, управління та фінансів ВАТ “Сумихімпром”. 2000-2005рр. очолював Головне управління економіки Сумської обласної державної адміністрації. З 22 листопада 2005р. – директор урядового органу державного управління Державного департаменту адаптації військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, та конверсії колишніх військових об'єктів Міністерства оборони України.

Кандидат економічних наук. Академік Академії інженерних наук України.

Постановою Кабінету Міністрів України №488 від 12 квітня 2006р. Бойко Володимир Олександрович призначений на посаду заступника Міністра оборони України.

**ЗАСТУПНИК
МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ²**

**МАРІ
Владислав Ігорович**

Народився в 1951р.

Освіта: 1973р. – Київське вище загальновійськове командне училище; 1985р. – загальновійськовий факультет Військової академії імені М.В.Фрунзе; 1989р. – курси підготовки вищого керівного складу Збройних Сил при Академії Генерального штабу.

Офіцерську службу проходив на командних і штабних посадах. 1973-1982рр. – служба у військових частинах Київського та Туркестанського військових округів. 1985-1992рр. – служба на посадах старшого офіцерського складу в штабах Приволзького та Уральського військових округів. 1992р. – служба в Генеральному штабі Збройних Сил України. 1992-1996рр. – служба на керівних посадах Головного управління військової освіти Міністерства оборони України. 1996-1998рр. – працював в оборонному відділі Кабінету Міністрів України. 1998-2004рр. – робота в Секретаріаті Кабінету Міністрів України. 2004-2005рр. – заступник начальника Управління з питань оборонної політики та військово-технічного співробітництва Департаменту оборонної, оборонно-промислової політики та військово-технічного співробітництва Секретаріату Кабінету Міністрів України.

З серпня 2005р. до грудня 2006р. – начальник Управління оборонно-мобілізаційної роботи Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Постановою Кабінету Міністрів України №1707 від 13 грудня 2006р. Марі Владислав Ігорович призначений на посаду заступника Міністра оборони України.

¹ До 5 квітня 2006р. цю посаду обіймав Кредісов В'ячеслав Анатолійович. Постановою Кабінету Міністрів України №419 від 5 квітня 2006р. Кредісов В.А. звільнений з посади заступника Міністра оборони України за власним бажанням.

² До 13 грудня 2006р. цю посаду обіймав Пасько Володимир Васильович. Постановою Кабінету Міністрів України №1706 від 13 грудня 2006р. Пасько В.В. звільнений з посади заступника Міністра оборони України згідно з його заявою у зв'язку з досягненням граничного віку перебування на державній службі.

**ЗАСТУПНИК
МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

НЕЩАДИМ
Микола Іванович

Народився в 1948р.

Освіта: 1971р. – Київське вище військово інженерне училище зв'язку імені М.І.Калініна; 1997р. – навчальний курс “Національна безпека України” Гарвардського університету (США).

Офіцерську службу проходив на посадах, пов'язаних з викладацькою діяльністю. 1991-2004рр. – заступник начальника Управління військової освіти Міністерства оборони України, начальник Головного управління військової освіти Міністерства оборони України, начальник Головного управління кадрової політики Міністерства оборони України.

Генерал-лейтенант запасу. Доктор педагогічних наук, кандидат технічних наук, доцент. Заслужений працівник народної освіти України.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №330 від 25 лютого 2005р. Нещадим Микола Іванович призначений на посаду заступника Міністра оборони України.

**ЗАСТУПНИК
МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

ТЕРЕЩЕНКО
Володимир Іванович

Народився в 1946р.

Освіта: 1967р. – Сумське військово артилерійське училище; 1976р. – Військова артилерійська академія імені М.І.Калініна.

Офіцерську службу проходив на командних і штабних посадах. 1967-1992рр. – пройшов шлях від командира взводу до заступника начальника ракетних військ і артилерії військового округу. 1992-1996рр. – очолював Управління ракетних військ і артилерії Генерального штабу Збройних Сил України. 1996-2000рр. – заступник Головнокомандувача Сухопутних військ Збройних Сил України – командувач ракетних військ і артилерії Збройних Сил України. 2000-2003рр. після звільнення в запас – керівник Головного управління стратегії військово-технічної політики Державної комісії з питань оборонно-промислового комплексу. 2003-2005рр. – завідувач сектору в апараті Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України.

Генерал-лейтенант запасу. Кандидат воєнних наук.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №331 від 25 лютого 2005р. Терещенко Володимир Іванович призначений на посаду заступника Міністра оборони України.

НАЧАЛЬНИК ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ – ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

генерал-полковник
КИРИЧЕНКО
Сергій Олександрович

Народився в 1952р.

Освіта: 1973р. – Харківське гвардійське вище танкове командне училище; 1983р. – командний факультет Академії бронетанкових військ імені Маршала Радянського Союзу Р.Я.Маліновського; 2000р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Національної академії оборони України.

Офіцерську службу розпочав у 1973р. на посаді командира танкового взводу. 1975-2002рр. – командир танкової роти, начальник штабу танкового батальйону, начальник штабу танкового полку, командир танкового полку, заступник командира дивізії, командир механізованої дивізії, начальник штабу армійського корпусу, командувач армійського корпусу. 2002-2003рр. – заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України. 2003-2004рр. – начальник Головного штабу – перший заступник Головнокомандувача Сухопутних військ Збройних Сил України. 2004-2005рр. – Начальник Генерального штабу Збройних Сил України.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №961 від 16 червня 2005р. генерал-полковник Кириченко Сергій Олександрович призначений на посаду Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України.

КОМАНДУВАЧ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ³

генерал-лейтенант
ФРОЛОВ
Валерій Семенович

Народився в 1949р.

Освіта: 1970р. – Казанське вище танкове училище; 1978р. – командний факультет Академії бронетанкових військ імені Маршала Радянського Союзу Р.Я.Маліновського; 2003р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Національної академії оборони України.

Офіцерську службу розпочав командиром танкового взводу у Південній групі Радянських військ. Службу проходив на посадах командира танкової роти, начальника штабу батальйону, начальника штабу – заступника командира танкового полку, командира танкового полку, заступника командира мотострілецької дивізії. 1987-1989рр. – радник командувача військами воєнного округу, радник командувача військами фронту в Республіці Ангола, заступник Вірменського республіканського військового комісара. 1991р. – начальник 1-го відділу Вінницького обласного військового комісаріату. 1994-1995р. – начальник військово-будівельного факультету при Кримському інституті природоохоронного та курортного будівництва. 1995-1998рр. – начальник штабу – перший заступник командира армійського корпусу. 1998-2002рр. – командир армійського корпусу. 2002-2003рр. – перший заступник командувача військ Західного оперативного командування Сухопутних військ Збройних Сил України. 2003-2006рр. – перший заступник командувача Сухопутних військ Збройних Сил України.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №441 від 26 травня 2006р. генерал-лейтенант Фролов Валерій Семенович призначений на посаду командувача Сухопутних військ Збройних Сил України.

³ До 6 травня 2006р. цю посаду обіймав генерал-полковник Петрук Микола Миколайович. Наказом Міністра оборони України №195 від 6 травня 2006р. генерал-полковник Петрук М.М. у зв'язку з обранням народним депутатом України відряджений із Збройних Сил України у розпорядження Верховної Ради України із залишенням на військовій службі.

**КОМАНДУВАЧ ПОВІТРЯНИХ СИЛ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

**генерал-полковник
ТОРОПЧИН
Анатолій Якович**

Народився в 1951р.

Освіта: 1973р. – Ставропольське вище військово-авіаційне училище льотчиків і штурманів Протиповітряної оборони; 1986р. – військова командна академія Протиповітряної оборони імені Маршала Радянського Союзу Г.К.Жукова.

Офіцерську службу розпочав у 1973р. на посаді старшого льотчика ланки літаків. 1974-1983рр. – старший льотчик авіаційної ескадрильї літаків винищувачів, командир ланки авіаційної ескадрильї літаків винищувачів, заступник командира авіаційної ескадрильї літаків винищувачів, командир авіаційної ескадрильї, начальник повітряної вогневої і тактичної підготовки авіаційного полку. 1986-1992рр. – заступник командира авіаційного полку, командир авіаційного полку, начальник авіації корпусу Протиповітряної оборони, начальник авіації – заступник командира корпусу Протиповітряної оборони, начальник штабу – заступник начальника авіації окремої армії Протиповітряної оборони. 1992-2005рр. – заступник командувача корпусу Протиповітряної оборони, командир Південного району Протиповітряної оборони, командувач корпусу Протиповітряної оборони, перший заступник командувача сил Протиповітряної оборони, перший заступник Головнокомандувача Військ Протиповітряної Оборони Збройних Сил України, Головнокомандувач Військ Протиповітряної оборони Збройних Сил України, Головнокомандувач Повітряних Сил Збройних Сил України.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №959 від 16 червня 2005р. генерал-полковник Торопчин Анатолій Якович призначений на посаду командувача Повітряних Сил Збройних Сил України.

**КОМАНДУВАЧ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ⁴**

**віце-адмірал
ТЕНЮХ
Ігор Йосипович**

Народився в 1958р.

Освіта: 1982р. – Ленінградське вище військово-морське училище імені М.В.Фрунзе; 1994р. – Інститут іноземних мов Міністерства оборони США; 1997р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України.

Офіцерську службу розпочав у 1982р. на посаді командира бойової частини. 1983-1991рр. – командир рейдового тральщика, командир перегінного екіпажу, старший помічник командира морського тральщика, командир морського тральщика. У 1991р. брав участь у розробці законопроектів зі створення Збройних Сил України Комісії Верховної Ради України з питань оборони та державної безпеки. 1991-1995рр. – старший офіцер відділу забезпечення бойових дій управління Військово-Морських Сил Міністерства оборони України, начальник відділу напрямків управління Військово-Морських Сил Головного штабу Збройних Сил України, начальник відділу напрямків Головного оперативного управління Генерального штабу Збройних Сил України. 1997-2005рр. – командир бригади надводних кораблів, керівник організаційної групи з формування ескадри різнорідних сил, командир ескадри різнорідних сил Військово-Морських Сил Збройних Сил України. 2005-2006рр. – заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

У 2002р. виконував обов'язки командувача багатонаціонального військово-морського з'єднання *BLACKSEAFOR*.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №252 від 23 березня 2006р. контр-адмірал Тенюх Ігор Йосипович призначений на посаду командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

⁴ До 23 березня 2006р. цю посаду обіймав віце-адмірал Князь Ігор Володимирович.

ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

генерал-лейтенант
ВОРОБИЙОВ
Геннадій Петрович

Народився в 1961р.

Освіта: 1982р. – Київське вище загальновійськове командне училище; 1993р. – загальновійськовий факультет Військової академії імені М.В.Фрунзе; 2004р. – факультет підготовки фахівців оперативного-стратегічного рівня Національної академії оборони України.

Офіцерську службу розпочав у 1982р. на посаді командира мотострілецького взводу. 1984-2003рр. – командир мотострілецької роти, начальник штабу мотострілецького батальйону, начальник штабу мотострілецького полку, командир полку, командир механізованої бригади, командир механізованої дивізії, начальник штабу армійського корпусу. 2004-2005рр. – командувач армійського корпусу. 2005-2006рр. – командир армійського корпусу.

Наказом Міністра оборони України №230 від 18 травня 2006р. генерал-лейтенант Воробійов Генадій Петрович призначений на посаду першого заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

генерал-лейтенант
ЦИЦЮРСЬКИЙ
Микола Миколайович

Народився в 1955р.

Освіта: 1976р. – Ленінградське вище загальновійськове командне училище імені С.М.Кірова; 1986р. – загальновійськовий факультет Військової академії імені М.В.Фрунзе; 1998р. – факультет підготовки фахівців оперативного-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України.

Офіцерську службу розпочав у 1976р. на посаді командира мотострілецького взводу. 1979-2003рр. – командир мотострілецької роти, начальник штабу мотострілецького батальйону, заступник командира мотострілецького полку, начальник штабу окремого учбового центру підготовки молодших спеціалістів, командир механізованої бригади, командир механізованої дивізії, начальник штабу армійського корпусу, командувач армійського корпусу. 2003-2005рр. – начальник штабу – перший заступник командувача військ Південного оперативного командування.

Наказом Міністра оборони України №229 від 4 травня 2005р. генерал-лейтенант Цицюрський Микола Миколайович призначений на посаду першого заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

**ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

**віце-адмірал
КНЯЗЬ
Ігор Володимирович**

Народився в 1955р.

Освіта: 1977р. – Чорноморське вище військово-морське училище імені П.С.Нахімова; 1982р. – Шості вищі спеціальні офіцерські класи командирів Військово-Морського Флоту; 1989р. – Військово-морська академія; 1997р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України.

Офіцерську службу розпочав у 1977р. на посаді командира батареї ракетно-артилерійської бойової частини великого протичовнового корабля. 1977-1983рр. – командир батареї ракетно-артилерійської бойової частини великого протичовнового корабля. 1983-2005рр. – начальник протиповітряної оборони бригади протичовнових кораблів, начальник протиповітряної оборони дивізії морських десантних сил, старший офіцер відділу протиповітряної оборони штабу Чорноморського Флоту СРСР, начальник протиповітряної оборони – начальник відділу протиповітряної оборони штабу Військово-Морських Сил Збройних Сил України, начальник оперативного управління – заступник начальника штабу Військово-Морських Сил Збройних Сил України, перший заступник начальника штабу Військово-Морських Сил Збройних Сил України, командир Південного морського району (пізніше – Південної військово-морської бази) Військово-Морських Сил Збройних Сил України; Головнокомандувач Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

Наказом Міністра оборони України №103 від 23 травня 2006р. віце-адмірал Князь Ігор Володимирович призначений на посаду заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

**ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ⁵**

**генерал-лейтенант
РОМАНЕНКО
Ігор Олександрович**

Народився в 1953р.

Освіта: 1975р. – Мінське вище інженерне зенітно-ракетне училище Протиповітряної оборони; 1981р. – військова командна академія Протиповітряної оборони імені Маршала Радянського Союзу Г.К.Жукова; 1996р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України.

Офіцерську службу розпочав у 1975р. на посаді заступника командира батареї – начальника відділення зенітного ракетного дивізіону. 1976-2002рр. – заступник з озброєння командира зенітного ракетного дивізіону, командир зенітного ракетного дивізіону, заступник командира зенітного ракетного полку, командир зенітного ракетного полку, командир зенітної ракетної бригади, начальник штабу – заступник командира району ППО, начальник штабу – перший заступник командира корпусу ППО, командир дивізії ППО, начальник кафедри сил ППО Національної академії оборони України. 2002-2006рр. – заступник Головнокомандувача Військ ППО Збройних Сил України з бойової підготовки та ВНЗ – начальник управління бойової підготовки Повітряних Сил, заступник командувача Повітряних Сил України з бойової підготовки та ВНЗ – начальник бойової підготовки Повітряних Сил Збройних Сил України.

Наказом Міністра оборони України №259 від 26 травня 2006р. генерал-лейтенант Романенко Ігор Олександрович призначений на посаду заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

⁵ До 26 травня 2006р. цю посаду обіймав генерал-лейтенант Саковський Григорій Андрійович. Наказом Міністра оборони України № 259 від 26 травня 2006р. генерал-лейтенант Саковський Г.А. призначений на посаду першого заступника командувача Сухопутних військ Збройних Сил України.

ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

генерал-лейтенант
ШАПОВАЛ
Юрій Євгенович

Народився в 1954р.

Освіта: 1976р. – Київське вище загальновійськове командне училище; 1984р. – загальновійськовий факультет Військової академії імені М.В.Фрунзе; 1997р. – факультет підготовки фахівців оперативного-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України.

Офіцерську службу розпочав у 1976р. на посаді командира мотострілецького взводу. 1976-2003рр. – командир мотострілецької роти, начальник штабу мотострілецького батальйону, командир мотострілецького батальйону, заступник командира мотострілецького полку, командир мотострілецького полку, заступник командира мотострілецької дивізії, командир механізованої дивізії, начальник штабу армійського корпусу, начальник військової служби правопорядку Збройних Сил України, командувач армійського корпусу.

Наказом Міністра оборони України № 996 від 23 листопада 2003р. генерал-майор Шаповал Юрій Євгенович призначений на посаду заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

ДОДАТКИ

ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ У 2006р.

Відповідно до Закону України “Про Державний бюджет України на 2006 рік” з урахуванням змін та доповнень на потреби Збройних Сил передбачалося 7 604,9 млн. грн. (1,47% від ВВП), з них загальний фонд складав 5 925,7 млн. грн. (77,9% видатків), спеціальний – 1 679,2 млн. грн. (22,1% видатків). Протягом 2006р. Міністерство оборони отримало 6 404,8 млн. грн. (1,24% від ВВП), з них: із загального фонду – 5 732,1 млн. грн. (89,5 % надходжень), зі спеціального – 672,7 млн. грн. (10,5% надходжень).

Схема 1. Фінансування Збройних Сил у 2006р., %

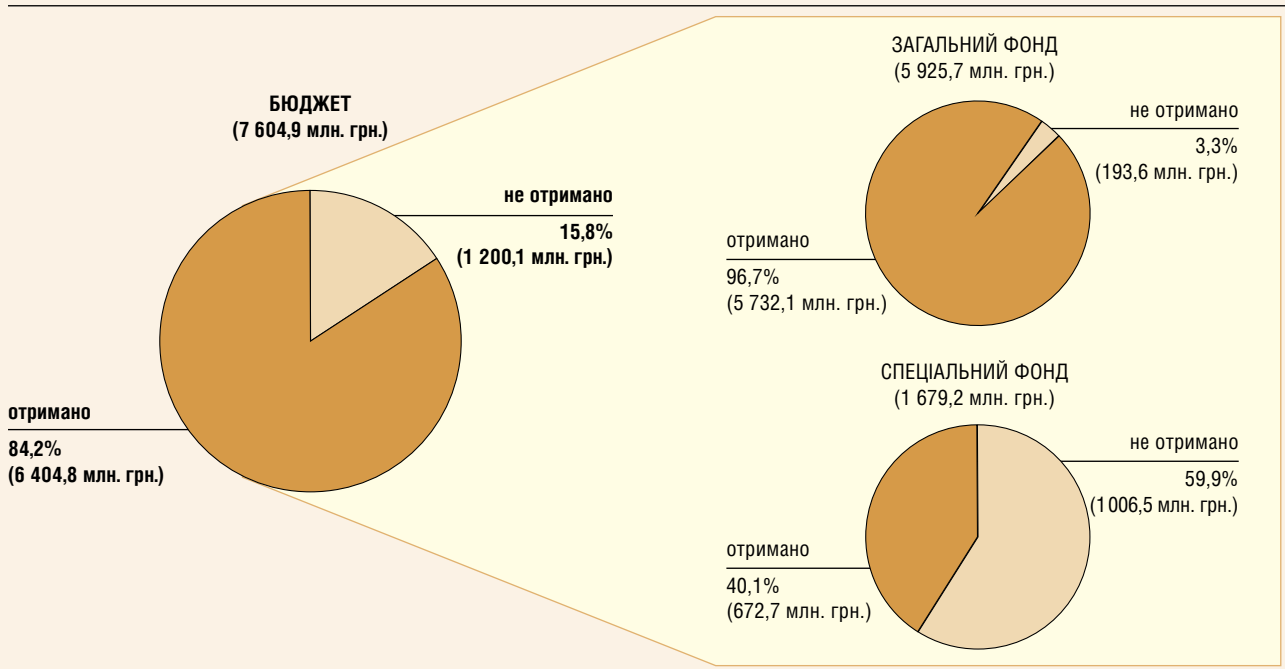

Схема 2. Наповнення спеціального фонду протягом 2006р., млн. грн.

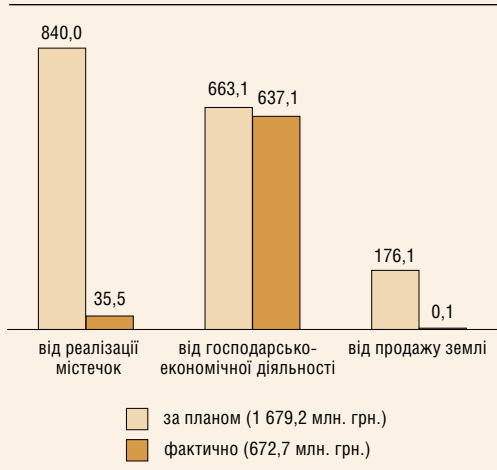
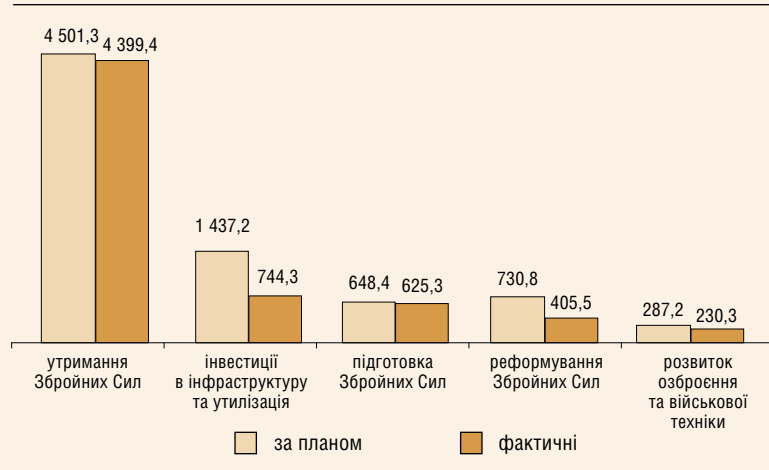

Схема 3. Розподіл видатків за функціональним призначенням у 2006р., млн. грн.

БАГАТОНАЦІОНАЛЬНІ НАВЧАННЯ ЗА УЧАСТЮ ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2006р.

Навчання	Термін проведення	Район проведення	Завдання, що вирішувалися	Озброєння, військова техніка та загальна чисельність сил
Спільне тактичне навчання батальйонного рівня аеромобільних підрозділів збройних сил України та США	12-17 лютого	США, Північна Каліфорнія, Форт-Брег	Проведення спільних заходів з підготовки та практичного виконання стрибків з парашутом	Від України – 44 військовослужбовці окремої аеромобільної бригади Сухопутних військ, шість – окремого батальйону морської піхоти Військово-Морських Сил. Від США – 80 військовослужбовців
Brilliant Mariner-2006 Оперативно-тактичне навчання із сертифікації Сил реагування НАТО	24 березня - 7 квітня	Данія, Оксбоу, полігон Сухопутних військ	Набуття сумісності штабів під час операцій з врегулювання кризових ситуацій	Від України – 74 військовослужбовці (зведений підрозділ роти морської піхоти Військово-Морських Сил, тактична група окремого загону Військово-Морських Сил боротьби з диверсійними силами та засобами), літак Іл-76МД Повітряних Сил з екіпажем. Представники 16 держав: Великої Британії, Данії, Естонії, Іспанії, Італії, Канади, Латвії, Литви, Німеччини, Норвегії, Польщі, США, Туреччини, Фінляндії, Франції, Швеції
BLACKSEAFOR Тактичне навчання військово-морських сил з відпрацювання дій з'єднання надводних кораблів під час миротворчих та пошуково-рятувальних операцій	Перша фаза: 17-25 квітня Друга фаза: 1-22 серпня	Акваторія Чорного моря	Бойове злагодження з'єднання військово-морських сил держав чорноморського регіону для виконання завдань за призначенням, набуття сумісності між багатонаціональними силами	Від України – корабель управління "Славутич". Від Болгарії, Росії, Румунії, Туреччини – близько 350 військовослужбовців і дев'ять кораблів
Combined Endeavour-2006 Багатонаціональні навчання підрозділів зв'язку	4-27 травня	Німеччина, Баумкондер	Відпрацювання взаємодії і спільних дій на засобах зв'язку та інформаційних системах держав-учасниць ПЗМ для підтримки спільних операцій в кризових ситуаціях	Від України – 25 військовослужбовців, одна командно-штабна машина, дві дослідні комплексні системи зв'язку та інформаційного забезпечення. Від держав-членів НАТО та держав-партнерів – 100 військовослужбовців зі штатними технікою та озброєнням
Black Sea Partnership-2006 Тактичне навчання Військово-Морських Сил Туреччини	5-12 травня	Туреччина, Стамбул, Ереґлі, акваторія Чорного моря	Впровадження стандартів держав-членів НАТО в спільній операції об'єднаних сил держав Чорного моря з підтримання миру в регіоні	Від України – один спостерігач (офіцер Командування Військово-Морських Сил). Представники Болгарії, Грузії, Росії, Румунії (всього – 45 військовослужбовців). Підрозділи Військово-Морських Сил Туреччини
Commonwealth-2006 Командно-штабне навчання батальйонного рівня	Перша фаза: 6-8 червня Друга фаза: 29-30 вересня	Польща, полігон Нова Демба; Україна, Яворівський загальновійськовий полігон	Підготовка підрозділів та штабу батальйону Сухопутних військ Збройних Сил України до виконання завдань у складі KFOR	Від України – 15 військовослужбовців окремої механізованої бригади Сухопутних військ. Від Війська Польського – 15 військовослужбовців
Breeze-2006 Тактичне навчання Військо-Морських Сил Болгарії	28 червня - 9 липня	Південно-західна частина Чорного моря, узбережжя Болгарії	Набуття сумісності між підрозділами військово-морських сил держав-членів НАТО	Від України – два спостерігачі (офіцери Командування Військово-Морських Сил). Представники Греції, Іспанії, США, Туреччини, Франції (всього – 36 військовослужбовців) Підрозділи Військово-Морських Сил Болгарії

Навчання	Термін проведення	Район проведення	Завдання, що вирішувалися	Озброєння, військова техніка та загальна чисельність сил
Rapid Trident -2006 Командно-штабне навчання (комп'ютерне)	9-25 липня	Україна, Київ, Національна академія оборони України	Відпрацювання спільних дій об'єднаних штабів загальновійськових підрозділів під час багатонаціональної миротворчої операції	Від України – 75 військовослужбовців (представники Командування Сухопутних військ, окремої аеромобільної та окремої механізованої бригади Сухопутних військ, Національної академії оборони). Від США та держав-учасниць – 300 військовослужбовців
South-2006 Тактичне навчання ротного рівня	14-17 серпня	Україна, Широколанівський загальновійськовий полігон	Підготовка механізованих підрозділів для виконання завдань під час пошуково-рятувальних та гуманітарних операцій	Від України – 25 військовослужбовців окремої механізованої бригади зі штатними технікою та озброєнням. Від Республіки Молдова – 30 військовослужбовців зі штатними технікою та озброєнням
Cossack Steppe-2006 Тактичне навчання батальйонного рівня з аеромобільними підрозділами	2-15 вересня	Україна, Житомирський загальновійськовий полігон	Відпрацювання спільних дій аеромобільних підрозділів у миротворчих, пошуково-рятувальних і гуманітарних операціях	Від України – 100 військовослужбовців (об'єднаний штаб – 19, аеромобільна рота Сухопутних військ – 81), три вертольоти Мі-8, два вертольоти Мі-24 окремого полку армійської авіації Сухопутних військ). Від держав-учасниць – 300 військовослужбовців зі штатними технікою та озброєнням
Cooperative Longbow-2006 Командно-штабне навчання батальйонного рівня в рамках НАТО/ПЗМ	7-21 вересня	Молдова, Кишиневу	Перевірка спроможностей розгортання наземного компоненту Командування об'єднаних сил НАТО	Від України три спостерігачі – (від Командування Сухопутних військ – один, від армійського корпусу Сухопутних військ – два). Від держав-членів НАТО та держав-партнерів – 200 військовослужбовців
Light Avalanche-2006 Командно-штабне навчання із залученням військ до ліквідації наслідків стихійного лиха	18-22 вересня	Україна, Ужгородський полігон	Підготовка штабу спільного україно-румунно-угорсько-словацького інженерного батальйону "Тиса" з питань проведення операції з ліквідації наслідків стихійного лиха	Від України – 100 військовослужбовців, спеціальна та автомобільна техніка – 24 од. Від держав-учасниць – 70 військовослужбовців
Україно-словацьке тактичне навчання ротного рівня	18-22 вересня	Україна, Яворівський загальновійськовий полігон	Підготовка миротворчої роти до виконання завдань під час пошуково-рятувальних і гуманітарних операцій в зоні етнічного конфлікту	Від України – 53 військовослужбовці окремої аеромобільної бригади та окремого спеціального батальйону окремої механізованої бригади Сухопутних військ зі штатними технікою та озброєнням. Від Словаччини – 28 військовослужбовців
Cooperative Marlin-2006 Командно-штабне навчання військово-морських сил з пошуку та рятування підводних човнів	19-28 вересня	Україна Севастополь, Севастопольський військово-морський інститут ім. П.С.Нахімова,	Досягнення сумісності штабів під час спільних навчань багатонаціональних сил НАТО та держав-партнерів	Від України – 20 військовослужбовців Військово-Морських Сил. Представники 19 держав: Албанії, Алжиру, Болгарії, Великої Британії, Греції, Данії, Ізраїлю, Італії, Канади, Катару, Литви, Німеччини, Норвегії, ОАЕ, Словенії, США, Туреччини, Фінляндії, Хорватії
Maple Arch-2006 Тактичне навчання ротного рівня	11-26 жовтня	Литва, Рукла	Досягнення сумісності між підрозділами держав-учасниць навчання. Підготовка механізованих підрозділів до участі в миротворчих операціях. Виконання миротворчих завдань у зоні операції	Від України – 30 військовослужбовців від Командування та окремої аеромобільної бригади Сухопутних військ зі штатними технікою та озброєнням. Представники: Канади – 25, Литви – 60, Польщі – 40 військовослужбовців зі штатними технікою та озброєнням
Steadfast John-2006 Багатонаціональне командно-штабне навчання Сил реагування НАТО бригадного рівня	13-26 листопада	Норвегія, Ставангер	Перевірка штабу корпусу швидкого реагування НАТО-Туреччина в якості сухопутного компоненту Сил реагування НАТО	Від України два спостерігачі від Командування та окремої механізованої бригади Сухопутних військ. Від держав-членів НАТО та партнерів – 55 військовослужбовців

РЕЗУЛЬТАТИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2006 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

ПІДГОТОВКА ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ

Таблиця 1. Підготовка органів військового управління

Найменування заходів	Кількість заходів	
	Заплановано на рік	Проведено
Науково-практична конференція у Генеральному штабі	1	1
Двоступенева українсько-американська стратегічна воєнна гра	1	1
Тренування чергових сил протиповітряної оборони	1	2
Оперативні збори	10	10
Збори керівного складу	3	3
Оперативно-спеціальний збір	1	1
Командно-штабні навчання	4	4
Командно-штабні тренування	8	8
Командно-штабні навчання з територіальної оборони	3	3
РАЗОМ:	32	33

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Таблиця 2. Підготовка органів управління видів Збройних Сил

Найменування заходів	Кількість заходів		% виконання
	Заплановано на рік	Проведено	
Сухопутні війська			
Командно-штабні навчання на місцевості	6	5	83,0
Командно-штабні навчання на картах	2	2	100,0
Повітряні Сили			
Командно-штабні навчання на місцевості	8	7	87,5
Командно-штабні навчання на картах	23	13	56,5
Військово-Морські Сили			
Командно-штабні навчання	10	10	100,0
Командно-штабні тренування	4	4	100,0

Бойова підготовка підрозділів військ (сил)

Таблиця 3. Сухопутні війська

Найменування заходів	Заплановано на рік		Проведено		% виконання	
	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО
Ротні тактичні навчання	2	–	2	–	100,0	–
Бойові стрільби взводів	132	40	101	2	76,5	5,0
Бойові стрільби відділень	380	423	380	347	100,0	82,0
Стрільби з озброєння танків	30	392	59	388	196,7	99,0
Стрільби з озброєння БМП (БТР)	195	378	181	277	92,8	73,3
Стрільби зі стрілецької зброї	801	950	692	1046	86,4	110,0
Водіння танків	30	322	25	64	83,3	19,9
Водіння БМП (БТР)	193	408	163	83	84,5	20,3
Стрибки з парашутом	30 743	1 387	28 552	1 314	92,9	94,7
Середній наліт на один екіпаж армійської авіації			45 год. 08 хв.	27 год. 14 хв.		

Таблиця 4. Повітряні Сили

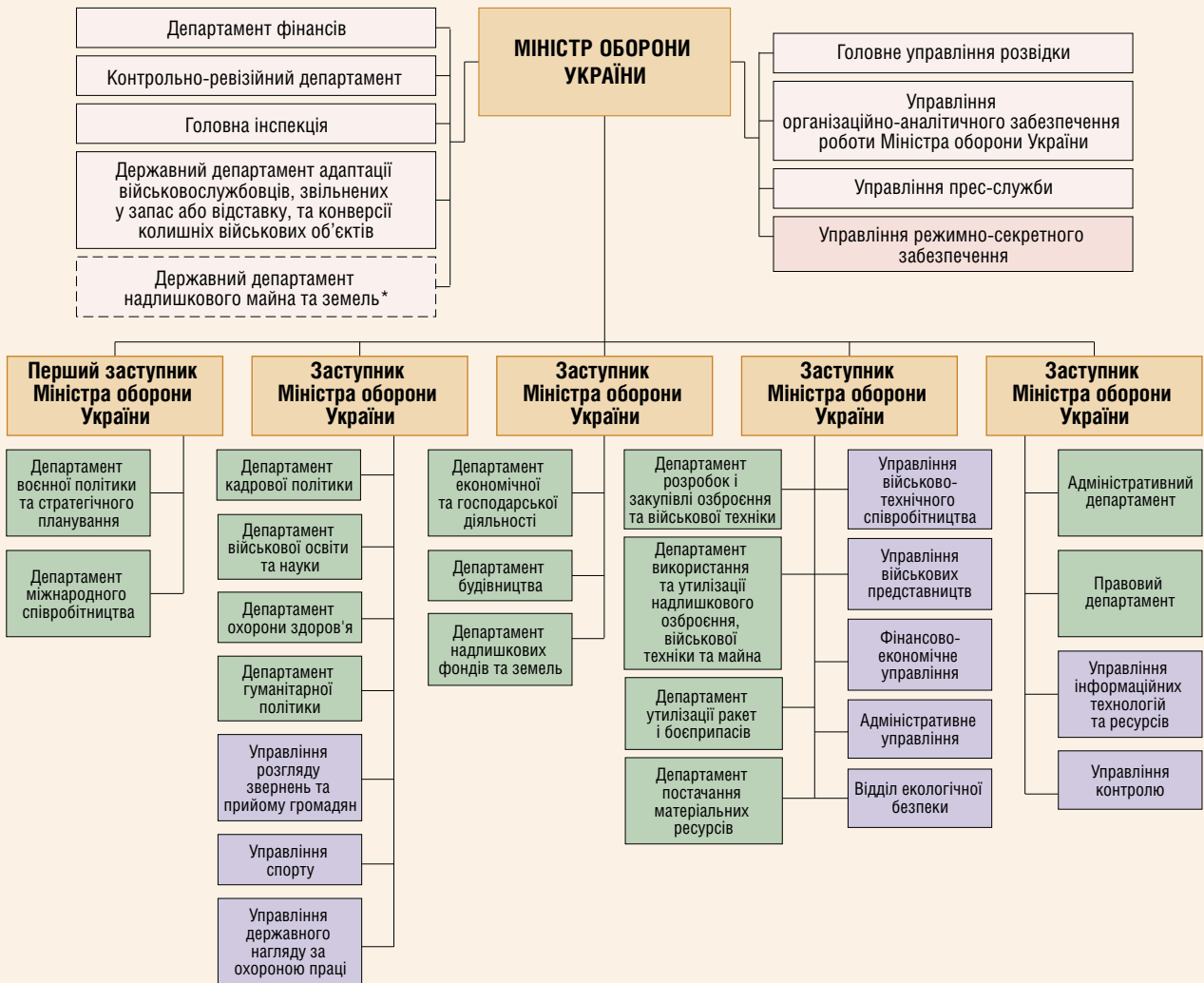
Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання
льотно-тактичні навчання ескадрилій	9	5	55,6
стрільби по наземних цілях	937	629	67,1
пуски керованих авіаційних ракет	111	21	19,0
практичне бомбометання	1213	530	43,7
десантування повітряних десантів	285	495	173,7
середній наліт на один екіпаж авіаційних частин Повітряних Сил	екіпажі ОСШР	68 год. 12 хв.	
	екіпажі ОСО	18 год. 28 хв.	

Таблиця 5. Військово-Морські Сили

Найменування заходів	Заплановано на рік		Проведено		% виконання		
	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	
Виконання курсів бойової підготовки кораблями (катерами)							
артилерійські стрільби по морських цілях	73	69	56	36	76,7	52,2	
артилерійські стрільби по повітряних цілях	43	53	43	29	100,0	54,7	
артилерійські стрільби по берегових цілях	15	43	18	9	120,0	21,0	
мінні вправи	приймка мін	4	1	5	3	125,0	300,0
	постановка мін	6	–	–	1	–	–
торпедні стрільби	5	2	5	–	100,0	–	
протичовнові бомбові вправи	6	5	4	1	66,7	20,0	
підривні бойові вправи	15	16	7	4	46,7	25,0	
тральні бойові вправи	6	–	3	–	50,0	–	
стрільби ЗРК	6	–	7	–	116,7	–	
середня наплавність кораблів (катерів), діб	20	12	20,1	10,85	100,0	90,4	
Виконання планів льотно-тактичної підготовки і застосування морської авіації							
льотно-тактичні навчання ескадрилій	2		2		100,0		
практичне бомбометання	8		4		50,0		
десантування повітряних десантів	31		124		400,0		
середній наліт на один екіпаж морської авіації	екіпажі ОСШР		33 год. 53 хв.				
	екіпажі ОСО		20 год. 55 хв.				
Виконання програм бойової підготовки військ берегової оборони							
батальйонні тактичні навчання	1	–	1	–	100,0	–	
ротні тактичні навчання	6	6	6	6	100,0	100,0	
бойові стрільби взводів	9	–	9	–	100,0	–	
бойові стрільби відділень	27	107	27	36	100,0	33,6	
стрільби з озброєння танків	–	24	–	7	–	29,1	
стрільби з озброєння БМП (БТР)	80	120	57	66	71,3	55,0	
стрільби зі стрілецької зброї	331	390	330	321	99,7	82,3	
водіння танків	–	20	–	5	–	25,0	
водіння БМП (БТР)	30	60	35	18	116,7	30,0	
стрибки з парашутом	4302	–	4262	–	99,0	–	

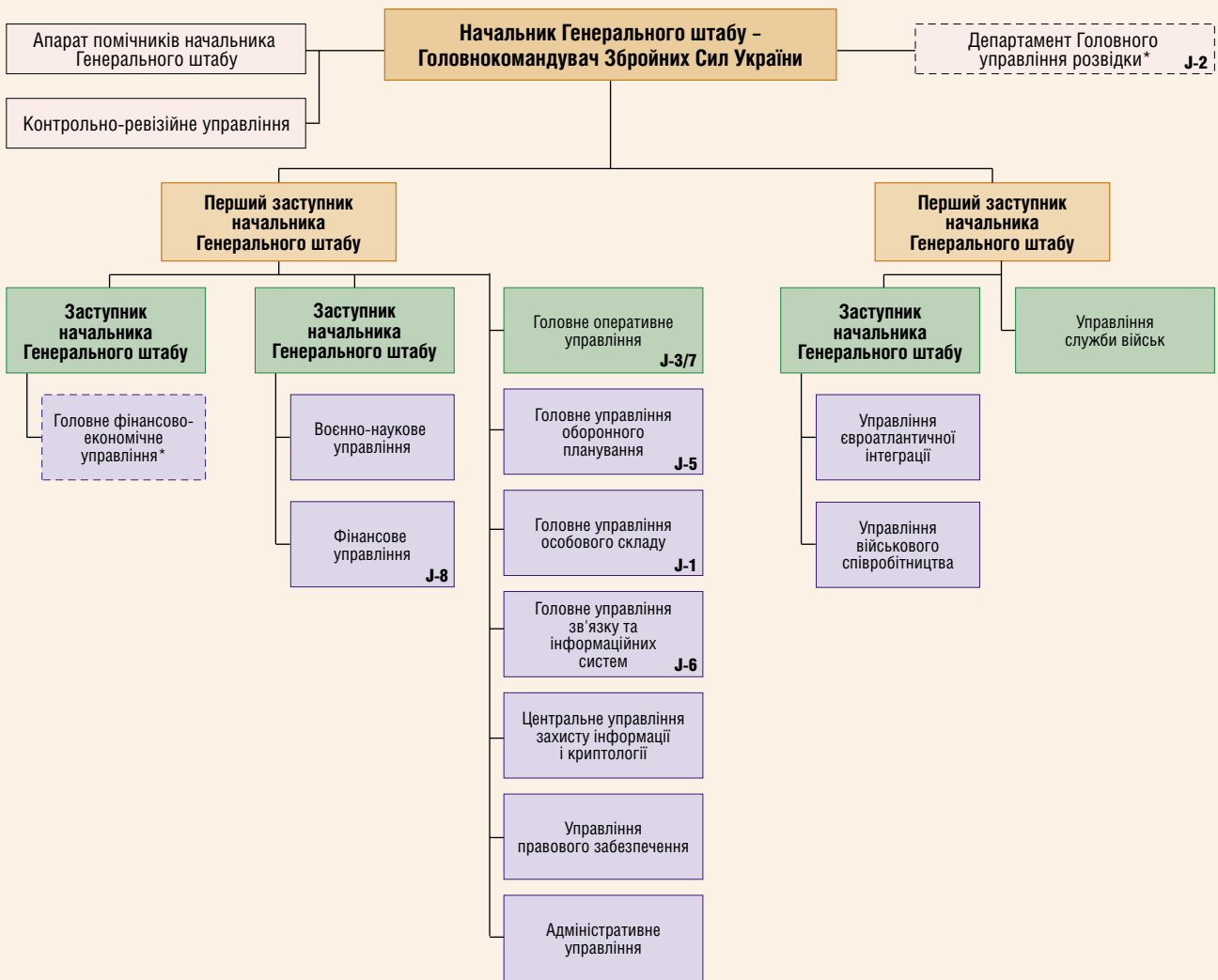
СТРУКТУРА МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ ТА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

Схема 1. Структура Міністерства оборони, на кінець року

* Утворюється відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України "Деякі питання управління майном, яке звільняється в ході реформування Збройних Сил" №560 від 26 квітня 2006р.

Схема 2. Структура Генерального штабу, на кінець року

* Формується

СТРУКТУРА ТА БОЙОВИЙ СКЛАД ЗБРОЙНИХ СИЛ

Схема 1. Структура Збройних Сил, на кінець року

Схема 2. Чисельність Збройних Сил у 2004-2007рр., на кінець року, осіб

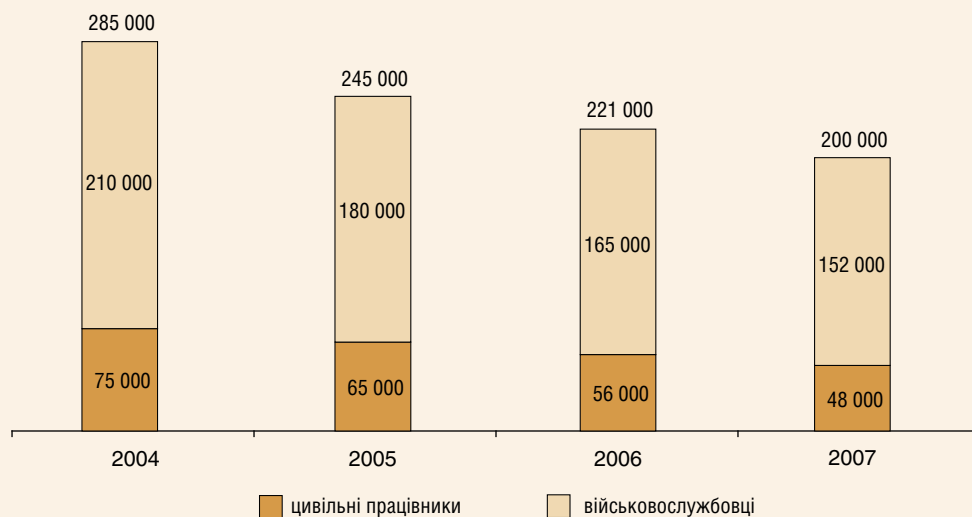

Схема 3. Співвідношення чисельності бойових частин і частин забезпечення, на кінець року, %

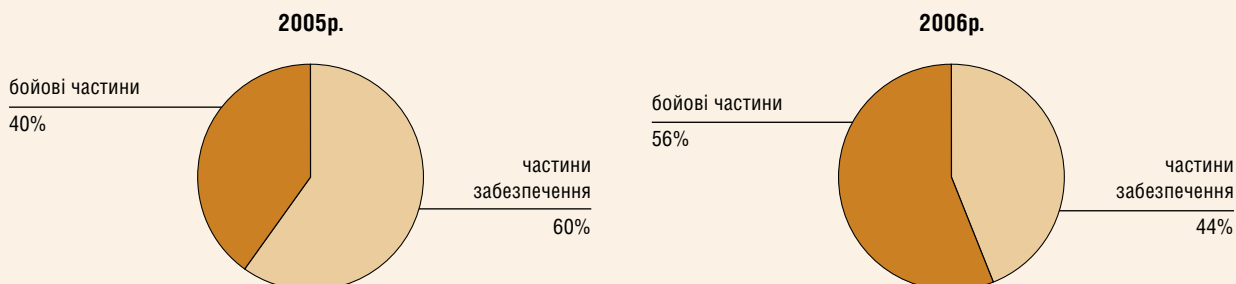

Схема 4. Організаційна структура та бойовий склад Сухопутних військ, на кінець року

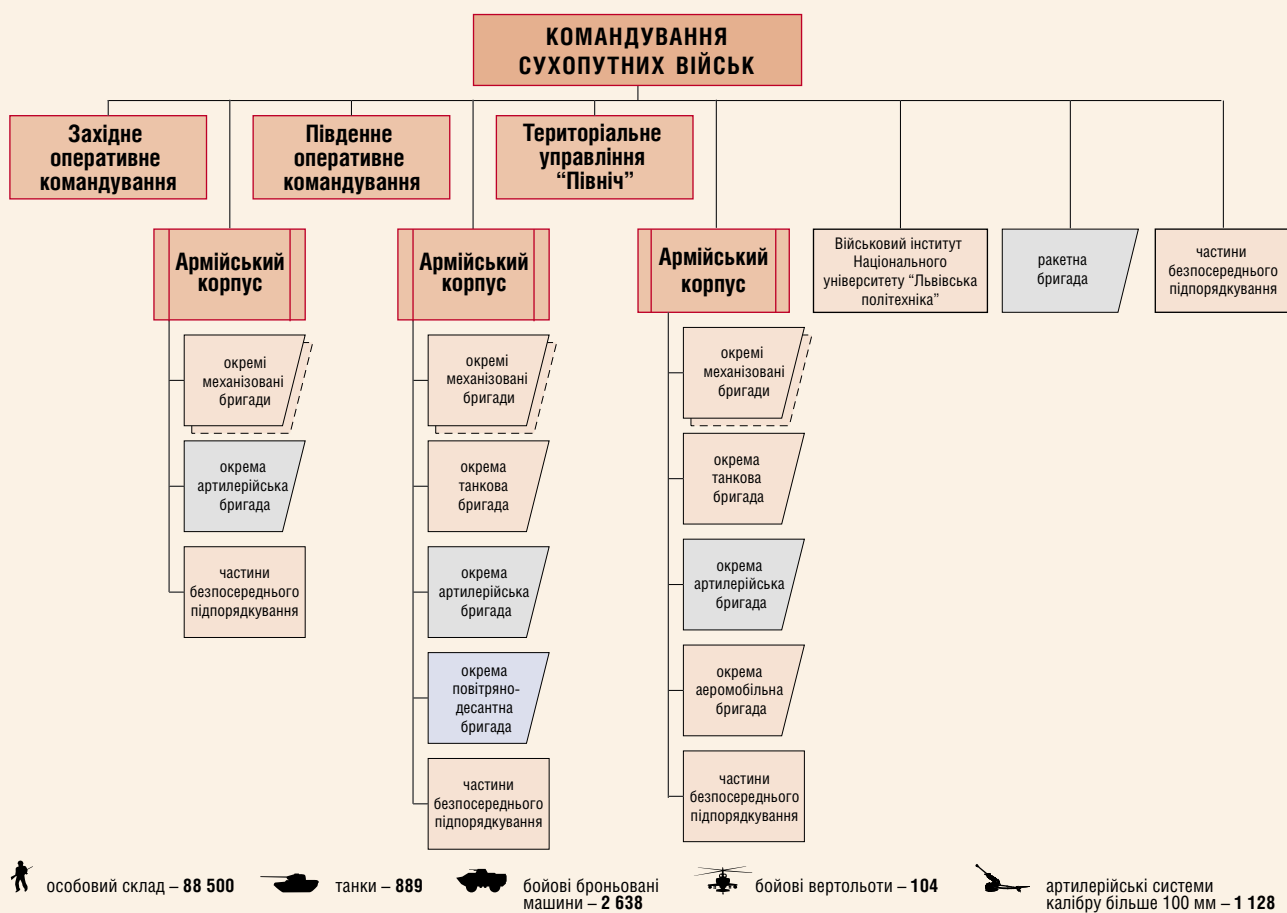
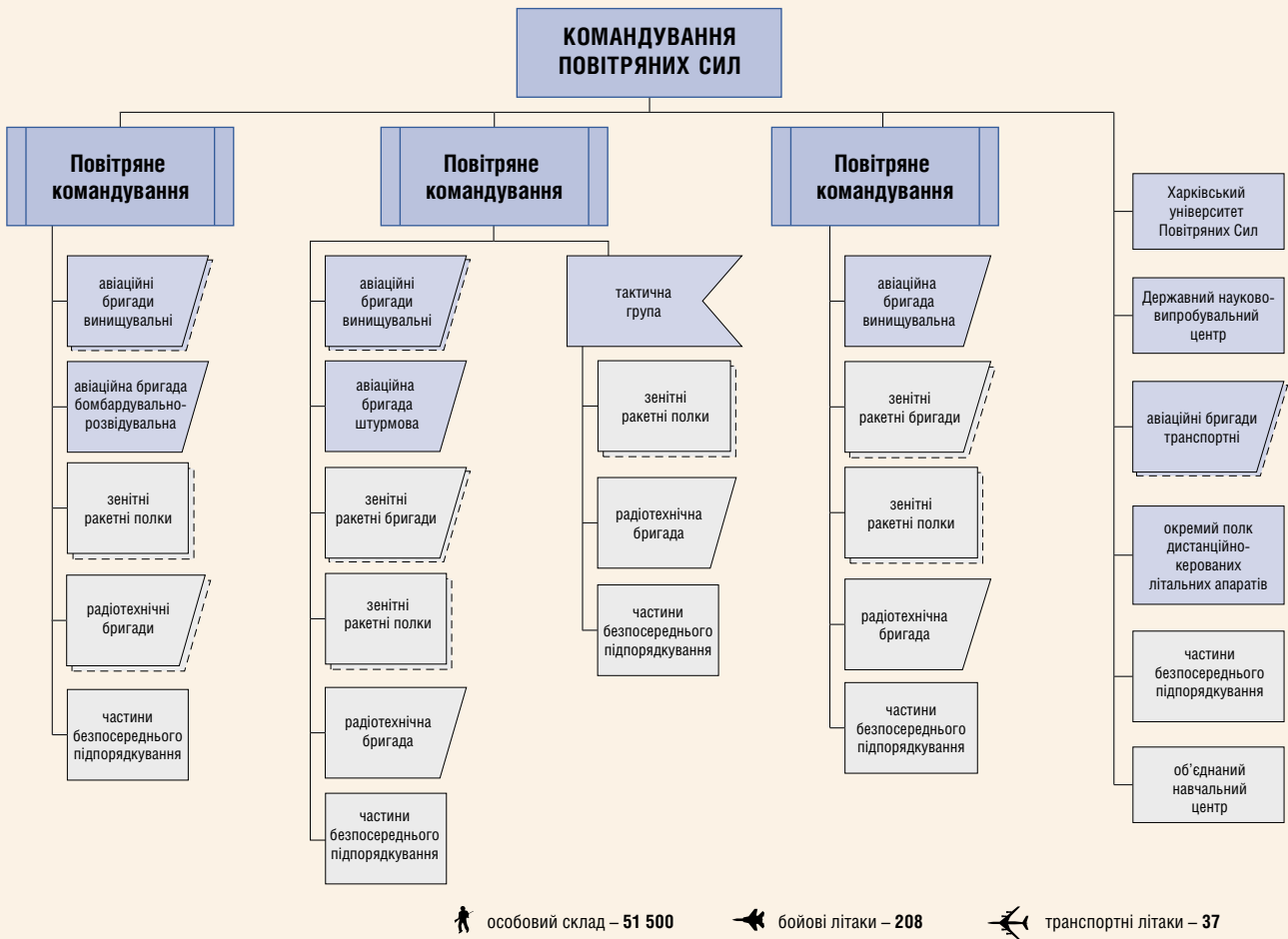
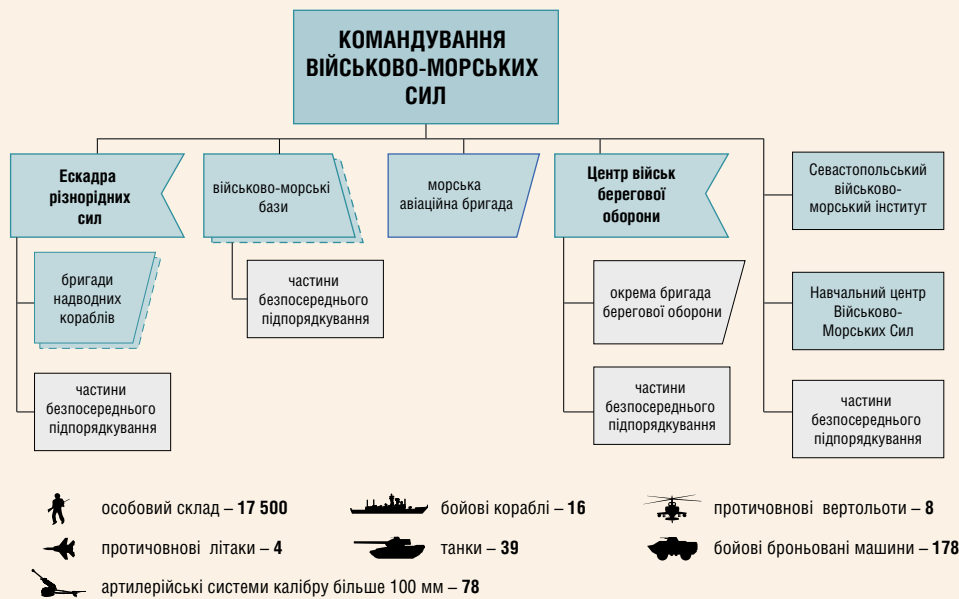

Схема 5. Організаційна структура та бойовий склад Повітряних Сил, на кінець року

особовий склад – 51 500
 бойові літаки – 208
 транспортні літаки – 37

Схема 6. Організаційна структура та бойовий склад Військово-Морських Сил, на кінець року

особовий склад – 17 500
 бойові кораблі – 16
 протичовнові вертольоти – 8
 протичовнові літаки – 4
 танки – 39
 бойові броньовані машини – 178
 артилерійські системи калібру більше 100 мм – 78

ОСНАЦЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ОЗБРОЄННЯМИ ТА ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ* У 2006р.

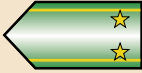

	ВИПРОБУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРОЕКТИ З РОЗРОБКИ ОВТ	ПРИЙНЯТТЯ НА ОЗБРОЄННЯ НОВИХ ЗРАЗКІВ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ	ЗАКУПІВЛЯ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ	МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ПODOВЖЕННЯ РЕСУРСУ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ
ОВТ ДЛЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК	<ul style="list-style-type: none"> бойова розвідувально-дозорна машина БРДМ-2Ді з бойовим модулем "Буг" протитанкові керовані ракети модернізована бойова машина піхоти БМП-1 автоматична 30-мм гармата модульний тренажер для екіпажу танка Т-64 тренажери для екіпажу бронетранспортера БТР-3У тренажери для вогневої і тактичної підготовки екіпажів БМП-1 і БМП-2, зенітних ракетних комплексів "Тунгуска", "Стріла" багатофункціональний оперативно-тактичний ракетний комплекс** модернізований вертоліт Мі-24** 	<ul style="list-style-type: none"> комплексний тренажер для екіпажу танка Т-64Б 100-мм постріл з протитанковою керованою ракетною автомобільний тренажерний комплекс для вантажного автомобіля ЗІЛ-131 (УТК-34Е) 	<ul style="list-style-type: none"> комплексні тренажери для екіпажу танка Т-64Б – 2 автомобілі різного призначення – 78 десантні парашутні системи – 30 	<ul style="list-style-type: none"> снаряди до ракетних систем залпового вогню ракети тактичного ракетного комплексу "Точка-У" танки Т-64 БМ "Булат" модернізована бойова машина піхоти БМП-1 бойова розвідувально-дозорна машина БРДМ-2Ді бойова машина піхоти БМП-2
ОВТ ДЛЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> військово-транспортний літак Ан-70 радіолокаційна трьохкоординатна станція "Пелікан" станції кругового огляду П-18, П-19 високоточні авіаційні ракети** модернізовані літаки МіГ-29, Су-27** 	<ul style="list-style-type: none"> комплекси автоматичного збору, обробки та передачі радіолокаційної інформації комплекс автоматизації технологічних процесів прийому та передачі метеоінформації "Прогноз-А" 	<ul style="list-style-type: none"> засоби радіотехнічного забезпечення – 17 	<ul style="list-style-type: none"> літаки Ан-24, Ан-26 вертольоти Ка-27, Мі-24 зенітні ракетні комплекси (ЗРК) С-300П, "Бук М1" зенітні керовані ракети ЗРК С-300П, "Бук М1"
ОВТ ДЛЯ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> перспективний корвет** 	<ul style="list-style-type: none"> корвет "Тернопіль" швидкохідний рятувальний катер гідроакустична станція апарат повітряно-балонного типу "АВА-2" маска повнолицьова з мікрофonomою та підводним блоком гідроакустичного зв'язку типу МК-П костюм захисний до гідрокмбінезону "ЗК" 	<ul style="list-style-type: none"> рятувальні плоти – 55 	<ul style="list-style-type: none"> зенітні керовані ракети ЗРК "Оса-М" крилаті ракети "Терміт-Р"
СПЕЦІАЛЬНІ ВИДИ ОВТ	<ul style="list-style-type: none"> дистанційно керована охоронна система апаратура попереднього шифрування автоматизована установка для атестації та перевірки зразкових засобів вимірювання військовий радіовузел 	<ul style="list-style-type: none"> малогабаритний передавач перешкод радіоприймальний пристрій Р-324К протигаз фільтруючий МП-5У 	<ul style="list-style-type: none"> цифрові автоматичні телефонні станції – 4 засоби індивідуального РХБ захисту – 1 000 засоби РХБ розвідки – 70 засоби автоматизованої системи управління (автоматизовані робочі місця (АРМ), сервери) – 157 апаратура передачі інформації – 8 навігаційна апаратура – 52 	<ul style="list-style-type: none"> станції тропосферного зв'язку станції постановки перешкод

* озброєння та військова техніка – ОВТ

** перспективні проекти з розробки ОВТ

ТЕРМІНИ ПЕРЕБУВАННЯ НА ПОСАДІ ТА У ВІЙСЬКОВОМУ ЗВАННІ. КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ

Схема 1. Терміни перебування військовослужбовців на посаді та у військовому званні

ВИЩІ ОФІЦЕРИ		
		
Генерал		
на посаді – 4 роки у в/званні – 2-12 років		
СТАРШІ ОФІЦЕРИ		
		
Майор	Підполковник	Полковник
на посаді – 4 роки у в/званні – 5-10 років	на посаді – 4 роки у в/званні – 6-13 років	на посаді – 4 роки у в/званні – 2-12 років
МОЛОДШІ ОФІЦЕРИ		
		
Лейтенант	Старший лейтенант	Капітан
на посаді – 3 роки у в/званні – 3-5 років	на посаді – 3 роки у в/званні – 4-8 років	на посаді – 3 роки у в/званні – 4-10 років

Таблиця 1. Основні кваліфікаційні вимоги до офіцерів для призначення на посаду командира бригади та корпусу

№	Кваліфікаційні вимоги	Командир бригади	Командир корпусу
1.	Максимальний вік для призначення на посаду (роки)	не більше 45	не більше 51
2.	Проходження служби на посадах	Командир роти, батальйону, полку, начальник штабу батальйону, полку, заступник командира бригади, керівні посади в управліннях корпусу, оперативного командування, виду Збройних Сил, керівний склад військового навчального закладу (заступник начальника факультету, начальник відділу)	Командно-штабні посади (бригада, полк), керівні посади в управліннях корпусу, оперативного командування, виду Збройних Сил, Генерального штабу, керівний склад військового навчального закладу (заступник начальника факультету, факультету Національної академії оборони України)
3.	Рівень підготовки	оперативно-стратегічний, оперативного-тактичний	оперативно-стратегічний
4.	Термін перебування на попередній посаді (роки)	не менше 2-х років	
5.	Рівень знання іноземної мови	не нижче СМР (стандарт мовної підготовки) – 1	
6.	Штатно – посадова категорія попередньої посади	не нижче підполковника	не нижче полковника
7.	Перебування в кадровому резерві	обов'язково	
8.	Оцінка підготовки частин (підрозділів)	не нижче “задовільно”	
9.	Оцінка індивідуальних результатів	не нижче “добре”	
10.	Висновок військово-лікарської комісії	придатний	
11.	Рівень фізичної підготовки	не нижче “добре”	
12.	Додаткові критерії	участь у бойових діях, миротворчих операціях	

ЗМІСТ

Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України про майбутнє армії.....	3
Вступне слово Міністра оборони України	5
Розділ 1	
Підсумки розвитку Збройних Сил України у 2006р.....	7
Розділ 2	
Рік Повітряних Сил: забезпечення сумісності видів Збройних Сил.....	15
Розділ 3	
Підготовка військ (сил).....	23
Розділ 4	
Удосконалення системи управління Збройними Силами, їх структура, чисельність, оснащення.....	31
Розділ 5	
Професіоналізація Збройних Сил: кадровий аспект	39
Розділ 6	
Міжнародне співробітництво, миротворча діяльність, контроль над озброєннями	51
Розділ 7	
Соціальні гарантії – передумова професіоналізації Збройних Сил	63
Заключна частина	71
Відомості про керівний склад Міністерства оборони, Генерального Штабу та видів Збройних Сил України.....	72
Додатки	81

**БІЛА КНИГА
2006
ОБОРОННА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ**

Міністерство Оборони України, 2007

Дизайн і макет СПД Москаленко О.М., 2007